

GA - 140

РУДОЛФ ЦАЙНЕР

РУДОЛФ ЦАЙНЕР

ОКУЛТНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

**ВЪРХУ ЖИВОТА МЕЖДУ
СМЪРТТА И ЕДНО НОВО РАЖДАНЕ**

**И ЖИВОТО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ
ЖИВИТЕ И МЪРТВИТЕ**

ЧАСТ II

**ЦИКЪЛ от 20 ЛЕКЦИИ
държани в различни градове
от 1912 до 1913 г.**

превод от немски: ДИМО ДАСКАЛОВ

НЕРЕДАКТИРАН ПРЕВОД

изготвил: ПЕТЪР ИВАНОВ РАЙЧЕВ – сканиран от копие

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

	СТР.
10. ДЕСЕТА СКАЗКА Тюбинген, 16. 2. 1913 г.....	3
Антропософия като съдържание на чувството и живота, като благоговение и почит към скритото.	
11. ЕДИНАДЕСЕТА СКАЗКА Щутгарт, 13. 2. 1913 г.....	12
Космическата страна на въпроса между смъртта и едно ново раждане. Пътят през звездните сфери.	
12. ДВНАДЕСЕТА СКАЗКА Щутгарт, 20. 2. 1913 г.....	25
Взаимното влизане във връзка между живите и така наречените мъртви.	
13. ТРИНАДЕСЕТА СКАЗКА Франкфурт, 2. 3. 1913 г	40
Мисията на земния живот, като преходна точка за отвъдния живот.	
14. ЧЕТИРАНАДЕСЕТА СКАЗКА Мюнхен, 10. 3. 1913 г.	52
Върху живота между смъртта и едно ново раждане - връзките между сетивния и свръхсетивен свят.	
15. ПЕТНАДЕСЕТА СКАЗКА Мюнхен, 12. 3. 1913 г.....	67
За преминаването на човека през сферите на Космоса след смъртта.	
16. ШЕСТНАДЕСЕТА СКАЗКА Бреслоу, 5.4. 1913 г.....	82
Допълнителни факти върху живота между смъртта и едно ново раждане.	
17. СЕДЕМАНАДЕСАТА СКАЗКА Дюселдорф, 27. 4. 1913 г.....	91
Относно общуването с мъртвите.	
18. ОСЕМНАДЕСЕТА СКАЗКА Щрасбург, 13. 5. 1913 г	102
Животът след смъртта.	
19. ДЕВЕТНАДЕСЕТА СКАЗКА Берген, 10. 10. 1913 г.....	107
Живото взаимодействие между живите и мъртвите.	
20. ДВАДЕСЕТА СКАЗКА Берген 11. 10. 1913 г.....	121
Преобразуване на човешките земни сили в сили на ясновидското изследване.	

По записки и бележки непрегледани от сказчика. Издадено от администрацията на Рудолф Щайнер. Издава нето уредено от Х. Р. Нидерхойзер и Йохан Вегер, по наследство на Рудолф Щайнер.

ДЕСЕТА СКАЗКА

Тюбинген, 16 февруари 1913 г.

Антропософията, като съдържание на чувствата и на живота - благодарение и почит пред скритото.

Когато понякога прекъсваме нашите антропософски разглеждания и се запитаме: Какво ни тласка в една такова духовно движение, каквото е нашето? Тогава ние можем естествено да си дадем един отговор на този въпрос от най-различни гледни точки. Една от тези гледни точки, които може да ни даде най-вече един отговор съответстващ на нашето чувство, на нашето усещане - макар и да не е единствената, но все пак е една от най-важните гледни точки - е тази: Разглеждането на живота, която човешката душа чувствава да протича между смъртта и едно ново раждане.

Събитията, които стават през продължителното време между смъртта и едно ново раждане, не са наистина по-малко от събитията между раждането и смъртта. И ние можем, винаги да изтъкнем само отделни от тези събития, през които минаваме след смъртта. Обаче бихме могли да кажем, че където и да разглеждаме този живот между смъртта и едно ново раждане, навсякъде той ни убеждава в това, как човечеството трябва да живее отивайки към едно време, в което ще знае и чувствава нещо от свръхсетивните светове. Сега искаме да навлезем в конкретното, в определеното. Когато на ясновидеца, който може да разглежда живота между смъртта и едно ново раждане, му се представя следната гледка, тази гледка може вече да му възложи напираният дълг да действа за познанието на духовния свят. Някой човек е умрял. Ясновидецът го търси, търси го, за да види известно време, след като този човек е минал през вратата на смъртта. Следвайки начина, чрез който човек може да се разбере с мъртвите, той може да чуе от мъртвия следното - сега се касае за един напълно определен случай. Той казва: Аз оставих на Земята моята жена, зная, че те още се намират на физическия свят. Самопонятно е, че това е казано с физически думи. Когато живееш, заедно с нея във физическия свят и се връщах у дома, след като от сутрин до вечер съм се занимавал с моите работи, тя винаги беше за мене като една слънчева светлина, всяка дума, която тя казваше ме правеше щастлив и беше така, че не можех да си представя, че въобще мога да живея този живот, ако той не беше изпълнен постоянно от присъствието на моята другарка. След това, - аз минах през вратата на смъртта и я оставих на Земята, а сега копнея за нея, чувствавам, че всичко това ми липсва, търся, моята копнееща душа да намери един път, до тази моя другарка в живота. Но не мога да намеря тази душа, не мога да проникна до нея, това е, като че тя не съществува там. И когато понякога имам едно предчувствие, когато чувствавам,

че тя е тук, като че тя е близо до мене, тогава тя е като няма. Бих могъл да сравня това положение, състоянието на едни срещу друг на двама хора, единият от които обаче е ням и не може да каже нищо. Така за мене е станала няма душата, която ме е правила толкова дълго време щастлив в моят физически живот. А когато се изследва какво лежи в основата на едни такъв факт, и случва се следният отговор: В случая не съществува никакъв общ език между умрелия и останалия жив на Земята. *Не съществува нищо, което би могло да проникне с онази субстанция, чрез която тя става възприемаема.* Но не е било винаги така в развитието на човечеството. Когато отидем по-далече в миналото развитие на човечеството, намираме, че душите са имали определено духовно наследство от онази духовност, чрез която са били възприемаеми една за друга, независимо от това, дали се намират тук на физическото поле, или се намират в духовния свят. Обаче това старо наследство на духовната вътрешност е вече изразходвано, то не съществува вече днес и може действително да се яви печалният случай, че една душа, която е била така много обичана от другата, да не може да бъде намерена от другата отвъд смъртта, *защото в останалата да живее на земята душа няма нищо, което може да бъде възприето от умрелия.* Онова именно, което може да бъде възприето от умрелия е *духовното знание, чувствуване и усещане.* Тази връзка на душата, тук на Земята с духовния свят. Когато една такава душа е оставена на Земята, ако тя се е занимавала тук с духовно знание, ако е хранила в себе си мисли за това духовно знание, тези мисли могат да бъдат религиозни чувства - не са в състояние, не са от друга душа. Ако този случай би бил проследен по-нататък, за ясновидеца би се показало, че също и тогава, когато двете души са минали през вратата на смъртта, те могат да се възприемат една от друга само смътно в духовния свят, обаче не могат никак, или могат много трудно да създадат някакви отношения помежду си, защото не могат да имат никакъв общ език. Като ясновидец, човек се убеждава, що е Антропософия в най-дълбок смисъл: *тя е езикът, който постепенно ще говорят живите и мъртвите,* такива, които живеят във физическия свят и такива, които живеят между смъртта и едно ново раждане. Душите, които са останали на Земята и *които са приели в себе си представи за свръхсетивните светове, могат също да бъдат възприемани и виждани от такива, които са заминали за другия свят.* Ако са проявили любов преди смъртта, те ще могат да вършат това и след смъртта. Това ни донася убеждението, че Антропософията е едни език, който прави възприемаемо това, което става в света на физическото за света на свръхсетивното. Да, това стои, като перспектива на земното човечество, че душите трябва да станат все по-самотни, че ще могат да построят някакъв мост едни към други, ако

не намерят връзката, която трябва да бъде създадена от една душа до друга чрез приемането на духовни понятия. Това е действителността на Антропософията, защото тя не е съвсем само теория. Теоретическото знание е най-малкото - това, което приемаме в нас е един действителен душевен еликсир, една действителна субстанция. Чрез тази субстанция, душа та вижда другата, която е заминала в духовния свят и обратно. Бихме могли да кажем: Ясновидецът, който констатира това, който е познал една такава душа, която копнее да възприема това, което е останало на Земята, обаче не може да го възприеме, защото съответното семейство не е навлязло в Духовната наука. Ясновидецът, който е видял това, колко много могат да страдат душите от една такава липса, този ясно-видец знае, че не може другояче, освен да говори на своите себеподобни за духовната Мъдрост и да счита, че е дошло времето, в което духовната Мъдрост трябва да проникне в човешките сърца. Това можем да кажем: Че онзи, които извличат от познанието на свръхсетивните светове мисията да говорят върху тези свръхсетивни светове, чувствуват това като една належаща необходимост, против която не могат да действуват: *това би било най-тежкият грях*. Така чувствуват те необходимостта да възвестят духовните истини, да дадат откровения, върху свръхсетивните светове.

От това, което беше току що казано, можем да разберем, каква извънредно голяма сериозност е свързана с известяването на духовните истини. Обаче съществува още една друга страна на разбирането на живите с мъртвите. Но в това отношение ние не сме стигнали далече, обаче това ще дойде. За да можем да разберем, как живите ще могат да постигнат един вид разбиране с тези, които са минали вратата на смъртта, трябва да разгледаме следното. Човекът знае много малко за физическия свят. Защото, чрез какво си създава той своето знание за физическия свят? Чрез това, че използва своите сетива, че използва своята фантазия, чрез това, че чувствуват това, което застава срещу него във физическия свят. Обаче това е една много малка част от това, което светът съдържа. Той съдържа още нещо съвършено различно. Бих искал да добиете една представа за това, че в света съществува нещо, което е много по-важно от сетивната действителност. С това не разбирам свръхсетивния свят, а нещо друго. Представете си, че сте свикнали всеки ден да отивате сутрин в осем часа на работа. Внезапно забелязвате, че днес отивате с три минути по-късно. И ето минавате през определеното място, където би трябвало да минете край един вид навес, чиито покрив се крепи на стълбове и когато днес стигате там с три минути по-късно, става ви ясно, че ако бихте минали там в определеното време, бихте били затиснати от срутваният покрив. Обрисувайте си това в съзнанието! Случва се някой

човек да пропусне един влак, който в неговия път се сблъсква с друг. Ако би пътувал с този влак, той би загинал. Това са неща, които не са се случили, поради което човек не им обръща внимание. Когато имате пред себе си ето такава събитие, това прави определено впечатление върху вас. Обаче от сутрин до вечер могат да се случат такива неща, които не са ви засегнали в течение на деня. Това е необозримо. Всичко това са неща, които могат да изглеждат, като измислени, *обаче те принадлежат към най-важната част на живота*. Вие ще имате определено чувство, когато видите, да речем - един човек в Берлин, който е имал един билет за парахода Титаник и го отклонявате от намерението да пътува с този кораб. Титаник потъва, а съответният човек е избягал своята смърт. Това прави едно трайно впечатление върху съответния човек. Това е един особен случай. Обаче такива неща могат да станат без да бъдат забелязани, обаче когато биват забелязани правят едно дълбоко впечатление, засягайки дълбоко неговите чувства. Но да разгледаме нещата от една друга страна: Колко много чувствени впечатления ни избягват чрез това, че не обръщаме внимание на това, от какво сме били предпазени. Ако бихме могли да насочваме нашето внимание върху всичко, което е би могло да стане и покрай което ние минаваме незасегнати: *тогава бихме вървели със свършено друго чувство през света!* Ясновидецът открива следната възможност: Предположете, че това е нещо действително, че бихте минали с три минути по-късно, отколкото обикновено край гореспоменатото място. Този момент е най-благоприятния, който една намираща се на другия свят душа, говори на вашата душа и би искала да бъде чута. Вие можете да имате мисълта: От къде идва това, което възниква в моята душа? Не е нужно това да стане само при един такъв особен случай, то може да стане по най-разнообразен начин. *Това ще започне да става, когато хората ще започнат да вземат също и света на възможното под внимание, а не само света в действителното*. Днес се обръща внимание само на света на действителното, разглежда се само този свят. Например в морето има действително голям брой херинги, - обаче те са възможни само благодарение на това, че са били заложени без крайно много зародиши. Така на основата на живота лежи, безкрайно изобилие от възможности. Това е също, което прави едно безкрайно пълно със значение впечатление върху ясновидеца, когато той стига до границата на двата свята. Там ясновидецът има впечатлението: Колко безкрайно богато е това, което става в този свръхсетивен свят *и само една малка част се осъществява в нашия сетивен свят!* Когато човекът чувства това, той чувства това, той чувства също: Безкрайно много неща лежат в основата на съществуването. Това чувство ще се разкрие чрез антропософски разглеждания. Хората ще получат едно чувство

за това, че във всяка точка, където се намира нещо външно действително зад него стои нещо друго. Зад всяко цвете, зад всеки кристал, стоят безкрайно много възможности. Човекът ще развие това чувство постепенно така, че той ще развие все повече благоговение и уважение пред скритото. Когато развие все повече това чувство, той от само себе си ще разбере, че в такива моменти, както току що бяха описани му говорят онези, които са мъртви за земния живот. В бъдеще ще настъпи това, че човекът ще чувства като нещо съвсем нормално: Сега в твоята душа е говорил един мъртъв. Той постепенно ще знае, от къде идва това съобщение, т.е. кой му говори. Само поради това, че днес хората минават, - без да обръщат внимание на безкрайния свят от възможности, на безкрайната дълбочина на възможното, те не чуват какво биха искали да говорят мъртвите и сърцата на живите.

От двете неща, които ви казах: че чрез живите, чрез мислите на антропософите тук се създава нещо, което е възприемаемо за мъртвите и че мъртвите ще могат да говорят на сърцата, които са развили духовното чувство - от този факт можете да разберете, какъв подем ще възпроизведе разпространението на Антропософията за цялото човечество. Ще бъде построен мост, който ще свързва сетивния свят с духовният свят. И вярно е това, че животът между смъртта и едно ново раждане ще стане друг. Това не ще бъде само една теория, а едно преминаване в действителността, така то ще има разбиране между така наречените живи и така наречените мъртви - *които обаче са много по-живи*. И тогава душите тук на Земята ще чувствуват също така, което може да стане плодотворно в истинския смисъл на думата, когато им се чете нещо върху духовните истини. Да вземе един краен случай. Можете да изпитате това, когато живеете заедно с други хора, братя и сестри, родители или съпруги. Докато в единия се ражда стремеж към Духовната наука, в другия се ражда омраза, когато първият се приближава до тази наука. Колко често може да изживее човек това. Това, което може да се прояви така в съзнанието, обаче не е нужното да бъде така в дълбочина на душата. Там може да стане нещо друго. *в астралното тяло живее подсъзнанието*. Докато някой страстно ругае и вилнее против Духовната наука, може да се случи така, че в неговото подсъзнание да има толкова повече копнежа, стремежа да научи нещо от Духовната наука. Когато човек е минал през вратата на смъртта, нещата добиват техния истински облик - *там нещо не може да бъде маскирано*. Тук на Земята човек може да лъже, да се прикрива, да се преструва, след смъртта обаче всички неща излизат наяве - те показват там техния истински облик. Ако през време на живота някой се е затъпявал, колкото и да е много, ако се е заглушавал, като е ругаел против Духовната наука, след смъртта се забелязва един стремеж

и той изпитва страдания, защото този стремеж не може да бъде удовлетворен. Тогава живият може да си представи мислено мъртвия - като че той стои пред него и може да прекара през мислите си духовните неща и мъртвият разбира това. И ако мъртвият не е бил също никакъв антропософ, ако също само живият е такъв, тогава мъртвия възприема живия.

Това, което бихме могли да наречем: определена привързаност към езика който човекът е говорил в своя земен живот, то трябва да бъде взето под внимание там, защото в първите времена след смъртта, мъртвият има още определена връзка със същия език, както го е имал тук на Земята. Ето защо ние ще направим добре, ако мислено говорим езика, който мъртвият е говорил на Земята. обаче след 6, 7, 8 години, даже след 5, а понякога и по-рано години се установява, че езика на духа е такъв, че за него външният език не е никаква пречка и че мъртвият може да разбира духовните мисли и тогава, когато през време на земният живот не е познавал този език. Във всеки случай, получи се нещо извънредно хубаво, когато наши приятели са чели на мъртвите, а именно също и на такива, които в живота се не са били никакви антропософи. Това се оказва, като едно извънредно голяма благодееяние, като една от най-големите услуги от любов. И към това, което искаме да постигнем, принадлежи не само факта, че искаме да разпространяваме Антропософията външно като учение. Това трябва да действа в душата по един много по-тих начин. Тук могат да се развият духовни служби, чрез които може да се направи много нещо, за по-нататъшното развитие на душата след смъртта. И това е което трябва все повече да постигнем: Да помогнем на душите, които се намират между смъртта и едно ново раждане. Да преодолеят големите трудности, които се състоят в това, че старото духовно наследство е изчерпано и е настъпило едно време, в което ориентирането на душата след смъртта е станало много трудно и в което взаимното опознаване на душите между смъртта и едно ново раждане е почти невъзможна.

Тук ясновидецът вижда, как след смъртта душите са принудени да изпълняват задачи, които трябва да ги освободят, които обаче те не разбират. Така например факт е следното. Ясновидецът насочва своя поглед върху живота между смъртта и едно ново раждане, може да открие души, които трябва да извършат определена работа, през определени периоди, те трябва да бъдат служители на онези същества, които познаваме като духовете на болестта и смъртта /ариманически духове/. Ние говорим тук за онази смърт, която не се явява нормално като явление в живота, а която засяга човека извън време, когато хората умират в разцвета на техния живот. Когато настъпват болести, това са физически събития -

те са произведени обаче от сили, които действуват от свръхсетивния свят. На основата на разпространяващите се болести стоят действия на свръхсетивните същества. Определени духове имат задачата да донесат не на временна смърт. Че това също е основано на мъдростта, този въпрос не ще засегнем сега, обаче важното е да имаме предвид, че намираме сега души, които са впрегнати в хомота на тези същества. И въпреки че ясновидецът е свикнал да запазва определено спокойствие, за него все пак е болезнено и потресаващо да гледа как тези души, които са впрегнати в този хомот, трябва да служат, за да носят болести и смърт на хората на Земята. И когато ясновидецът се постарее да проседи такива души до времето на техния предшествуващ живот, той намира причината, поради която тези души са осъдени да бъдат служители на духовете на болестите и смъртта. Тези причини се крият в безсъвестността, която тези души са проявили в земния се живот. Колкото по-безсъвестни са били те, толкова повече са осъдени на това да бъдат слуги на тези зли духове. Както е вярно, че причината и следствието са като две удрящи се една в друга билиардни топки, така също е вярно, че безсъвестните хора трябва да бъдат слуги на тези зли духове. Това е потресаващо! Един друг факт, който ясновидецът констатира е: Такива души са впрегнати в хомота на ариманическите същества, те трябва да приготвят духовните причини на всичко онова, *което тук на земята става като пречки, като пречки на нашите дела.* Ариман има също и тази задача. *Всички пречки, които се получават тук се дирижират от духовния свят.* Това са служители на Ариман. Чрез какво тези души се осъждат на едно такова съществуване след смъртта? Чрез това, че в техния живот между раждането и смъртта са се отдали на удобството. И когато разглеждаме колко много е разпространено удобството тук на Земята, лесно можете да разберете, че за Ариман съществуват извънредно много новоизбраници. Удобството е това, което най-богато владее живота. Но новите национал-икономисти са стигнали до там да зачитат удобството на хората, а не само егоизма и конкуренцията. Удобството е един фактор.

Но въпросът се представя различно. Дали човек има такива изживявания така че да може да се ориентира в тях, че знае защо ги изживява, или дали той ги изживява несъзнателно, без да знае защо трябва да служи на тези духове. Когато човек знае, защо е впрегнат в хомота на духовете, които донасят епидемиите, той знае също, *какви добродетели трябва да развие в своя следващ земен живот, за да може да създаде едно космическо изправяне, за да създаде от света това, което действува в това направление.* Когато човек е ориентиран в тези изживявания, той създава наистина същата Карма, обаче той отново създава това, което е следващото въплъщение трябва да се развие като изправяне и по този начин

забавя действителния ход. Ето защо важно е човек да научи тези неща тук. Той ще ги изживее след смъртта, но трябва да се научи да се ориентира тук. Тук отново имаме един факт, който създава една необходимост, належаща необходимост да бъде създадено едно ново ориентиране чрез разпространението на духовните истини, защото старото ориентиране не действа вече. На въпроса: Защо сте антропософи? Можем да дадем отговор изхождайки от духовните факти, който отговор говори твърде много за нашето усещане, за нашето чувство, а не само за нашия ум. И така ние разбираме Антропософията все повече като един универсален език, като един език, който ще даде възможност да бъде премахната стената, която разделя различните светове, в които нашите души живеят, единият път във физическото тяло, другият път вън от физическото тяло. Така стената към свръхсетивния свят ще падне, когато Духовната наука действително ще се вживее в душите. Това трябва да чувстваме ние. Тогава ще имаме истинския вътрешен ентузиазъм за Духовната наука.

Позволете ми да говоря за едно друго явление. За ясновидецът настъпва един момент, който се извява в живота на душите между смъртта и едно ново раждане и който става извънредно важен за ясновидеца, но също и за тези, които минават през този живот. За някой момента се намира по-назад, а за други по-напред. Когато проследим съня с поглед на ясновидеца, тогава, когато човекът се намира със своето астрално и със своя Аз вън от физическото тяло и насочва поглед назад към своето физическо и етерно тяло, впечатлението е това, че физическото тяло се представя предимно като бавно умиращо. Само в първите детски години, когато детето добива едно познание, до времето когато се разпростира нашия спомен обратно, тогава сънят в детското тяло се явява като нещо, което покарва и расте, процъфтява, обаче започва много рано обратния процес, така че пред очите на ясновидеца се явява това, че след навлизането в живота физическото тяло започва бавно да умира, смъртта е само последният акт на това умирање. Положението е така, че сънят съществуват затова да изравни изразходваните сили. Обаче това изравняване е само напълно, винаги остава нещо неизравнено и този остатък е винаги една малка причина предизвикваща смъртта. Когато са останали толкова много остатъци, че възстановителните сили не могат да се справят вече с тях, човекът умира от физическа смърт. Следователно, когато гледаме физическото тяло ние виждаме всъщност - как смъртта бавно го обзема. Човекът умира бавно, започвайки скоро след раждането. Впечатлението е особено сериозно, когато забелязваме за първи път този процес. Между смъртта и едно ново раждане настъпва за душата момента, когато тя започва да развива силите, чрез които тя трябва да влезе във

следващото земно съществуване. Позволете ми да покажа с един пример, какво трябва да се разбира с това. Днес съществуват много книги върху заложбите на Гьоте. Изследват се прадедите на Гьоте, от които той трябва да е получил, да е наследил тези, или онези качества. Тези причини се търсят във физически наследствената линия. Това не трябва да се оспорва, че те могат да бъдат потърсени там. Обаче, който може да потърси душата на Гьоте и я проследи дълго време преди да се роди на Земята - ще разбере, че тя действа вече от свръхсетивните светове върху нейните прадеди, стои в отношение с прадедите чрез своите сили. Тя действа даже така, че се събират по съответния начин онези мъже и жени, които след дълго време могат да дадат истинските качества, от които душата се нуждае. Това съвсем не е една лека работа, защото в нея участвуват много души. Ако си представите, че от душите на 16-тото столетие произхождат хора в 18-тото столетие и че всички те са работили заедно, вие ще можете да разберете, че едно такова споразумение е една важна работа. Души, които се раждат на Земята в 18-то, 19-то столетие, трябва да се разбират, да се споразумеят още в 16-то столетие, за да могат да бъдат установени целите мрежи на родствата. Не само, че имаме работа в обикновено отношение, да прекараме една част от нашето време за служене относно духовете на пречките, на препятствията, но ние трябва да работим върху силите, които дават въобще възможност да стане нашето следващо въплъщение на Земята. Тук работата се представя така, че ние трябва да изработим нашата земна форма като първообраз. Това прави едно впечатление противоположно на онова, което ясно-видецът вижда, когато насочва своя поглед върху спящото физическо и етерно тяло. Физическото и етерното тяло се представят през време на съня като нещо умиращо, обаче това което построяваме между живота и смъртта като един първообраз и се внедрява във физическата природа на човека, предлага впечатлението за нещо покълващо, развиващо се, растящо. Така че между смъртта и едно ново раждане се намира един важен момент: Той се намира в спомена за предшестващото съществуване и преминаването към следващото земно съществуване, там където човекът започва да работи върху развитието на неговия физически организъм. Ако си представите физическата смърт и в сравнение с това този момент, вие ще имате противоположното на физическата смърт. Физическата смърт е едно преминаване от физическото битие към физическото не битие, а описания момент е едно преминаване от небитието към развитието. Човек изживява съвършено различно този момент, когато го разбере, отколкото не го е разбрал.

Такова понятие като това на противоположността на смъртта ни е това, което настъпва между живота и едно ново раждане. То трябва да се пре-

върне в чувство в душата на антропософа. Антропософа не трябва да разбира само с ума, а това което е разбрал трябва да се превърне в чувство. Тогава той ще почувствува обогатяването, което нашият живот изпитва, когато такива понятия са възприемани от душата. Тогава се установява още и нещо друго: Че именно душата добива постепенно едно чувство за това, което съществува в света. Когато през пролетта човек минава през една гора и преди това е медитирал върху понятието, което аз току що описах, той вече не е далече от положението, ако обръща внимание, да чува духовете, които действуват и царуват върху физическите неща. Възприемането на духовният свят, не би било всъщност никак трудно, ако хората сами не си бяха затруднявали това. Когато човек се старее да превърне в чувство, да събуди във вътрешния си живот онова, което е възприел като понятия, това старание ще го доведе до духовното виждане. Чрез такива неща които бяха казани днес, бих искал да допринеса за това, този стремеж към Духовната наука да стане нещо живо. Описанието на такива неща е винаги такова, че човек чувствава: Описанието е като едно сричане, защото нашият език е годен само за физическия свят и човек трябва да полага усилия да произведе едно малко понятие за тези неща, чрез твърде особени средства на изложението. Но именно този начин да се говори върху това, върху тези неща, може да събуди в нашето сърце това, което може да се наречем антропософски като съдържание на усещането и на чувството. Това би трябвало да стане за нас Духовната наука: Едно съдържание на чувствата, едно съдържание на живота, така че в приемането на духовните понятия да не виждаме нещо незначително, а да ги изучаваме, след това да не виждаме в тези понятия главното, а в това което Антропософията прави от нас.

ЕДИНАДЕСЕТА СКАЗКА

Щутгарт, 17 февруари 1913 г.

Космическата страна на живота между смъртта и едно ново раждане. Пътят през сферите на звездите.

Във втората половина на миналата година ми беше възложено да направя някои окултни изследвания върху живота между смъртта и едно ново раждане. Ние вече описахме от различни страни онова, за което става дума, обаче едно пълно познание, едно действително проникване в човешкия живот е възможен само тогава, когато разглеждането стане от най-различни гледни точки. Въпреки че това което може да се намери в моите цикли и книги от сказки върху тези неща е правилно и вярно. Все пак към всички онова може да се добави също и онова, което ще изнесем тази вечер и може би също и в други ден върху тези неща.

Когато човек е минал през вратата на смъртта, когато следователно и положил своето физическо и своето етерно тяло, тогава през първото време след смъртта той е отдаден, душата е отдадена именно на спомени те за изтеклия живот на Земята. Ние знаем вече, че душата се нуждае от определено време, за да отвикне, ако можем да употребим този израз, от всичко онова, което я свързва с нейния последен земен живот на Земята. Сега искаме да си представим това израстване от последният земен живот във връзка с цялата Вселена, със Света.

Когато човек напуска своето физическо и своето етерно тяло, а това не се случва само при смъртта, това става и при спането - и живее следователно само в своето астрално тяло, което можем да наречем също душевната природа на човека, тогава с него настъпва, бихме могли да кажем пространствено, едно пълно разширение: Едно разширение на неговото същество в далечините. *Всъщност всяка нощ ние се разширяваме в звездните светове.* След смъртта човек се разширява така, бавно и постепенно, так че трябва да търсим - сега не можем да кажем, неговото телесно същество - а в неговото душевно същество, а в неговото душевно същество в окръжността на Земята, първо далече извън земната атмосфера. Той се разширява все по-далече и по-далече, докато доколкото и парадоксално да звучи това, то все пак отговаря на самата истина - докато е разширил своето душевно битие над цялата окръжност, очертана от пътя от Луната около цялото земно кълбо. Ние израстваме в големина, така че границите на нашето същество е цялото пространство очертано от пътя на Луната около Земята. Докато трае нашето разширение, до този размер, ние се намираме в това, което можем да наречем Камалока /Място на желанията/. Това е времето в което сме свързани още с нашия последен земен живот. След това обаче разширението продължава понататък. Ние се разширяваме и всъщност ставаме звездна палатка, след това започва време, когато човек се разширява така, че външната граница на неговото битие стига до пътя очертан от планетата, която днешната астрономия нарича Венера, която обаче според Окултизма е планетата Меркурий. Но сега след като човекът е напуснал сферата на Луната, формата на неговото съществуване зависи от това, какъв е бил неговия живот тук на Земята. Когато след смъртта се вживеем в мировото пространство в сферата на Меркурий, ние се намираме в тази сфера, или така че лесно можем да намерим връзката с хората с които сме били заедно на Земята, с които сме общували на Земята, или може да се случи така, че трудно можем да намерим една такава връзка, трудно можем да се съберем и да общуваме с хората, които са ни били близки на Земята и които също се намират в духовния свят, че ние сме един вид осъдени на самотност в тази сфера на Меркурий. И дали сме определени повече,

или по-малко към самотност, това зависи от факта как човек е водил своя земен живот. Онзи човек, който в своя земен живот, малко е искал да знае да поддържа в своята душа морални чувства, морално настроение, благоволение, съчувствие, който малко е развил това през време на своя земен живот, когато се е разширил до сферата на Меркурий той се чувства да бъде принуден да живее в самотност след смъртта. И трудно му е да намери други души с които е свързан. Човекът, който е развил много състрадание, морално настроение, такъв човек живее в дружелюбие с другите души, когато се е разширил до сферата на Меркурий. Говорейки окултно, следователно онези сфера, в която се изразяват нашите морални качества. Тя е също онази сфера, в която се оказва действено това, което на Земята сме развили като морални качества.

Но именно през времето на минаването на тези сфери на Венера или на Меркурий, след смъртта има още значение това, дали в живота между раждането и смъртта сме били човек със съвест, или сме били безсъвестни. *Всичко което става тук, в света на физическия живот, се управлява, причинява се от духовния свят.* Ние често пъти сме разглеждали естествената смърт, настъпваща поради остаряване. Тази смърт трябва да настъпи за човека, защото тя е онова, което трябва да ни сполети за това, за да може правилно да върви живота от едно въплъщение в друго. Обаче както знаем, съществува не само тази основана на еволюцията смърт, поради старост, съществува също една смърт, която сполетява човека в разцвета на неговата младост, даже още в неговото детство. В света съществуват най-разнообразни болести, епидемии и т.н., които настъпват в човешкия живот. И в крайна сметка те са причинени не само от физически причини, а са определени и управлявани от духовния свят. И това става всъщност от областта на астрономическата Венера, от онзи пояс около Земята, който наричаме, който ние наричаме окултно сфера на Меркурий. *Значи като теглим един радиус от Земята до Венера и с него опишем един кръг /без да държим сметка за астрономическите отношения/ - това е окултно взето сферата на Меркурий. Следователно не един кръг около слънцето, а около Земята.* И в този пояс, в пространството ограничено от този кръг се намират силите, от които се насочват към Земята болестите и смъртта, смъртта не дотолкова колкото тя настъпва като естествена смърт от старост. Тук действуват определени духовни същества, които окултизма нарича духове на болестта и смъртта. Онзи човек, който окултно казано, влиза в тази сфера така, че на Земята е водил един безсъвестен живот, бил е безсъвестен човек, такъв човек се осъжда сега, когато минава през тази сфера, да стане служител на тези зли духове на болестите и смъртта /ариманически духове/. Да ние получаваме едно понятие, едно впечатление от това, което означава

безсъвестността, едвам когато познаем този факт. Безсъвестността осъжда хората на това, определено време между смъртта и едно ново раждане да в сферата на Меркурий да бъдат впрегнати в хомота на тези зли същества, зли духове. И когато се развиват силите, които се изпращат от окръжността на Земята, за да настъпят болести, епидемии, за да настъпи ненавременен смърт, тогава тези безсъвестни души трябва да сътрудничат на тези духове на болестите и смъртта, които изпращат тези сили в нашия физически свят.

Друго е положението, когато подействува до тази сфера това, което е много разпространено на Земята: удобството, нежеланието да се направи едно усилие за някаква работа. *Всъщност нашият живот, стои изцяло под знака на удобството.* Хората биха извършили безброй неща по-друг начин, ако не биха обичали удобството. Също чрез удобството човек се осъжда на това, да стане в сферата за която току що говорих, за определено време слуга на онези същества, които са подчинени на Ариман, които можем да наречем същества на пречките, на препятствията, следователно на онези духове които пречат на работата на Земята. Такива хора стават служители на тези духове на пречките за определено по-дълго, или по-кратко време чрез всичко което сме взели в нашите души като удобство. Така ние получаваме едно понятие за това как действуват в живота между смъртта и едно ново раждане силите, които тук на Земята сме развили в нашите души.

Следващата сфера, до която се разширява душата, се нарича окултно сферата на Венера, а в смисъла на днешната астрономия това е сферата на Меркурий. За тази сфера ние се подготвяме чрез религиозните качества, чрез религиозното настроение. Един човек, който през време на живота си между раждането и смъртта е развил едно такова настроение, едно такова убеждение, чрез което душата насочва своя поглед към духовните същества и първичните сили на света, може да бъде едно общително, дружелюбно същество в сферата на Венера, така че той живее задружно с душите на другите хора с които е бил сроден в земния живот. Но в човешката сфера тук се явяват също и други Духове на висшите йерархии, когато в своя земен живот, човек е развил религиозни чувства и настроения. Напротив, той се осъжда на самотност на изолираност, на мъчителна самота, ако в своя земен живот не се е свързал с импулсите на религиозния живот. Ако е бил атеист на Земята, той се осъжда на пълна самотност в сферата за която говорим. И трябва да кажем вече, на пълна самотност се осъждат хората, които днес изповядват нерелигиозност и възпитават и другите в това. Например хората, които се съединяват в дружеството на монистите, си заключват вътрешната свобода на движение и понеже тук на Земята са се събрали под това знаме, те се

осъждат след това след смъртта да живеят в спомената сфера всеки един в своята клетка, всеки един да бъде отдалечен от другия.

Следващата сфера, в която влизаме след смъртта е сферата на Слънцето. Ние получаваме тази сфера, когато съединим Земята със Слънцето е един радиус и очертаваме с него един кръг около Земята. Духовно отношенията са напълно различни отколкото във физическия свят. Ние се разширяваме до тази сфера, след като сме минали през сферата на Венера. За тази сфера ни подготвя не вече онова, което ни беше подготвило за сферата на Венера. За сферата на Венера можем да бъдем подготвени така, че да можем да намерим връзката с всички онези души, с които сме били сблизени религиозно в живота между раждането и смъртта. В сферата на Венера хората са затворени, така да се каже в район, каквито са районите, в които на Земята хората са събрани в народите в расите. Така в сферата на Венера има райони, в които се събират онези, които са сродни в техните религиозни чувства, които имат също религиозно вероизповедание. Обаче това не е вече достатъчно за сферата на Слънцето. В сферата на слънцето душата се чувства самотна, когато на Земята е била подготвена само за един вид, за определен вид религиозно чувство. В сферата на Слънцето душата е едно общително, едно дружелюбно същество само тогава, когато в най-добрия смисъл на дума то е развила разбиране за всяко религиозно чувство, за всяко религиозно вероизповедание, когато е развила една дълбока търпимост за всички религиозни системи на Земята. Официалното християнско религиозно изповедание е било достатъчно, защото това религиозно християнско изповедание съдържа по определен начин едно разбиране надхвърлящо далече една ограничена религиозна система, съдържа едно такова разбиране по едни съвършено различен начин отколкото другите религиозни системи. Ние действително можем да се убедим в това. Много други религиозни системи са ограничени само в определени области на Земята и когато човек иска, той лесно може да види това, как изповядващият индуската религия, будистката религия и т.н., може да говори вече за едно еднаква оправдание на всички религии и религиозни мъдрости изобщо, обаче когато човек разглежда по-дълбоко това, което такъв човек разбира, открива, че той разбира своята собствена религия. Той изисква всъщност от другите хора те да признаят неговата собствена религия. Това нарича той, след едно равно оправдание на религиите. Опитайте се да прочетете теософски книги, които произхождат от областта на Индия. В тези книги това, което индийците казват е представено като обща световна религия и за онези, които не признаят това се казва, че не са никакви истински теософи. Първичното християнство не е настроено от самото начало на този тон, особено там където е станало религия на запада. Ако на за-

пад би било така, както е в Индия, тогава ние днес бихме имали една религия на Вотан, това би било такова нещо каквото е на индуската религия. Обаче западът е приел една религия на този, който е живял във от запада, религията на Исуса Христа. Западът е приел негоистично една религия. Това е една принципна разлика. И в същността на Християнството лежи в действителност една търпимост по отношение на всяка една религиозна система, макар и тази същност да е лошо разбрана от западните християни.

Всъщност за християнина - *всеки човек е християнин, каквито и религии да изповядва той иначе. И когато се иска християнските догми да бъдат разпространени навсякъде - това е едно тесногърдие.* Великодушното е нещо съвършено различно. Когато разглеждаме индиеца, китаеца, будиста, когато проникнем в най-дълбоките елементи на неговото същество, навсякъде ще намерим началата на Християнството и от това което той самият мисли, ще открием онова, което съставлява началата на Християнството, без да става дума да назоваваме името на Христос. Обаче това по-ясно Християнство, така както то е дадено на хората между раждането и смъртта е само една подготовка за сферата на Слънцето след смъртта. Тук за тази сфера на Слънцето е необходимо още и нещо друго: Необходимо и онова, което наричаме правилния, истински смисъл на думата Теософия. Тя ни дава онова вътрешно разбиране за всички религиозни системи по лицето на Земята, за същността на всички религиозни системи на Земята. Когато си усвоим това разбиране тук на Земята, ние се подготвяме по правилен начин за сферата на Слънцето. Това разбиране за различните религии и за Тайната на Голгота, за Христовия Импулс, ние трябва да имаме, ако не искаме да бъдем самотници по отношение на другите човешки души и по отношение на Духовете на Вишните йерархии в сферата на Слънцето между смъртта и едно ново раждане.

Когато между смъртта и едно ново раждане навлезем в сферата на Слънцето, ние намираме там две неща. Първото, което намираме е нещо което можем да изразим само образно: Намираме един празен престол, един празен миров престол. И онова, което можем да търсим върху този празен миров престол, ние можем да го намерим само в образите на Акашовата летопис. Но този престол, който намираме там празен, когато преживяваме времето между смъртта и едно ново раждане, е стоял някога в сферата на Слънцето Христос. Той се е разширил до сферата на Земята чрез Тайната на Голгота и от онова време насам жителите на Земята, трябва да могат да усвоят този Импулс в тяхната памет: Тогава те могат да познаят образа, който се изявява в Акашовата Летопис, когато се вживяват в тази сфера на Слънцето. Който не е добил тук на Земята

това разбиране, той не познава кой е стоял някога на този престол и в това което сега съществува само като образ такъв човек сега не може да се ориентира, да се оправи в живота между смъртта и едно ново раждане в сферата на Слънцето. Тук ние виждаме каква е мисията на човешката душа на Земята: Да потърси тук връзката с Тайната на Голгота, така както ние търсим тази наша връзка в нашето духовно движение. Чрез това ние запазваме между смъртта и едно ново раждане спомена за Христовия Импулс и не ставаме никакви самотници в сферата на Слънцето, а ставаме общителни и дружелюбни същества, чрез силите, които сме взели с нас от Земята. Тогава ние живеем чрез нашата собствена, нанесена в нас сила на образи на Христос, който е останал само като образ в сферата на Слънцето. И ние трябва да вземем в нас от земния живот толкова много сили, че тази сила да ни остане също и за следващото време и да не може да се изгуби.

Но в сферата на Слънцето намираме и нещо друго - един втори престол и този престол е сега действително зает от едно действително същество - Луцифер. Ако не бихме приели в себе си Христовия Импулс, тогава би трябвало само Луцифер да стане само наш ръководител. Обаче, ако не сме приели Христовия Импулс, тогава в нашето далечно пътуване във Вселената ще стоим от една страна под ръководството на Луцифер, а от друга страна под ръководството на Христовия Импулс: защото ние се нуждаем и от Луцифер за следващите времена. Ние се нуждаем също от Луцифер, защото той ни ръководи сега по правилния начин през мировите сфери, първо до сферата на Марс.

Това е следващата сфера, до която ние се разширяваме между смъртта и едно ново раждане. За да може Луцифер да ни ръководи по правилния начин, така както е подходящо за нас хората, ние трябва да имаме Христовия Импулс, като противовес, като уравновесяваща сила: Тогава импулсът на Луцифер е благотворен за нас, иначе той е нещо вредно за нас. Станало е необходимо и нещо друго: В сферата на Марс ние трябва да имаме възможността да държим с цялото си същество сметка за определени изменения, които са станали на Марс в течение на последните столетия. Тези изменения могат да бъдат описани по следния начин. Чрез определени сили всички небесни тела стоят във връзка с други небесни тела, Земята също стои във връзка с други небесни тела. От тях се излъчват силите. От планетата Марс и от нейната сфера се излъчват не само светлинно действие, което идва на Земята, но от там се излъчват също и духовни сили. Ако отидем назад в по-древни столетия, ние ще намерим, че от Марс са се излъчвали онези сили, които са събуждали във хората ентузиазъм за това от което те са се нуждаели в по-стари време - физическите сили, които поощряват еволюцията на човечеството. Това не е

само един мит, а една окултна истина. Че онова, което се е развило в света като една войственна заплепеност, което е правило хората решителни и смели през столетията и хилядолетията, произхожда от влиянието на силите на Марс върху Земята.

Обаче животът на една планета е такъв, че нейните сили минават през едно възходящо и едно низходящо развитие. И през последните столетия Марс е променил в известно отношение своята задача. Това, което сега все още се развива като войствени сили, това е отливащ се войствен живот от минали столетия - от Марс не се вливат на Земята дори разгарящи сили. Защото на поврата на 16-то към 17-тото столетие Марс беше стигнал до една решителна точка, до една точка, която в съществуването на Марс може само да се сравни с времето, когато Земята беше стигнала до една решаваща точка по времето на Тайната на Голгота. Това, което засягаме тук е нещо извънредно важно. Марс мина през една решителна точка. Това се е знаело в древните мистерии, където се е вземало решение за големите духовни работи свързани със земното съществуване. А именно от 12-тото столетие са извършени решаващи подготовки в развитието на мистериите на Земята, за да се държи сметка за изменението на Марс. Силите които Марс трябваше да донесе на Земята - като смелост и решителност, бяха изчерпани за Марс: те не трябваше вече да проникват до Земята. Обаче с това, че Марс е минал през една такава криза, също така за душите, които живеят между смърт та и едно ново раждане се изменя онова, което те бяха изпитали в сферата на Марс след смъртта. Когато човек е минал през сферата на Слънцето и е излязъл от нея, в съществуването на неговата душа се вливат сили, които имат значение за следващото земно въплъщение. Душата, която минава в сферата на Марс през древни времена, преди 17-то столетие, влизаше в допир с онези сили, които я проникваха със смелост и решителност. Обаче душите, които идваха по-късно, не можеха вече да намерят характерното: Марс минаваше тогава през кризата си. Там където в мистериите си вземаха великите духовни решения, се държи сметка не само за човешкия живот между раждането и смъртта, а също и за неговото благо, или нещастие в живота между смъртта и едно ново раждане. Следователно в мистериите са се грижили за това, в духовна та култура на човечеството да бъдат внесени онези неща, които да помогнат, че след смъртта душите да могат да преминат правилно през различните небесни сфери.

Ако искаме да разберем, за какво се касае тук в сферата на Марс, трябва да разгледаме следното. От 12-то столетие насам пред розенкройцерските мистерии се явяват решаващи задачи чрез това, че те трябва да си кажат следното: За земното развитие настъпват твърде особени времена –

времената на външната материална култура, на външните материални успехи и триумфи. Вярно е, че ние не можем да се опълчим срещу тях, - въпреки, че те не донасят нищо духовно, ние трябва по необходимост да ги имаме тези времена на машините и самолетите, обаче те донасят един вид душевна смърт. Ние не трябва да се противопоставим на това: човекът трябва да се живее в тези времена на материалната култура. Епохата на материализма трябваше да дойде. Обаче Висшите Духовни Същества постоянно полагат усилия, да създадат един противовес на тази материалистична епоха. Когато разглеждаме всичко, което се е развило в земния живот като противовес на материализма, ще открием последното най-важно явление във Франциск Асизки. В онзи Франциск от Асизи, който в своя живот в Асизи се отвърна от всякакъв земен живот, всякакъв външен живот, който при познатата ви съществуване в Асизи, така чудесно нарисувано от Джото в църквата на Асизи. Тези картини са били толкова много пъти ретуширани, въпреки това излъчващият се от тях живот така силно ни завладява. И въпреки че той е минал през едно развитие на материализма, трябва все пак да кажем: Около мястото, където се намира Асизи все още е разпространена духовната атмосфера на Франциск, една атмосфера, която е приела в себе си елементите на един наистина чужд на света, но верен на душата живот и то не само на човешката душа, но също и на душата на Природата. В цикълът от сказки назоваван "Човекът в светлината на Окултизма, Теософията и Философията", можете да прочетете онова, чудесно стихотворение, в което от Франциск Асизки се разля това, което той е чувствувал по отношение на душата на Природата и природните царства. Можем да кажем, че никой не е намерил отново такива хубави тонове върху съществуването на Природата, може би само Гьоте е успял да постигне това. От къде е дошло всичко това? Всичко това дойде от там, че в своето предидущо въплъщение, в осмото - осмо столетие на нашата ера Франциск Асизки и бил ученик на едно същество, което е действувало само в духовно тяло между учениците си, между които е бил и Франциск Асизки. И този учител не е бил никой друг, а самият Буда, за когото знаем, че последен път е бил въплътен като Гоутама Буда. Обаче въпреки това, той е продължил да действа на Земята в духовно тяло. Ние знаем, че още като Духовно Същество, той е взел участие в раждането на детето Исус за което ни разказва Евангелието на Лука. Той е действувал по-нататък в школата, в която е живял Франциск Асизки в неговото предидущо въплъщение. Там Франциск приел импулсите на своя посветен на душата живот, което трябваше да се разпространи по-нататък върху Земята, за да отклони хората от чисто материалния живот. И този Импулс продължи да живее във Франциск Асизки и ние виждаме как те действуват в

неговото въплъщение като Франциск Асизки. Обаче не можа да стане така, че в епохата която имаме на Земята материалистичната мисия, към общността на Франциск Асизки да се присъединят много души. Не можаша да сторят това онези хора, които трябваше да вървят по-нататък с времето. Така се създаде един вид разцепление във човечеството. Не можеше да бъде така, че от една страна да има само външна, материална култура, а от друга страна последователя на Франциск Асизки. Колкото и велик и мощен да беше Франциск Асизки, все пак проповядваните от него правила за живота не можеха да бъдат годни за по-късни времена. Какво трябваше да се случи? Какво трябваше да дойде на Земята?

Това бе определено във важни перспективи в мистериите на Розенкройцерите от 12-то столетие насам. Там се казва: Човекът трябва да работи със земното тяло между раждането и смъртта, той трябва да се вживее външно в материалното съществуване и трябва да върви в крак с успехите на това материално съществуване. Обаче за всяка душа, която се вживява, която се сприятелява с материалното съществуване, трябва да бъде създадена възможността, да има с една част от нейното същество разбиране за вътрешното изживяване на това, което Франциск Асизки е проповядвал на Земята за живота. Прогресът на душите на Земята се състои в това, че тези души трябва да добият две природи, да добият все повече това състояние, колкото по-нататък отиват към бъдещето. *Ние трябва да приемем в нашите душевни членове импулсите на земното съществуване и да се сбlijим с него, обаче същевременно с това трябва да развием в нас моменти и часове, в които да можем да се отдадем в уединение на самата душа, на живота на самата душа.* През време когато ставаме приятели и доверени на света, трябва същевременно да има часове, в които да се посветим на душата. Когато от една страна сме последователи на Едисон, от друга страна трябва да можем да станем напълно тихо във вътрешността си ученици на Франциск Асизки, или на неговия велик учител Буда. Това трябва да може да чувства всяка душа, макар и да бъде тласкана в материалния живот. И за това трябваше да бъде направена подготовка в мистериите на Розенкройцерите. *Християн Розенкройцер* имаше задачата да се погрижи за това.

Как можеше да стане това? Само чрез това, че в определено време от живота между смъртта и едно ново раждане, да бъде приложено по определен начин на душата. В мистериите на Розенкройцерите си казваха: Марс изгубва своята стара задача, нека му дадем една нова задача. В началото на 17-тото столетие, на поврата на 16-тото към 17-тото столетие Буда, който и без това беше минал през своето последно земно въплъщение, бе изпратен на Марс, в сферата на Марс и говорейки съвсем правилно можем да кажем: В онзи момент Буда извърши нещо подобно на

Марс, като това, което извърши Христос - само че в по-голям размер, на Земята чрез Тайната на Голгота. Тогава Буда преобрази със своята жертва онова, което винаги е изхождало от Марс и което е било вложено в неговата същност. Той преобрази цялата природа и същност на Марс. Буда стана за Марс - Великият Спасител. За него това беше една жертва. Нужно е само да си спомните как само Буда се издигна до учението, до благовестието за великият мир, за хармоничното съществуване. Той се пренесе сега в планетната сфера, от която произхождаше силата на агресията. Той князът на мира се разпъна един вид на Кръстта. Така в сферата на Марс бе внесено нещо друго - Марс бе проникнат от съществото на Буда. Както на Земята се разля субстанцията на Христос чрез Тайната на Голгота, така в сферата на Марс се разлива изпълнената с мир субстанция на Буда и се намира от тогава в сферата на Марс.

Така бе говорено в Тайната на Розенкройцерите. Чрез изпращането на Буда в сферата на Марс, човешките души можаха да живеят известно време между смъртта и едно ново раждане в сферата на Марс след като са минали през сферата на Слънцето и до тогава са носители в себе си на Христовия Импулс. След като душата беше влязла там, бидейки правилно проникната от Христовия Импулс и чрез ръководството на Луцифер, тя отива по-нататък в сферата на Марс и именно в нашето време в сферата на Марс настъпва онова, което не може да стане вече на Земята, проникнати са от елементите на Буда и на Франциск Асизки. Между смъртта и едно ново раждане всяка душа може да изпита това, ако е била съответно подготвена за това, кое то е живяло като един последен полет в живота на Франциск Асизки, което обаче от тогава насам не може да има вече едно истинско отечество на Земята.

Като минава през сферата на Буда в живота между смъртта и едно ново раждане върху Марс, човешката душа може да приеме същата сила, която я прави способна за това, което току що беше казано: Че по-късно може да влезе в чисто материалния живот, може да бъде хвърлена в чисто материалния земен живот, в един земен живот, който ще бъде все поматериалистичен, но въпреки това ще може да развие с друга част на душата сили, за да бъде отдадена на духовно-душевния свят. Така стои въпросът с тайните, които се крият между живота между смъртта и една ново раждане.

След това ние се подготвяме все повече и повече в звездните далечини за Юпитер, Сатурн и още по-нататък. Това, което бе описано сега става всъщност с най-напредналите души. Изостаналите души са се свързват само с най-близките до Земята сфери. Те минават също и през другите сфери, обаче в определено, несъзнателно, спящо състояние. Във външните сфери, в сферите вън от Слънцето, се събират силите, които чове-

кът трябва да приеме, за да може да работи, като минава през едно ново раждане, за да може да сътрудничи в изграждането на едно ново земно тяло. Това, което се намира в човека, не е дошло в човека, идвайки само от Земята. Когато днес материалистите вярват, че човекът е едно създание на Земята, това представлява най-голямото късогледство. Когато човекът изгражда по този начин себе си със силите, които получава от Космоса, изгражда себе си в най-широкия смисъл, той използва за целта космическите сили, които тепърва трябва да почерпи от звездния свят. Разширявайки се между смъртта и едно ново раждане до сферата на Слънцето, той все още има работа със силите които продължават да действуват за предишния живот на Земята. Силите от които той се нуждае, за да вработи в земната сфера това, което може да построи неговото физическо тяло от окръжността, той трябва да го получи от онези сили, с които идва с контакт отвъд сферата на Слънцето. Между смъртта и едно ново раждане, човекът трябва действително да се разшири до размерите на Космоса, трябва да живее в космоса, защото само от Земята не се намират онези сили, които действително могат да произведат човека. От човешкият зародиш, който се ражда от взаимодействието на двата пола, никога не би могъл да се роди един нов човек, ако не би станало следното: Тук имаме един малък зародиш на човека. С този човешки зародиш се съединява нещо извънредно голямо и важно, нещо, което първо се разширява до един пълен с тайнственост начин в безкрайните мирови далечини и което след това отново се свива. След като човекът се е разширил до сферата на звездите, той започва отново да се свива. Той минава обратно през сферата на Сатурн, на Юпитер, на Марс, на Слънцето, на Меркурий, на Венера и Луната, като става все по-малък и по-малък. И като става все по-малък той е приел духовните сили на Космоса. И той става все по-малък и по-малък. И това което накрая се е свило така, че е станало като едно духовно, едно духовно кълбо, то се е сглобило чрез натиск от едно извънредно голямо разреждане. Така получената малка духовна сфера се съединява сега с физическото кълбце, което съставлява зародишната човешка клетка и я оплодява от духовното царство. Така ние виждаме как човекът влиза в земното съществуване чрез раждането.

След като е минал през последната смърт, той се е разширил в мировите далечини, станал е един вид гигантско кълбо. Духовно той е бил заедно с духовните същества и факта, след това той отново се свива, става все по-малък и по-малък, докато дойде момента, когато чрез живеещите в него сили се съединява с физическата материя. Това, което от човешката зародишна клетка изгражда едно човешко тяло - то е извлечение от Космоса. От тази човешка зародишна клетка, даже когато тя е оплодена, не

може да бъде окултно изследвана, ако в нея не би могла да се съедини тази сбита духовна сфера. И какво би могло да се роди само от човешката зародишна клетка? От нея би могло да се роди само заложибите на сетивата и на нервната система, за тях може Земята да даде необходимите сили. Това, което се изгражда около сетивата и нервната система, трябва да бъде взето от Космоса. И само когато една нова наука ще разбере процесите в човешка та зародишна клетка, под ръководството на това окултно познание, ще бъде разбираемо онова, което сега не може да бъде разбираемо сега за ясно мислещия човек и никакво описание на естествената наука. Дали четете остроумните обяснения върху това при Хегел, или при някой друг представител на естествената наука, навсякъде ще намерите, че нещата не са разбираеми от само себе си. Това, което именно не се знае, то е, че нещо трето се съединява с това, което идва от бащата и от майката. Третото идва в утробата на майка та от Космоса.

Всъщност за тази тайна, би могла да знае само една класа хора, само една определена класа хора, но те представляват все повече и повече. На малките деца разказват, че щъркелът, или други същества донасят нещо чрез което човек може да се роди на света. Това е наистина само един образен израз на един духовен процес, но все пак е много по умен и сполучлив от това, което днес умните хора застъпват. Обаче за днешното време се счита за нещо просветно, човешките отношения да бъдат обяснявани материалистично. Това образно представяне на духовния процес би трябвало все още да действа върху детските души, върху имажинацията! Без съмнение хората ще казват: Децата не вярват сега вече в щъркела, защото онези, които разказват приказката, самите те не вярват това. Обаче онези, които стават антропософи, те вярват в образа на щъркела и скоро ще открият, че в това образно представяне е било дадено нещо подобно за духовните процеси

С това ние разглеждаме космическата страна на живота между смъртта и едно ново раждане.

А сега искаме да си спомним още за едно нещо. Някога Кант е направил - бихме могли да кажем, изразявайки едно предчувствие, важното изказване: "Две неща изпълват душата ми с ново удивление и уважение - звездното небе над мене и моралният закон вътре в мене". Това изказване може да се яви като нещо много важно за окултистите. Защото, какво чудно отношение съществува между звездното небе и това, което е добро, най-добра в нашия душевен живот? И двете са едно и също нещо. Между смъртта и едно ново раждане ние се разширяваме до размерите на звездното небе и след това донасяме неговите сили в живота на Земята, като чувствуваме тези сили за най-важни за нашата душа. В това няма нищо чудно, *защото ние сме едно външно копие на тези сили!* Ние

насочваме поглед нагоре към звездното небе, където сме били между смъртта и едно ново раждане, и виждаме това, което сме взели от там, в самите нас. Нищо чудно, че се чувствуваме сродни с това, което живее в нас като насочващи линии на нашия душевен живот и с това което свети в този душевен живот в нас от звездното небе и което чувствуваме да развива своите сили в нас, когато апелираме към нашия най-дълбок душевен живот. Звездното небе е едно с нас и ние с него, когато разглеждаме нашето цялостно съществуване. Така ние трябва да си кажем, че едно такова духовно-научно разглеждане ни дава не само онова, което можем да наречем знание, което можем да наречем познание в обикновения смисъл на живота. То ни дава действително морална сила и опора в чувствуването, *че цялата вселена живее в нас*. И ние виждаме, как тази Вселена прониква всички части на нашето същество, когато минаваме приз живота между смъртта и едно ново раждане. Да, този живот между смъртта и едно ново раждане е скрит за външният поглед, обаче скрито е също и това, което ни движи в дълбините на нашето душевно битие - което ни подбужда в дълбините на нашата душа. И въпреки това то е в нас, действа в нас и ни дава силата, това наше най-добро битие. Ние носим небето в себе си, защото живеем в небето преди да влезем в това физическо съществуване. Тогава ние чувствуваме задължението, да станем достойни за това небе, което е направило толкова много за нас, - че му дължим цялото наше вътрешно битие.

ДВАНАДЕСЕТА СКАЗКА

Щутгарт, 20 февруари 1913 г.

Влизането на взаимни отношения между живите и така наречените мъртви.

Често пъти бе казано, че Духовната наука, когато тя се разпростирани, трябва да действа в живота като една действителна сила на живота. И различните отделни разглеждания върху живота на живота могат да засилят това твърдение. С това, че ние все повече и повече се научаваме да познаваме особеностите на онзи невидим свят, който стои в основата на видимия свят, чрез това и в нашата душа се установяват представи, понятия, които отново ще бъдат подтик към едно напълно определено поведение в живота. От особена важност ще бъде поведението, което може да бъде създадено по отношение на така наречените мъртви, по отношение на тези, които следователно през време на нашия земен живот минават през периода между смъртта и едно ново раждане. Когато тук във физическо тяло, човекът стои в най-различни отношения чрез своята душа и чрез своето тяло с физическия и *със стоящия на неговата основа заобикалящ духовен свят*, така между смъртта и едно ново раждане той

стои в най-разнообразни отношения с фактите, процесите и съществата на свръхсетивния свят. И както между раждането и смъртта, хората могат да имат във физическия свят едно занимание, една дейност, така те развиват дейност и между смъртта и едно ново раждане. Онова с което можем да се запознаем върху човешкия живот и човешката дейност между смъртта и едно ново раждане, то ще произведе все повече и повече това, което можем да наречем премахването на пропастта, която се разтваря особено в нашето материалистично време между живеещите тук на Земята и между мъртвите. Все повече и повече ще настъпи това, което можем да наречем едно общуване, едно взаимно влизане във връзка между живите и така наречените мъртви.

Днес ще обърна вниманието както върху това общуване между живите и мъртвите, така също и върху заниманията и формата на живот на душите, които живеят между смъртта и едно ново раждане. Онези, които умират преди хората, с които са били в отношение тук на Земята, ще гледат, както лесно може да се разбере, често пъти от духовния свят към съществата, които са останали тук в земния живот, като любими същества, - или по друг начин. Но тогава се касае за това, дали такива намиращи се между смъртта и едно ново раждане души могат да възприемат хората, които живеят тук между раждането и смъртта. Когато човек е развил способностите, с които може да проникне между живота и едно ново раждане, той има твърде особени, бихме могли да кажем - потресаващи опитности. Той може да намери там души на умрели, които често пъти казват следното на езика, който е възможен между душите на умрелите и ясновидеца и който е разбираем само за този, който може да вижда от тук в живота и света на умрелите. Например една душа казваше следното нещо, след като беше минала през вратата на смъртта - това беше една душа, която в последното си прераждане на Земята беше въплътена в едно мъжко тяло: Всички мои мисли и спомени са насочени назад към онази личност, която беше моя вярна съпруга. Когато се намирах долу на земния живот, тя беше за мене слънчева светлина. Когато след привършване на дневната си работа се връщах у дома, моята душа се разведряваше от това, което тя можеше да бъде за мене, което се вливаше тогава от нейната душа в моята. Тя беше за мене една истинска духовна храна в живота. И в мене остана копнежът за нея. Моят духовен поглед се насочва надалеч към Земята и аз не мога да я намеря, тя не е там. От всичко това, което съм научил, аз зная, че тази душа трябва да бъде на Земята в едно физическо тяло, както и по-рано, обаче за мене тя е като изчезнала, като несъществуваща.

Човек може да има често този потресающ опит, по отношение на душите, които след смъртта насочват своята мисъл към останените на Земята

и които се чувствуват като обвързани, така че не могат да проникнат с техния поглед до тези души. Те са обвързани не чрез тяхното собствено същество, а напротив чрез другата душа, която е останала жива на Земята. И когато се проучи на какво се дължи това, че една душа от другият свят не може да възприеме душата, която е останала на Земята, констатира се, че тази останала на Земята душа не е стигнала чрез настоящите отношения на времето до състояние да приеме в себе си някакви мисли, които да станат видими, възприемаеми за една такава душа, която е минала през вратата на смъртта - не е направила такива мисли да живеят в нея. Можем да направим още едно друго сравнение. Такива души, които са минали през вратата на смъртта и копнеят да видят отново онези, които са останали на Земята във физическо тяло, но не могат да им се изявят. Както един ням човек не може да се изяви чрез езика, така че другият ни може да чуе нищо от него, така цялата душа остава няма за този, който копнее за нея, тя не може да бъде възприета в нейното духовно същество от този, който е минал вече през вратата на смъртта.

Тук на Земята съществува голяма разлика между души и души, според това, дали тези души имат едно и друго държание. Да вземем една душа, която живее тук във физическо тяло и от събуждането до заспиване то се занимава само с представи, които са били почерпени само от материалния свят, една такава душа, която живее тук в материалния свят и е изцяло изпълнена с представи, с понятия, с идеи и чувства взети само от материалния свят, не може никак да бъде възприемана от другия свят. Една душа, която е изпълнена с духовни представи, каквито дава например Духовната наука, която е разгорена и просветлена от духовни представи - такава душа може да бъде добре възприемана от другия свят.

Ето защо такива души, които са останали живи на Земята, *макар и да са били много добри хора, ако са изпаднали в материализъм, остават невъзприемаеми за онези /и като несъществуващи/, които са заминали за другия свят.* Това дава на ясновидеца, макар и той да е развил в себе си пълно спокойствие, потресавачи, ужасни впечатления. Такива случаи, които могат да се срещнат на другия свят, са обаче твърде много именно в нашата епоха. В нашата епоха е именно така, като че всяко отношение е отразено върху такива души, които тук са били близки. Когато една душа е минала през вратата на смъртта, често пъти положението се представя така, докато винаги може да се констатира, че душите, които живеят в другия свят, следователно са минали през вратата на смъртта и насочват поглед към такива, които макар и от време на време хранят духовни мисли, могат да възприемат, така че тези души остават да съществуват за тях, като действителни души. *Още по-важно е, че може да стане практично онова, за което се касае тук. Душите от другия свят могат*

не само да възприемат, но и да разбират духовните мисли, които хранят в себе си намиращите се тук на Земята души. И благодарение на този факт, може да се роди това, което може да стане важно за съобщението на намиращите се на Земята души със заминалите на другия свят души: а именно това, което можем да наречем четене на мъртвите. И това четене на мъртвите е често пъти много важно.

Тук също ясновидецът може да има опитът, че хора, които тук на Земята не са искали да знаят нищо за духовните мъдрости, после, след като са минали през вратата на смъртта, изпитват един голям копнеж към такива духовни мъдрости, искат да слушат за тях. Ако тогава душите, които са останали тук на Земята си представят, че мъртвите стоят пред тях и прекарват през съзнанието си, *без да ги изговарят*, някакви духовни мисли, които хранят намиращите се тук на Земята души, или отварят книги относно Духовната наука и мислено четат на мъртвите, които си представят духом, че стоят пред тях, тогава мъртвите чуват това. Именно в нашето движение можем да отбележим в тази област най-хубавите резултати чрез това, че останалите живи на Земята приятели четат на техните близки заминали за другия свят. Често пъти можем да видим, че тези мъртви копнеят да слушат това, което прониква от тук при тях. *Именно в първите времена след смъртта е необходимо това нещо, за да можем да влезем в отношение с една душа.*

Ние не можем да влезем току така, в отношение с кое да е същество. В тази област съществува голяма измама, голяма заблуда. Когато някой вярва, че е достатъчно само един човек да умре, за да влезе той във връзка, да влезе в допир с целия духовен свят, това е една голяма грешка.

Веднъж на мене ме направи особено силно впечатление, как един човек, който не беше особено умен, обаче постоянно говореше за Канит, Шопенхауер и т.н., изнасяше сказки върху тях, когато аз изнасях сказки във Виена върху същността на безсмъртието ми възрази по един самомнителен и суетен начин: Тук на Земята обаче хората не могат да знаят нищо върху безсмъртието, тъй като ние изпитваме това когато сме умрели. Бих могъл да ме кажа: Така както е предразположен, той не ще се отличава по отношение на своята душа и след смъртта. Това е един голям предразсъдък да се вярва, че душите стават съвсем мъдри веднага щом са минали през вратата на смъртта. Например след смъртта ние не можем да свържем отношения с други същества, ако не сме свързали такива отношения тук на Земята преди смъртта. Тези отношения, които са свързани тук, действуват продължително време по-нататък. Не може толкова лесно една душа да се осведоми веднага за намиращите се на другия свят души, *защото няма и не може да има никакви отношения към тях.* Обаче отношенията към съществата в земния свят и тези съ-

щества могат да му донесат утехата, за която той копнее, те могат да му донесат мъдростта за която копнее, като четат на мъртвите и чрез това могат да действуват извънредно заслужено. Да ни се чете за външната материалистична наука, например върху химията, или физиката, това не им помага нищо, това е един език, който те разбират, защото тези науки имат стойност само за земния живот. Обаче това което се говори като един език в Духовната наука върху духовните светове, то е разбираемо за мъртвите.

Във всеки случай в първите времена след смъртта трябва да вземем под внимание едно неща: За душите остава разбираемо онова, което звучи на езиците, които са говорили обикновено на Земята. И едвам известно врем след смъртта, душите стават независими за езика, който са говорили на Земята: тогава можем да им четем на който и да е език - *те чуват мисловното съдържание. В първото време след смъртта човекът е всъщност някой език.* Това трябва да се има вече предвид, че в първото време след смъртта, можем да изпращаме нашите мисли на мъртвите, *защото ние им изпращаме нашите мисли, касае се за едно изпращане на мисли - на езика, който те са говорили обикновено на Земята.*

Тук ние стигнахме до едно място, обични приятели, което може да ни научи, как може да бъде преминалата пропастта разделяща живите от мъртвите. Благодарение, че в нашият духовен живот се влива Антропософията тук в този и в другия свят, в света в който живеем между смъртта и едно ново раждане. Докато материализмът позволява да се създадат и поддържат отношения между душите, които са затворени в техния земен живот, Антропософията ще отвори пътя за едно свободно съобщение, за едно свободно общуване и отношение между душите, които се намират тук и душите, които се намират отвъд в другия свят. Мъртвите ще живеят с нас. И това, което може да се нарече едно минаване през вратата на смъртта, ще бъде почувствувано действително *само като един вид промяна във формата на живота.* И от голяма значение ще бъде цялата промяна на душевния и духовния живот, която ще настъпи, когато тези неща станат нещо всеобщо.

Това беше именно един пример, как живите действуват върху мъртвите. Но ние можем да си образуваме също представи за това, как отново мъртвите действуват областно върху живите. Аз често пъти можех да говоря за това - извинете, че думата става за нещо лично - *че в моя минал живот трябваше да обучавам много деца.* Трябваше да обучавам редица деца в едно семейство, в което беше жива само майката, а бащата беше починал и за мене беше винаги важно - това е именно което трябва да се касае при един възпитател - *да събуди в децата заложбите и способностите,* за да ги води по правилен на чин във възпитанието и обуче-

нието. При децата за които искам да говоря сега, постоянно ставаше нещо неразбираемо, каквото и да се опитва човек да направи, проявяваше се известно поведение на децата, което не следваше от техните заложби - нито от околната среда, човек не можеше да се справи с това. В такъв случай човек трябва да има на помощ всичко. И тогава едно духовно изследване показва следното: Бащата беше починал и чрез особените отношения, които са станали тук в родството, той не беше съгласен с това, което роднините правеха с децата, не беше съгласен с това, което ставаше в тесен кръг на семейството и чрез особени отношения той действуваше от духовния свят върху децата. И само от момента, когато аз трябваше да държа сметка за това, че съществува нещо особено, което не идваше нито от заложбите на децата, нито от околната среда, а идваше от свръхсетивния свят, от бащата, който насочваше своите сили в душите на децата, само от онзи момент аз можех да се насочвам според това. Сега трябваше да се държи сметка за това, което бащата искаше. И в момента в който можа да бъде изследвано това, което бащата искаше, който беше минал през вратата на смъртта и когато той трябваше да бъде считан за една действителна личност, подобна на другите физически личности, които съдействуват за децата, тогава човек може да се справи с положението.

Това е един такъв случай, при който ясно се показва, че духовното знание може да покаже на човека, как от свръхсетивния, от духовния свят действуват силите в този физически свят. Обаче за да може да възприеме човек нещо подобно, той се нуждае от подходящо време, от подходящ момент. Човек трябва да се стреми например да развие един вид сила, която му дава възможност някак си светенето вътре на свръхсетивната сила, следователно в този случай, свръхсетивната сила на бащата в детската душа. Това е често пъти трудно. Едно леко средство би било например, ако човек би се опитал да познае, как умрелият баща иска да потопа това, или онова в душата на детето, според мислите на бащата. Обаче това не се оказва винаги като нещо правилно, то също не може винаги да се повтори. Тук се оказва като едно добро средство, ако човек си състави един образ за изгледа, за начина как бащата е изглеждал през последното време, ако си със тави един ясен образ за неговия почерк и запечати този почерк в душата си, ако го обгърне с поглед и се подготви по този начин за едно обучение, както то се разбира тук, като се концентрира върху почерка, или образа: тогава човек приема в това, което иска да има да работи, намеренията, целите на мъртвия.

Някога хората ще държат сметка за това, което мъртвите искат от останалите живи на Земята. Днес ние можем да държим сметка само за волята на онези, които се намират на физическото поле. Ще може да се

осъществи едно свободно, взаимно съобщение и общение между живите и мъртвите. Хората ще се научат да проучват това, което мъртвите искат за физическото поле. Обрисувайте си в съзнанието великият преврат, бих могъл да кажа, също във външните неща на земният живот, когато мъртвите ще участвуват и действуват чрез живите върху физическото поле. Ако Духовната наука бъде правилно разбрана, а тя трябва да бъде винаги добре разбрана, тя не ще бъде само една теория. Духовната наука ще стане постепенно еди истински еликсир на живата, който ще действува в цялото съществуване, колкото повече се разпространява. И тя сигурно ще върши това, защото не ще действува като един мъртъв идеал, който се проповядва, който се разпространява чрез дружества. Тя наистина бавно, но сигурно ще обхване душите и ще преобрази земните души. Но в нашите представи ще бъде обогатено също и нещо друго. В нашето съществуване ние ще можем да живеем по-съвършено по друг начин заедно с мъртвите, защото ще разберем, какво правят мъртвите. Отначало много неща стават остават неразбрани във връзка между света тек на Земята, между физическото поле и света в който живеем между смъртта и едно ново раждане. Защото неразбираеми остават много неща, които стават тук във физическия свят. И понеже всичко онова, което става тук съответствува с онова, което става в другия свят, остава неразбираемо също отношението на света и на човечеството със свръхсетивните светове. Когато Духовната наука ще се разбира правилно, на мястото на неразбирането в тази област ще дойде разбирането. Сега ще обясня една връзка, която показва, колко чудно преплете ни пътища преминават съществата, които изпълняват по-нататъшното развитие на мировата мъдрост. Чудно заплетени пътища имат тези Същества, но въпреки това, когато ги проследим, те се оказват пълни с мъдрост във всички точки. Ще обгърнем с поглед различни отношения. Нека обгърнем с поглед първо душите, които можем да виждаме с очите на ясновидеца между смъртта и едно ново раждане в тяхното занимание Тогава констатираме - и за ясновидеца, това е отново нещо потресаващо - ние виждаме много души, които определено време между смъртта и едно ново раждане са осъдени да бъдат роби на духовете, които изпращат във физическия свят болестите и смъртта. Следователно ние виждаме тогава души намиращи се между смъртта и едно ново раждане, които са впрегнати в робския хомот на онези, които наричаме ариманически духове, или духове на препятствията, на пречките, следователно в робския хомот на онези духове от които произлизат болестите и смъртта на Земята и на онези, които създават пречките в живота на хората. Това е една сурова участ, която ясновидецът наблюдава при някои души, които трябва да се прегъват по този начин в хомота на робството. И ако проследим след това

тези души в техния предхождащ земен живот, който те са водили преди да минат през вратата на смъртта, ние откриваме, че душите, които определено време след смъртта трябва да служат на духовете на съпротивата, на пречките са си подготвили тази съдба отдавайки се на удобството. А тези, които са роби на духовете на болестите и смъртта, са си подготвили тази съдба с това, че през време на земния живот са проявили безсъвестност, живели са безсъвестно. Тук ние виждаме определено отношение на човешките души към духовете на болестите и смъртта и към тези, които създават всякакви пречки в живота на земните хора.

Но сега да насочим поглед към следното: Сега да насочим поглед към душите, които тук на Земята са засегнати от това, което такива души трябва да вършат. Нека насочим нашия поглед върху душите, които тук на Земята умират в разцвета на техния живот, без да могат да достигнат до естествената смърт от старост. Да насочим поглед върху душите, които тук на Земята са нападнати от болести, които са преследвани от нещастие, как над тях се струват пречки върху пречки. Какво забелязва ясновидецът, когато проследява такива души, които умират преждевременно, или са последвани от нещастие и заминават в духовният свят? Човек може да има странни опитности в земните съдби на хората. Отново трябва да посочим един пример, който принадлежи към най-внушителните в земните съдби и който постоянно може да се случи. Ражда се едно дете: майката умира през време на раждането на детето. Детето остава сираче по майка още при своето раждане. В деня на раждането на детето, бащата научава, че цялото имущество, което е било натоварено на един кораб пътуващ по море е изгубено - той научава, че корабът е претърпял крушение, разтревожва се и също умира и детето остава пълно сираче. Детето / момиченце/ е взето от едно заможна дама. Тя много обича детето и му завещава своето голямо имущество. Дамата умира, когато детето е още относително младо. Проверява се завещанието и в него се открива една формена грешка - детето не получава нито стотинка от това, което му е било завещано. За втори път то е изтласкано в света без никакви средства за живот и трябва да работи като слугиня, трябва да върши унизителна работа. В него се влюбва един мъж, обаче и на двамата им е невъзможно да се съберат поради предразсъдъците, които царуват в обществото - те имат различна вяра. Обаче мъжът много обича момичето и му обещава, че щом баща му умре, тъй като той вече е много стар, ще премине към нейната вяра. Той заминава в чужбина, там научава, че неговият баща се е разболял. Баща му умира и той преминава към вярата на момичето, но когато бърза да отиде при момичето, то е вече болно и умира. Завръщайки се в своята родина той го намира умряло. Той изпитва най-дълбоката скръб и не може да постъпи по друг начин,

освен да накарат да отворят гроба, за да види още веднъж своята възлюбена. От положението на трупа се констатира, че момичето е умряло привидно и така е било погребано. Това е една легенда - писателят Хамерлинг я е разказвал отново в своите творби - това е една легенда, в която нищо не е действително, обаче в стотици случаи може да бъде така. Ние виждаме, че една човешка душа не само умира в разцвета на нейния земен живот, а я виждаме преследвана по определен начин. При устройването на такива отношения, сътрудничат онези души, които поради тяхната безсъвестност по време на земният живот, стават слуги на духовете на болестите, на смъртта и на нещастieto. Така такива безсъвестни души трябва да работят в произвеждането на такива тежки съдби: това е една връзка! Ясновидецът констатира това особено силно при един такъв случай, като например катастрофата на кораба Титаник. Нека проследим тук как в този случай са действували душите, които поради тяхната безсъвестност са станали слуги на духовете на болестите и нещастieto. *Разбира се кармата трябва да се изпълни*, нещата са необходими, - обаче лоша е тази съдба, в която са заплетени тези души, които след смъртта са осъдени да носят този хомот на робство. Но сега нека се запитаме по-нататък: Какво е положението с душите, които тук на Земята изпитват една такава съдба, които тук на Земята умират в разцвета на техния живот, които преждевременно загиват от епидемии? Когато тези души, ненавременно минават през вратата на смъртта и отиват в духовния свят, какво е тяхното положение?

Ние научаваме за съдбата на тези души, когато с погледа на ясновидеца проникваме в заниманието на духовете, които водят напред земното развитие, или всеобщо развитие. Тези Същества на Висшите йерархии имат определени сили, за да тласкат напред развитието, обаче тези сили не са никак безгранични, те са в известно отношение ограничени. Получава се например следното. Напълно материалистичните души, които изгубват всякакво убеждение и разбиране за свръхсетивния свят - са застрашени всъщност още в настоящата епоха от един вид залез, от един вид откъсване от напредващото развитие. И по определен начин още в нашата епоха за голяма част от хората съществува опасността, да не могат да вървят напред с развитието, защото бавейки изцяло материалистични души, те са задържани чрез тежестта на техните души на Земята и не могат да бъдат взети /от развитието/ за следващото въплъщение. Обаче тази опасност трябва да бъде отклонена чрез решението на висшите йерархии. В действителност положението е такова, че едвам в 6-тата епоха и накрая едвам през време на развитието на бъдещето въплъщение на Земята като "Венера" ще удари решаващият час за душите, които откъсвайки се напълно, не могат да бъдат взети от земното развитие. Всъщност

душите не трябва още сега да тънат така дълбоко в тежестта, че трябва да останат назад в развитието. Съгласно решението на висшите йерархии е така, че това не трябва да се случи. Обаче тези същества на Висшите йерархии са ограничени в своите сили и способности. Нищо не е ограничено, това важи също и за Съществата на Висшите йерархии. И ако би се разчитало само на силите на тези Висши йерархии, още сега напълно материалистичните души би трябвало да се откъснат от напредващото развитие. Тези същества на Висшите йерархии не могат всъщност чрез самите себе си да спасят тези застрашени души - тук се прибегва до едно особено средство. А именно душите, които напускат земният живот чрез една преждевременна смърт, имат като души пред себе си една възможност. Да приемем че умират чрез една катастрофа, например прегазени от един бърз влак. Тогава на една такава душа и се отнема тяло то, сега тя е свободна от тялото, лишена е от тялото, но има в себе си всички сили, които биха могли да действуват тук на Земята до настъпването на естествената смърт поради старост. Отивайки в духовния свят такива души занасят със себе си там твърде особени сили, които биха могли да действуват още тук на Земята, но които са били още преждевременно отклонени от това действие. Това са особено използвани сили, които тези души постигнати от ранна смърт занасят горе със себе си. И тези сили използват сега Съществата на Висшите йерархии, за да спасят онези души, които не могат да се спасят чрез тяхната собствена сила.

Чрез това материалистично настроените души са пренесени в по-добри времена и спасени, тъй като техни те сили са вложени само за обикновения ход на развитието на човечеството. Опасението идва чрез това, че тези Същества на Висшите йерархии получават допълнителни сили идващи от неизползуваните сили на душите минали през една преждевременно смърт, следователно не са могли да използват всичките си сили в земния живот. Тези сили увеличават силите на Съществата на Висшите йерархии. Така душите, които умират преждевременно, помагат на своите събратя човеците, които иначе потънали в мочурището на материализма. Тук ние имаме онова, което трябва да вършат душите, които преждевременно минават през вратата на смъртта. Чудни връзки, в сложните пътища на мировата мъдрост. Тук от една страна мировата мъдрост допуска, човешките души да бъдат осъдени поради тяхната безсъвестност, да сътрудничат за идването на болестите и преждевременната смърт в света, а другите, които напускат физическото поле преждевременно, за да помагат на другите хора. *По този начин следователно: това, което външно майя, в илюзията се явява като зло, често пъти е насочвано към доброто*, обаче по сложни пътища. Пътищата на мъдро-

стта са много сложни, пътища по които върви Мировата Мъдрост. Човек само постепенно може да се ориентира в тези пътища. Бихме могли да кажем: Горе духовете на Висшите йерархии държат света. Понеже хората трябва да бъдат свободни, те им оставят възможността да потънат в злото, в материализма. Те им дават толкова свобода, че тези човешки души, които не биха могли чрез собствени сили да вървят в крак с развитието, им се изплъзват. Те се нуждаят от души, които на Земята развиват сили, които след това чрез настъпването на преждевременна смърт остават в напрежение и биват занесени в духовния свят, чрез тяхната преждевременна смърт, чрез сполетялото ги нещастие. За да ги сполети смъртта, нещастieto, необходима е службата на такива души, *които впоследствие на предоставената им свобода са потънали в безсъвестност*. Тук се развива един чудесен цикличен път: бихме могли да кажем - отново един цикличен път на мировата Мъдрост. Не трябва да се вярва, че универсално е това, което е най-просто. Светът е станал толкова сложен. Ницше винаги е използвал знаменателните думи, които е получил като чрез вдъхновение, когато е казал: "Светът е дълбок и по-дълбок отколкото обикновено си мислим". Онези хора, които вярват, че всичко може да бъде разбрано, чрез днешната мъдрост на ума, се заблуждава твърде силно. Защото по-високата духовна светлина не е тази, която свети в дневната Мъдрост /при будното съзнание/, а онази, която свети в тъмнината /в подсъзнанието/. Ние трябва да търсим тази светлина, за да можем да се оправяме в тъмнините, в които все пак царува мировата Мъдрост.

Обични приятели, когато приемем в себе си такива понятия, идеи и мисли, тогава е така, че гледаме и виждаме света именно с други очи, /защото от древни времена насам човечеството е изгубили нещо/ отколкото преди това. И ще стане все повече необходимо, да се научим да гледаме света с други очи, защото от древни времена насам човечеството е изгубило някои неща. Това, което то е изгубило, за което можем да си съставим едно понятие, когато размислим върху него следното: Още в третия сладатлантски период /Египто-халдейска епоха/ съществуваша често пъти такива междинни състояния между съня и будността, при които тогавашните души гледаха звездния свят и виждаха не само физическите звезди както сега, а възприемаха духовните Същества на Висшите йерархии, които бяха ръководители на съдбата на звездите и на тяхното движение. И това, което съществуваше като карта на звездното небе от древни времена, когато все още се рисуваха всякакъв вид групови души, които изглеждат подобни на животни и въпреки това не са животни, всички тези образи не са произлезли от фантазията, а са духовно виждани образи. Душите са възприемали тези образи в духовния свят. Тези

духовни образи не можеха да пренесат със себе си през вратата на смъртта. Душите са изгубили постепенно това виждане на духовното в света на свръхсетивното. Днес, когато душите се раждат на Земята, те застават срещу физическия свят чрез техните сетивни телесни органи и виждат вече само външния физически свят. Онова, което обгръща физическото, действащо върху него като духовно-душевно естество в Съществата на Висшите йерархии, те не могат вече да го виждат. Но какви са тези души, които се явяват в днешните тела? Всички души, които седят тук са били възплътени в миналите времена и една много по-голяма част от тези души са били възплътени в телата на Египто-халдейската епоха и са гледали тогава чрез тези тела света, в който са имали също душевни възприятия. Те са приели в себе си това духовно, то се намира вътре в тези души. Всички души обаче, които днес не виждат нищо друго освен физическите факти, са живели някога в съзерцание на духовното, техният живот е бил изпълнен с представи на духовното. Как живеят тези души днес? Те живеят напълно така, като че са забравили духовното. Тези души живеят така, като че ли са забравили представите, които са приели някога в себе си. Това, което човек е забравил, то е забравено само за съзнанието - то живее в най-дълбоките основи на душата. Тук се проявява нещо твърде особено, че живеещите днес души имат около себе си съзнателно само един физически сетивен образ на света - обаче във вътрешността живеят несъзнателно, в дълбините на душата представите, които са били приети някога като истинско духовно виждане. За тези представи душите не знаят нищо, а само показват такива особени представи, които ровят в дълбините на душата, които не се издигат до съзнанието: те действуват парализиращо, убиващо. И така в сегашните хора се ражда физически нещо, което е в тях един вид убиващ елемент.

Когато човек разглежда като ясновидец днешните хора, как те са устроени анатомически, той намира именно в днешните хора, а по-точно в тяхната нервна система, определени течения, определени сили, които са сили на смъртта и които произхождат от представите, които са приели някога в себе си. Това, което човек е забравил, то е забравено само за съзнанието и в тези духовни представи, които хората са забравили сега има нещо разяждащо. Това би се показало все повече, колкото повече човечеството отива към бъдещето, ако не би съществувало нещо което да му противодействува. А какво може да бъде това? Нищо друго освен това, което е било забранено. На душите трябва да се напомни това, което те са забравили. Това върши Духовната наука. Тя не върши всъщност нищо друго, освен да припомни на хората представите, които душите са приели в себе си в техните минали съществувания, земни съществувания. Духовната наука издига тези представи горе в съзна-

нието. С това тя дава на хората възможността да оживотворят това, което би било един мъртъв елемент в живота.

А сега обърнете внимание на тези две неща, които получихме в течение на днешното разглеждане. Ясновидецът възприема от една страна човешките души, които са минали през вратата на смъртта, които копнеят за останалите на Земята техни близки души, които обаче не могат да възприемат, защото в тези души съществуват само материалистични образи за света, *въпреки че те са може би много добри хора*. За ясновидеца е нещо потресавашо, дори когато е запазил необходимото спокойствие, когато той вижда тези копнеещи души. От друга страна ясновидецът вижда едно бъдеще на човечеството, което ще съдържа все повече мъртви елементи в душите на хората, ако не бъдат оживотворени представите, които са приели някога в себе си и които умъртвяват, когато не възлизат в съзнанието. Ясновидецът би трябвало да гледа към едно бъдеще, когато хората още много по-рано, отколкото е случаят днес, чрез всевъзможни наследствени действия - *показват явления на старост*. Както днес могат да се наблюдават у някои деца явления на остарялост така в */даденото/ недалечно бъдеще хората ще получават скоро след раждането си бръчки и други явления на остарялост*, ако не биха се явили оживотворителните сили чрез духовното познание, които представляват спомени за представи приети някога по един естествен начин в миналото. За да бъде снабден умиращият човешки род е един животворен еликсир, за да бъде дадена на мъртвите възможността да се свържат с техните близки на Земята, затова ясновидецът, който осъзнава този факт търси един език, който е разбираан не само тук на Земята от въплътените във физически тела души, а който е общо говорим от душите, които живеят между раждането и смъртта и от тези, които живеят отвъд между смъртта и едно ново раждане. Един език за живите и мъртвите.

И действително, това не е защото изпитваме симпатия към това, което е една Духовна наука, не е една такава теоретическа симпатия, както към другите неща и това не е меродавно, а действително разбиращият, който гледа в света, го чувства като една световна мисия. Той си казва: Налице е необходимостта да бъде намерен общият език, да бъде намерен еликсирът на живота, който да предпази хората от пресъхването на техните представи. Това е мисията на Духовната наука за самите духовни светове. Ние чувствуваме тази мисия, като едно висше свещенно задължение, като нещо твърде сериозно и пълно със знание. И ние трябва да изпитваме не само приятност от представите, които Духовната наука може да ни даде за нашето теоретическо задоволяване, а трябва да чувствуваме от необходимостта на човечеството и на развитието на своята духовна сила, която тя трябва да има. Тогава ние чувствуваме в истинския

смисъл на думата, защо трябва да съществува Духовната наука, защо тя трябва да бъде посадена в духовния живот на човечеството. Това трябва да си усвоим ние като чувство, от това чувство трябва да се проникнем. Това чувство има една много целебна сила: то принадлежи към тези чувства, които довеждат човешката душа в истинска хармония на дейните сили. Това е така. Колкото повече онова, от което правим да бъдат проникнати човешките души, принадлежи на света на свръхсетивните истини, толкова по-вътрешно сърчни стават чувствата, за да се управляваме в живота, толкова по-живи стават тези чувства. Онзи човек на когото Духовната наука само му харесва, който я приема само от любопитство, или само поради някои други причини, той ще я използва, може би лошо в своя живот. Обаче онзи, който е проникнат от горепосоченото чувство, от онова свещено чувство, което се ражда в нас, защото знае, че Духовната наука трябва да съществува от вътрешна необходимост, той ще застане също с правилни чувства по отношение на нея в живота. Той ще може да се справи най-малко вътрешно в най-сериозните и най-тежки положения на живота, имайки Духовната наука - ще се справя именно тогава, когато, външно се явяват най-големите трудности. Защото Духовната наука е една работа на *бъдещето*. Тя се явява днес в света, защото трябва да служи на човечеството в най-широкия смисъл, в най-широката форма. Това допринася обаче, че хората които имат в дълбините на тяхната душа страх от духовните светове, *за да проявят в тяхното съзнание този страх, като омраза*. Някои човешки души са сродни едни с други. *Например, честолюбието, суетността и щестлавието са сродни със страха*. И някои чувства са сродни помежду си по сложен начин. Защо човекът е честолюбив, суетен? Да бъде човек честолюбив, - суетен - това значи: да иска да се зачита чрез създанието на заобикалящия свят и да изпитва удоволствие от това, *че той означава нещо чрез това съждение*, да изпитва удоволствие чрез това съждение. Защо човек иска това? Той може да го иска поради различни причини. Обаче днес е времето, когато хората, ако се взрем в техните души, се оказват като твърде особенни страхливци. *Хора, които в тяхното съзнание се показват като твърде смели - в дълбините на тяхното съзнание са истински страхливци*. И те търсят някои притъпяващи, някои зашеметяващи средства, когато вътрешно изпитват такъв страх по отношение на свръхсетивните светове. А това е, защото някой вярва, че ще изгуби почва под краката си, ако проникне в духовните светове и затова го обзема страх. Ние вече сме видели някои хора, които са вярвали, че за четири седмици ще бъдат в духовния свят, обаче се оказа, с ужас на ужасите, че такива хора не могат да бъдат на основата на духовни те познания в това си изпълнение, това, което така силно биха желали, а именно един зна-

менит човек! Тогава такива хора, изгубват радостта, от това, че те се страхуват и за да избегнат този страх, прибягват към нещо зашеметяващо, заглушаващо, *като усилят проникнатата омраза и суетност антипатията против Духовната Наука.*

Това настроение ще се разпространи все повече и повече в настоящето време, *защото вътрешно ленивите и вътрешно суетните хора се разпространяват все повече и повече в света.* И в близко време може много добре да се получи, че против Духовната наука да се проявява все повече омраза и да се хвърлят все повече нападки, отколкото е ставало до сега. Тук съществува достатъчно основание, да виждаме и чувствуваме ясно във всички тези неща и въпреки споменатите чувства да имаме хармония, тъкмо когато може да изглежда, че всичко може да върви криво. Да виждаме ясно: това ще бъде необходимо, ако искаме да стоим здраво на почвата на духовното познание. В наше време има хора, които започват да пишат статии против Духовната наука и ужасно ругаят относно фантастичността на духовния изследовател: какво ли не е измислил този духовен изследовател. След това във втората част на статията идват всякакви данни върху автора, които всички са лъжи, които не са верни. Една пуста фантазия царува в тези описания. Никой, който се издига в свръхсетивните светове, не би могъл да измисли една такава фантастичност като онзи, който в първата част на своята статия се е заловил да води борба срещу Духовната наука. Така се поставят нещата в човешката душа. Онези, които вярват, че трябва да кажат много ясно истината и които са надарени с определена нечиста фантазия върху фактите на физическото поле, се заглушават, зашеметяват се като хвърлят ругатни върху това, което трябва да бъде схващано свръхсетивно. Така човечеството търси замайване не само в алкохола, а също и във всякакви други средства. Ние трябва да виждаме ясно някои неща и за да виждаме ясно ще ни бъде ръководител духовният светоглед. Търсят се най-разнообразни средства за замайване и те също се намират, намират се поради причината, защото все повече и повече - *в дълбините на човешките души действуват истински демонически натури, те действуват в скритите дълбини на човешките души. Тези демонически същества постепенно са изпрацали именно срещу това, което трябва да оплоди хората от духовната страна.*

Това е, обични приятели, което бих искал да обрисувам пред вашето съзнание, като един вид картина на бъдещето поради факта, че е добре да си спомняме в нашето време, как чрез възбудата на правилните чувства по отношение на тази Духовна наука: ако сме познавали действително Духовната наука и нейната мисия, трябва да застанем сигурно на почвата, от която можем да гледаме спокойно вътре в себе си развитието на

бъдещето, макар и може би външно можем да бъдем доведени в дисхармония, можем да бъдем все повече онеправдани.

ТРИНАДЕСЕТА СКАЗКА

Франкфурт, 2 март 1913 г.

Мисията на земния живот, като преходна точка за отвъдния свят.

Днес съществуват някои хора, даже много хора, които казват: Ех, може да съществува един духовно-душевен живот след смъртта, но защо трябва да се интересуваме сега от него? Ние можем да водим просто този земен живот с всичко което той ни предлага и можем да чакаме, нали след това ще се покаже другият живот, когато дойде смъртта!

Обаче Духовната наука ни показва, че в живота между раждането и смъртта човекът среща определени същества. Също така, както той среща тук много същества на природните царства, там той среща Съществата на Висшите йерархии и повече, или по-малко елементарните същества. Когато един човек върви без разсъдък в живота, това иде от там, че между смъртта и раждането той не е могъл да срещне съществата, които биха му дали силите да оживотвори своите собствени сили, за да бъде морално и интелектуално способен в този живот. Обаче възможността човек да намери между смъртта и раждането определени същества способността да намери той тези същества, зависи от последният му живот на Земята. Ако през време на земния му живот никога не сме се занимавали с мисли, които се издигат към духовните светове, с мисли които се занимават със свръхсетивното, ако през време на нашия последен земен живот сме потънали напълно във външния свят, в света на сетивата, ако живеем само в ума, доколкото той е насочен само към външния физически свят, тогава правим за нас да бъде невъзможно, щото между смъртта и едно ново раждане, /без да е забелязал съществата/ да дойдем в допир с определени същества и да получим от тях способността за следващият земен живот. Областта на отвъдния свят е някак си мрачна и тъмна за нас и ние не можем да намерим в тъмнината силите на Висшите йерархии. Тогава човекът се връща към Земята между смъртта и едно ново раждане, без да е забелязал съществата, от които трябваше да получи сили за следващият земен живот.

А от къде идва светлината, чрез която ние можем да осветим тъмнината между смъртта и раждането? От къде можем да вземем ние тази светлина? Между смъртта и едно ново раждане никой не ни дава светли на съществата са там налице, но се касае за това, ние да се срещнем с тях благодарение на това, че в нашият последен земен живот сами сме запазили светлината, която сме имали с духовния свят. След смъртта ние не можем вече да осветим тъмнината, ако не сме занесли там със себе си

необходимостта за нова светлина, когато сме минали през вратата на смъртта. От това ние виждаме следователно, колко неправилно е изказването, че тук не трябва да се интересуваме и грижим за духовният свят, а можем да чакаме това което иде. Да, ако човек чака това, което иде - *тогава идва тъмнината.*

Следователно, земният живот не е само една преходна точка, а той има една мисия, той е една необходимост за отвъдният свят, както отвъдният свят е необходим за земният живот. Светилниците за отвъдният свят трябва да бъдат занесени там от Земята. Така следователно може да се случи, че тук човек може да остане тъп по отношение на свръхсетивният свят и с това да отмени възможността да добие необходимите способности, които му служат като инструменти за земния живот.

Но след това човекът отново минава през вратата на смъртта, след един живот, в който е бил неспособен в това, или онова отношение. Вие виждате, че той си създава една неутешителна перспектива. Ако не би настъпило нещо друго, човекът би станал все по-неспособен и все по-неспособен. Защото, когато човек си е създал в един земен живот такива условия, които произволно се е затворил за свръхсетивния свят и е проявил тъпота към него, тогава в следващият земен живот той е още по-малко способен да си приготви необходимите органи. И ако не би настъпило нищо друго, той би трябвало да продължава да се развива така. Следователно неговото развитие, би отивало постоянно все по-надолу. Но тогава настъпва нещо друго. Когато човек върви по Земята с едно произволно затъпяване, *тогава в живота след втория земен живот при него идва Луцифер с неговата сила. Тогава в един следващ живот между смъртта и едно ново раждане той би ходил в тъмнината, ако при него не би дошъл Луцифер.* Но понеже е минал през един живот, като току що описания, *Луцифер може да дойде при него и той му осветлява сега онези сили и същества, от които се нуждае за следващият земен живот. Последствието и това, че всички тези сили и същества са оцветени от светлината на Луцифер.* После след тъпото съществуване и след като е бил воден от Луцифер през живота между смъртта и едно ново раждане той влиза в един нов земен живот - *тогава той е изцяло надарен със способности, които приготвят неговите органи, но тези органи постоянно го излагат на изкушенията на Луцифер на Земята.* Такъв човек може да бъде: *умен и схватлив, обаче неговият ум ще бъде студен и пресметлив, преди всичко проникнат от себелюбие, от егоизъм.* Ясновидецът вижда при много хора в света, всъщност, които са умни и схватливи, обаче студени и егоистични в техните прояви, така че когато човек се събере с тях те го измамват за да се облагодетелствуват все повече и да изпъкнат. При разглеждането на такива хора ясновиде-

цът констатира, че са били ръководени от Луцифер в техния живот по-рано в духовния свят и че в предишното земно въплъщение са водили един тъп в духовно отношение живот: по-рано едно произволно затваряне спрямо духовният свят.

И можем да кажем: *при едно такова познание, на човека му се разкрива една печална перспектива за материалистичното човечество, хората, които в настоящето имат материалистични убеждения и отхвърлят заниманието с духовните светове, които считат, че душевният живот завършва заедно със смъртта - на такива хора им предстои един такъв живот* какъвто аз описах сега. Обаче не е достатъчно само да мъдруваме заедно в една абстрактна форма върху връзките на различните животи, а конкретният образ ни показва най-разнообразните връзки между миналите и бъдещите земни съществувания и редуващите се съществувания в духовният свят. От това можем да установим, че земният живот има едно голямо значение за живота след смъртта. И този земен живот има още едно друго значение: Той има значение, че само на Земята можем да срещнем в пълният смисъл на думата определени същества така, че се запознаваме добре с тях. И към тези същества принадлежи преди всичко самият човек. Ако връзката между човек и човек би могла да бъде създадена на Земята, тя не би могла да бъде създадена и в духовната област. Съединенията, които съществуват между човек и човек, са такива, че те се образуват тук и след това продължават и в духовният свят. Обаче ние не бихме могли някога да си създадем връзки с човешките същества, които са предназначени да се въплътят на Земята, ако на Земята сме имали случай да се запознаем с тях, обаче не сме използвали този случай - ние не можем да заместим пропуснатото тук в духовният свят, във времето, което прекарваме между живота и едно ново раждане. Да вземем един пример: *Гоатама Буда*. Той беше едно такова човешко същество, което в неговият живот в *шестото столетие* преди идването на нашето летоброене живя като царски син и в 29-тата година на своя живот *се издигна от чин Бодисатва до чин Буда*. Това означава: Той стана един Буда и един Буда няма вече нужда да се въплътява във физическо тяло, човешко тяло. Следователно Гоатама Буда е прекарал своя последен земен живот. Тогава на Земята голям брой хора дойдоха в допир с това Същество. Също и в предишни земни съществувания хора са дошли в допир с Бодисатвата. Всички тези отношения могат отново да се продължат в духовният свят. Онези, които тук на Земята са дошли в допир с Гоатама Буда, могат да продължат в духовния свят тази връзка, която се е завързала между тях и Гоатама Буда, нещо като връзката между ученик и учител. Обаче в течение на земното развитие съществуваха хора, които никога не са добили връзката с Гоатама Буда на Земята.

Тези души не могат да дойдат вече току така, да дойдат в допир с Гоатама Буда, даже ако са постигнали особена зрялост. Само че по отношение на Гоатама Буда се явява един вид заместител: за него се явява нещо, което действува като заместител, ако човек не е дошъл в никакъв допир с него. Защото Буда е дошъл през една твърде особена съдба, след като е бил Гоатама Буда и не е имал вече нужда да се връща и възплащава на Земята, а живее по-нататък в една чисто духовна област. Отначало той е оставил свързан със земните отношения, обаче съществуването на Гоатама Буда действуваше от духовните области в земното съществуване, а не от Земята, на която вече не се връщаше. Ние знаем, че Гоатама Буда направи това, че неговото същество да изпраща своите лъчи в онова момче Исус, за което ни разказва евангелистът /Йоан/ Лука. Тогава свръхсетивното същество на Буда изпращаше своите лъчи в астралното тяло на момчето Исус, за което говори Евангелието на Лука, действуваше следователно в земното съществуване от духовния свят.

Обаче земните хора не можеха да дойдат във връзка с него с тяхното обикновено съзнание, с техния обикновен начин на мислене, а с душата на Гоатама Буда можеха да дойдат онези, които чрез едно по-високо развитие са намерили от Земята достъп до него, например Франциск Асизки. Преди Франциск Асизки да е влязъл в земния живот и преди изтичането на неговия последен живот между раждането и смъртта, съществуването на Франциск Асизки е живяло в една намираща се в югоизточна Европа мистериозна колония, в които не учеха физически учители, а учители от свръхсетивните йерархии, към които принадлежи Буда, или по-добре казано душата, към която някога е била възплътена в тялото на Буда. В един такъв мистериен център беше така, че там имаше ученици, които бяха развили вече високи способности за виждането на свръхсетивния свят. Такива ученици са в състояние да имат учители, които действуват само от свръхсетивния свят, духовния свят. И така действуваше Буда в споменатия мистериен център. И един вярно предан ученик на Буда беше Франциск Асизки в своето минало прераждане. И тогава Франциск Асизки прие в себе си всичко онова, което го направи способен, че в духовния живот, в който той влезе след това, да бъде озарен от Висшите йерархии, които след това направиха той да влезе в земното съществуване като велик мистик, който може да има едно такова влияние в своето време. Всичко това е възможно, тъй като тази душа на Франциск Асизки беше влязла в своето минало прераждане с Гоатама Буда, благодарение на своите тогавашни висши способности, също след като Гоатама Буда можеше да действува върху него от свръхсетивния свят. Обаче за обикновеният човешки живот, който е свързан с живота развиващ се чрез сетивата и обикновеният човешки ум, една такава връзка е невъзможна. И

тогава важи това, което току що беше казано: че не можем да срещнем вече едно човешко същество, ако не сме го срещали във физическия свят.

Изключението, е което се запознахме при Буда, обуславя сега именно други изключения. И ако е невъзможно обикновеният човек да срещне в духовните области хора, с които не е завързал никаква връзка тук на Земята, все пак възможно е земният човек, който е приел тук Христовият Импулс - проникнал се с него, между смъртта и едно ново раждане, да срещне в духовният свят Буда, макар и да не може да срещне други хора, с които не е свързал никаква връзка тук на Земята. Защото за него е предвидено нещо твърде особено.

В началото на 17-тото столетие една друга планета освен Земята се намираще в точката на една степен на развитието, както Земята се намираще в една такава точка, когато настъпи Тайната на Голгота. И както тогава в земното съществуване се яви Христос, идвайки от по-висшите области, така е онази криза на Марс към 17-тото столетие на Марс се яви Буда. Това значи след като Буда беше минал през своите земни въплъщения до своето последно прераждане, за него не беше вече необходимо да се връща в един земен живот, но той продължи своята дейност в други области. Буда премина от земните отношения на Марс. И докато до тогава Марс беше мястото, от което произхождаха силите, които гърците наричаха сили на борбата, кои то са плодотворни за света, към 17-тото столетие тази мисия на Марс беше вече изтекла и необходимо беше да влезе в действие една нова сила: Будя изпита там един вид разпятие на кръста. Тайната на Буда не протече на Марс така, както тайната на Христос протече на Земята, на князът на Мира - Буда, който в последния земен живот лъчезареше навсякъде в мир и любов, беше пренесен в изпълнения с борба Марс. И пренасянето на съществото, което е изпълнено изцяло със силите на мира и любовта, в полето на борбата, на раздора и дисхармонията, беше в определен смисъл също едно разпъване на кръст.

За погледа на ясновидеца се сливат чудно два момента. Когато насочим поглед към умиращият 80 годишен Буда тук на Земята, тогава тази смърт на Буда е нещо странно, рядко затрогващо и потресаващо. В 483 г. преди нашето летоброене, в една величествена нощ с пълнолуние, обливани от сребърната лунна светлина, Буда умря, лъчезарейки мир и благод. Това беше последният земен момент. След това той продължи да действа върху Земята по начина, който ви описах. В началото на 17-тото столетие, ясновидецът отново вижда да просветва благата, сребърна морална светлина на Буда на Марс.

И хората които приемат, тук на Земята по съответният начин Христовият Импулс, минават след това, кога то след смъртта живеят в другия свят през космическия свят. Всички ние минаваме през тези светове на Космоса. Първо минаваме през сферата на планетите на нашата слънчева система. Ние преживяваме една епоха на Луната, една епоха на Венера, една епоха на Слънцето, една епоха на Марс, една епоха на Юпитер, една епоха на Сатурн. След това преминаваме в околността на нашата планетарна система, за да се върнем след това обратно. И именно тогава срещаме ние онези сили и същества, от които трябва да получим онова, от което се нуждаем за построяването на нашият следващ земен живот. И онзи, който тук на Земята е приел в себе си Христовия Импулс, може след това при преминаването през сферата на Марс да приеме това, което се разлива от Буда. Това е един изключителен случай, при който също и душите, които в техни те минали прераждания не са могли да се запознаят с Буда, могат да получат това между смъртта и едно ново раждане сега.

За погледа на ясновидеца се разкрива, че някои хора, които са живели в 17-тото столетие, показват тяхната забележителна дарба чрез това, че във времето, което е предхождало тяхното раждане, се получи тяхната духовна сила от Буда в духовните светове. Общо взето способностите за приемането на този род сили от хората са още слаби, защото Буда неотдавна беше извършил тази тайна на Марс. В бъдеще човешките души ще приемат все повече и повече в сферата на Марс сили от Буда. Но за онези, които може да вижда нещо, той още в 19-тото столетие намира хора, които могат да развият техните способности тук на земята благодарение на това, че при тяхното преминаване през сферата на Марс са приели влияния от Буда. Така сложно и чудесно протичат тези съществувания между смъртта и едно ново раждане. Човек трябва да приеме от тук, от Земята светлината, която може да му освети изживяванията между смъртта и едно ново раждане, иначе той ходи в тъмнината. Човекът, който напуска земният живот и минава през вратата на смъртта без да е приел в себе си някакъв Христов Импулс, който не е искал да знае нищо за това, може след това в следващият живот в духовният свят да мине през сферата на Марс, без да предчувствува нищо за влиянията на Буда. За него Буда все едно че не съществува там. Защото това трябва да констатираме: Ние минаваме наистина покрай съществата на висшите йерархии, обаче не ги забелязваме и не можем да получим от тях необходимата помощ, ако в нашият последен земен живот на Земята не сме запалили сами светлината, чрез която да ги видим и да приемем нещо от тях. Така никак не е прав онзи, който казва: не е нужно да се занимаваме с отвъдният свят тук в земният живот. Вие виждате сега, че на едно по-ви-

соко разглеждане земният живот е един вид специален случай. Ние живеем тук в сферата на Земята между раждането и смъртта въплътени във физическо тяло. Между земните съществувания минаваме през духовния свят. Освен земното въплъщение ние можем да говорим за едно въплъщение между смъртта и едно ново раждане, или по-скоро за едно вдушевяване. Това, което изнесох за другия свят, важи също за Земята. Представете си следователно, че обитателите на Марс, които принадлежат особено на Марс, един човек който живее между смъртта и едно ново раждане може да мине през съществуването на Марс, без да дойде в допир със съществата на Марс. Той не ги вижда и те не го виждат. Така е също и на Земята. През земната сфера минават постоянно същества, които всъщност принадлежат на други планети, както човекът принадлежи на Земята. Обитателите на Марс прекарват техният редовен живот на Марс и между тяхното изживяване, което отговаря на смъртта - то е наистина нещо различно и техният нов живот на Марс, те извършват тяхното преминаване през други планети. Фактически обитателите на другите планети, постоянно минават през нашата земна сфера. Земните хора не могат да влязат в никакво отношение с тях, защото те живеят при съвършено други условия на съществуването и защото при дадените обстоятелства хората не са завързали именно никаква връзка с тези същества на Марс.

Следователно, какво би било необходимо, за да срещнем тези същества преминаващи през сферата на Земята, които всъщност принадлежат на другите планети? Необходимо би било човек да е намерил допирни точки с тях на тяхната собствена планета. Това е възможно само тогава, когато още тук на Земята човек може да дойде във връзка със съществата различни от земните, чрез съзнателно развитие на свръхсетивните способности.

Така действително се явява възможността, щото при онези, които са минали през едно по-високо духовно обучение, да може да стане една среща с съществата от другите планети, които минават през сферата на Земята. И колкото и странно да изглежда в действителност вярно е това, което ви казвам: За онзи, който физиката и астрономията изнасят за обитателите на Марс - за този, който ги познава като същества преминаващи през нашата планета, научава от тях както е съществуването на Марс, защото само така може да се научи за това съществуване, - за него тези хипотези са много смешни, защото положението е съвършено друго. Аз ви изнасям всички тези неща, защото бих искал вашият поглед да се разшири за земният живот ви другите светове над и вън от видимите светове, над и вън от видимите същества, от които сме заобиколени

до съществата, които не могат да бъдат възприемани дотогава, докато не е отворен погледът за тях.

Обаче между смъртта и едно ново раждане, ние не само не можем да се съберем на другите планети с хора, с които не сме завързали тук на Земята отношения, ние не можем да стигнем също до такива отношения, не можем да дойдем между смъртта и едно ново раждане в допир с такива отношения, които принадлежат на мисията на Земята, които трябва да се развият така на Земята и към които на Земята не сме развили някакво отношение, или с които не сме имали и не идваме в отношение по околния път чрез земните отношения /условия/.

Какво е например в космическо отношение Духовната наука, или Антропософия? Само онзи, който си съчинява всякакви теории, би могъл лесно да вярва: Духовната наука е нещо, което може да бъде учено, предавано и изучавано през всички светове. Но във Вселената не е отредено така. Всяка една област на света има своята особена задача - и това не се повтаря по същият начин във Вселената. Духовната наука е възможна само на Земята, а не на някоя друга планета, или в някоя друга област. Ето защо творящите Същества са създали Земята, за да може да се води тук това, което може да се роди само на Земята. Духовната наука може да се роди само на Земята, човек не може да я изучава никъде другаде тя е едно откровение върху духовния свят, но така както се явява, може да се яви само тук. Но сега някой може да каже: Всичко това може да бъде така, но човекът би могъл да се осведоми за свръхсетивния свят в една форма, различна от тази на Духовната наука! Да някой може да помисли това, обаче то не е вярно. Защото човекът е така устроен, че ако въобще иска някога да добие по правилен начин едно отношение към по-високия свят, той може да добие това само чрез Духовната наука. Ако пропусне да се доближи до Духовната наука, или до Антропософията на Земята, тогава никой друг живот не може да му помогне да се запознае с нея. Но също така никой друг живот не може да му помогне да се запознае с нея по един правилен човешки начин. Това не трябва да ни води до отчаяние по отношение на много хора, които още не искат да знаят за Духовната наука - те ще се върнат отново на Земята и по-късно ще дойдат в допир с нея. Антропософията е устроена на Земята, за да даде възможност на човека, на хората въобще, да научат това, което трябва да бъде научено по човешки начин върху свръхсетивния свят. Съществува само една такава възможност и тя е дадено само чрез човека. Когато човек е минал през вратата на смъртта в духовния свят, без да е научил тук нещо за Духовната наука, той може да научи за нея чрез това, че се е намирал в отношение със земните хора, които са в допир с нея. Това е един околел път, но един възможен път. Да вземем примера с двама чо-

вещи, които тук на Земята се намират в тясно приятелство: единият стои във връзка с Антропософията, а другият не, този последният умира, тогава първият може да му помогне много чрез това, че му чете, запознава го с това, което го заобикаля след смъртта. Следователно човек може да чете заедно с мъртвият едно важно съчинение на Духовната наука: мъртвият го слуша - както може да констатира това ясновидецът.

Понякога е така, фактите говорят така и макар да може да бъде зададен въпросът: "Защо?", това "Защо?" няма никакво значение по отношение на факта, който мога да ви приведа като един напълно наблюдаван факт. Може да се случи: *че един прост човек, който е дошъл в допир с Духовната Наука и който много е обичал мъртвият, да може да чете на един мъртъв по-добре отколкото един ясновидец, който наистина може да потърси мъртвия, но който тук на Земята не е имал никакви сърдечни отношения с мъртвия.* Понякога обаче, може да бъде също така, че ясновидецът да си постави задачата, да чете на мъртвите, които не е познавал на Земята. Много по-често се констатира обаче, че не може да намери възможността, че не може да се чете на един мъртъв, с когото този, който иска да му чете, не е дошъл по-рано в допир. От този факт можете да почувствувате голямото значение, което духовните общества като антропософските имат. Тогава може да бъде заместено по определен начин това, което сега можахме да охарактеризираме като един вид съвместен живот, като едно идване в допир. Ако не биха съществували такива общества, тогава фактически всеки мъртвец би бил заставен да му се чете само от много близки хора. Само такива духовни общества, в които се култивира общодуховни идеали, разширяват това положение. И така може да се случи - и това се случва, да се намери един антропософ, който по определен начин е в състояние, благодарение на това, което вече е научил, *да чете силно концентрирано духовни мисли, или да прекара тези мисли през своята душа.* Тогава може да му се каже: ето, че е умрял един човек, аз ви показвам неговият почерк, той беше също антропософ, принадлежи на същото общество. Тогава е достатъчно, може би съответният да види само почеркът - не фотография - научава за едно любимо изречение на мъртвия и не може да бъде така, че съответният вече малко по-напреднал антропософ да чете плодотворно на едни такъв, с когото не е имал никакъв допир през време на земния живот. Това ще бъде една хубава задача на Духовната наука, да бъде хвърлено един такъв силен мост над пропастта разделяща живите от мъртвите.

Днес антропософите се стремят още към някои задачи, които се намират само на физическото поле, *защото в тях има още много материалистичен начин на мислене, макар и теоретически да са приели науката*

на *Антропософията*. Истинските духовни задачи, тепърва ще дойдат, - когато Духовната наука ще проникне още по-дълбоко в душите: Тогава ще се намерят души, които ще поемат службата да помагат на мъртвите и да ги придвижват напред. По определен начин в нашето общество начало то е поставено вече отдавна, така че онова, което можа да стане в тази област, трябва да бъде доведено до едно по-високо задоволяване.

Когато един антропософ е минал през вратата на смъртта, следователно самият той е приел вече в себе си духовни мисли, той може тогава когато живее в духовният свят при известни обстоятелства да направи даже услуга на самите мъртви - може да бъде техен учител. Обаче общо взето тези неща са по-трудни отколкото хората могат да си представят. Всичко това може да се направи много по-лесно на Земята отколкото в другия свят, защото обществата, които могат да се намират там след смъртта, са напълно зависими от обществата, които са бири там преди смъртта. Когато например на Земята са живели заедно двама човеци, от които единият е бил антропософ, а другият е стоял далече от Духовната наука, обаче след смъртта има копнеж към тази наука, може да се случи, че живеещият тук на Земята да се постарее, докато настъпи неговата собствена смърт, да чете на напусналия земния живот. След определено време останалият на Земята, който е чел на заминалия в другият свят, - също минава през вратата на смъртта: тогава той се намира с него в духовния свят. Тогава отново се явява отзвук на онова отношение, което е съществувало тук на Земята и това предлага една трудност, докато нямаше никаква трудност, когато единият още се намираще на Земята, а другият беше умрял. Възникват дисонанси, когато те са отново заедно при същите условия на съществуването, които са съществували в техните земни отношения. И както едната душа тук не е искала да знае нищо за другата върху Духовната наука, така е и в другият свят. Това ни показва обаче отново, как отношенията в другия свят са зависими от отношенията тук на Земята. Нещата са именно твърде сложни и не могат да бъдат построени само мислено.

Това, което лежи в мисията на Духовната наука, то се явява живо пред нашите души чрез такива факти. Това ни показва, как може да бъде преминалата пропадта между живите и мъртвите. Ние виждаме, че при известни обстоятелства мъртвите също могат да действуват върху Земята, както живите мога да действуват в духовният свят. Ние можем да изследваме, как мъртвите също могат да действуват във физическия свят.

Всъщност хората тук на Земята знаят много малко за това, което ги забикаля. Как разглеждат всъщност хората живота? Те го разглеждат така: че събитията които се разиграват - разглеждат едното като причина, другото като следствие, но не мислят много по-нататък, свръзват ги като

на едни конец. Колкото и странно да изглежда на действителния живот, то е само външното съдържание на действителния живот. В живо та съществува и нещо друго освен това, което става по този начин: нещо което има не по-малко значение за живота.

Да вземем един пример: Един човек е свикнал да излиза всеки ден от дома си точно в 8 часа. Всеки ден той трябва да извървява един път, който минава през един площад. Един ден условията се стичат така, че той закъснява с 3 минути: следователно той изминава същият път, не с 3 минути закъснение. Тогава той установява нещо странно на площада, през който трябва да минава всеки ден под някакви колони: Покривът на колоните се е срутил! Ако би минал оттам по обичайното за него време, покривът положително би го затрупал.

Такива неща съществуват много в живота. Колко често можем да си кажем, че нещо свършено друго би било възможно, ако биха били на лице тези, или онези условия, отколкото това което е настъпило. В живота ние сме предпазени именно от много неща, много неща, които биха могли да се случат, но не се случват. В живота ние разглеждаме всъщност само външните действителности, но не обаче и вътрешните възможности: обаче тези възможности постоянно стоят зад живота. Когато един ден е донесъл за нас тези, или онези събития, това всъщност е само външната действителност и зад него се крие цял един свят от възможности. Представете си например морето, обични приятели. В морето живеят много, много херинги, обаче за да се родят те, не е имало само толкова зародиши, колкото херинги са се родили. Много, безкрайно много зародиши загиват, те не постигат тяхната цел - живее само възможният брой херинги. Така е и с целият живот. Това, което изживяваме от сутрин до вечер, е само един откъс от голям брой възможности. Всеки момент ние минаваме покрай възможни, но не станали неща. Когато нещо възможно е минало покрай нас, за нас това е един особен момент. Помислете върху примера с човека, който е излязъл от дома си както обичайно: Той би бил затиснат от покривът на колоните. Обаче по този начин за нас постоянно съществуват такива възможности. В такъв момент, в който един човек е минал с 3 минути по-късно край сградата, която иначе би го затиснала, *това е най-благоприятният момент, в който духовният свят може да проблесне в него.* Тогава за него може да изгрее едно от тези събития, което може да го доведе във връзка с мъртвите. Днес хората не обръщат внимание на тези неща, защото те живеят всъщност *само на повърхността на нещата.*

Духовната наука постепенно ще се превърне в един еликсир на живота и хората ще виждат не само това, което се вестява в техния душевен живот. И между това често пъти ще бъде гласът на мъртвите, които още

искат нещо от живота. Ако в четенето предназначено за мъртвите имаме един пример, че живите могат да действуват върху мъртвите, то мъртвите също могат да действуват върху живите. Ще дойде времето, когато хората ще говорят духом с мъртвите. Тогава те ще говорят на мъртвите и мъртвите ще ги слушат. Понеже това е така: *че смъртта променя само външната форма на човека, но неговата душа продължава да се развива по-нататък*, това е наистина едно по-съвършено състояние на човечеството, което хората изживяват сега, като нямат никакво общение с хората, които живеят само в друга форма, които имат само една друга форма на живот. Когато Духовната наука не ще бъде само една теория, а ще проникне в душите на хората, тогава ще може да съществува постоянно едно живо общение с мъртвите. Това, което сега може да съществува само по определен начин само за ясновидеца, постепенно ще стане едно общо благо за хората. Вие можете да кажете: За ясновидецът може да бъде така, той може да търси и намира хората намиращи се между смъртта и едно ново раждане. Но днес това е много трудно, защото невярването в духовният свят, неподдържаните на връзките с духовният свят създава трудности също и за онези, които могат да се свържат с духовният свят. Съществуват именно такива неща, които могат да станат безпрепятствено само тогава, когато могат да бъдат едно общо благо за хората. Един човек може да бъде много добър строител, но ако никой не го повика да му постои нещо, той не може да строи. Така може да бъде също и за ясновидеца. Той може да има способностите, които му позволяват да се издигне до мъртвите в духовният свят, обаче когато това е затруднено чрез факта, че за по-голямата част от хората общението с мъртвите е нещо невъзможно, то може да бъде увенчано също с успех и за ясновидеца само в изключителен случай. Той може да има способности, които му позволяват да се издигне до мъртвите в духовният свят, но затруднението идва от страна на мъртвите.

Обични приятели, аз искам да ви покажа, как Духовната наука може да действува в живота. И може би, още по-добре отколкото онова което изучаваме теоретически е онова чувство, развитието на онова чувство - това усещане, което трябва да развиваме за задачата на Духовната наука - в бъдещето на човечеството. Чрез това всеки ден, който принадлежи на това антропософско движение, получава едно впечатление за това, което той всъщност върши. Той получава едно впечатление за това, което неизмеримо нещо трябва да бъде извършено чрез Духовната наука, - или Антропософията. И благодарение на това човек може да поддържа връзка с /цялото/ нея с цялата сериозност и с цялото достойнство, той се научава да я счита не като нещо леко, което трябва да ни назидава, а да я счита като нещо, което в бъдеще ще стане все повече и повече необхо-

димо за човечеството. За това искам аз чрез днешните разглеждания да събудя едно чувство във вас.

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА СКАЗКА

Мюнхен, 10 март 1913 г.

Живота между смъртта и едно ново раждане и връзките между сетивния и свръхсетивния свят.

В кръговете, в които царува материалистичното настроение и убеждение много често се използва един начин на изразяване, който отначало, разглеждан поне външно, изглежда така, като че всъщност би било напълно разумно, който обаче се явява в свършено друга светлина, когато бъде осветлен с позицията на Духовната наука. Този начин на изразяване можеше да се чува особено много във времето, в което теоретическия материализъм се разцъфтя и завладя големи народни кръгове: но и днес все още може да се чуе този начин на изразяване. Той гласи: Ако и да искаме да приемем, че съществува някакъв живот зад вратата на смъртта, защото когато минем през вратата на смъртта човек ще види какво има там и той няма нужда да се занимава с този живот преди да е минал вратата на смъртта. За тук, за физическия свят е напълно достатъчно човек да се живее в това физическо съществуване и ще бъде също напълно способен да приеме, да приеме съответният начин този живот, в случай, че той съществува отвъд вратата на смъртта. По отношение на ясновидския поглед, който може да вижда в областта, в която човек живее между смъртта и едно ново раждане, този начин се явява като нещо напълно невъзможно. Когато човек е минал именно през вратата на смъртта - ние вече обърнахме внимание върху това вниманието в разглежданията, които проведохме при моето последно присъствие тук - тогава неговото занимание се състои първо да преработи това, което още му е останало като остатък, като спомен и връзки с последния земен живот. Бихме могли да кажем: В първите времена след смъртта, години наред, даже в течение на десетилетия, човекът гледа по определен начин назад към своя последен земен живот, той се занимава с нещата, които са останали *като сили в неговото астрално тяло от последния земен живот*. Но все повече и повече навлиза в областта, която последният път описахме от космическа гледна точка: Той все повече и повече навлиза в областта, в която влиза във връзка със Съществата на Висшите йерархии. И между смъртта и едно ново раждане човекът трябва да дойде във връзка с тези Същества на Висшите йерархии, защото той трябва да събере онези сили, от които след това се нуждае, когато отново навлиза във физическия свят след раждането. Човекът трябва да донесе две неща със себе си в това физическо съществуване, които е образувал и укрепил между

смъртта и едно ново раждане. Той трябва да донесе със себе си онези сили, които го правят способен, когато се е свързал с това, което лежи в течение на наследствеността, *да преработи отвътре тялото - пластично, през първите години и след това дълго време през живота, така че тялото да бъде напълно приспособено към индивидуалността, с която човекът идва от своите минали земни съществувания.* Това, което е дадено на човека от неговите прародители във физическата линия на наследствеността, то отговаря на човешката индивидуалност само благодарение на това, че човекът е привлечен от определени смесени отношения във физическата линия на наследствеността, която се създава чрез начина, чрез формата - външна и вътрешна, която бащата, майката, бабата и дядото, нагоре са имали. Човекът е привлечен от това, което може да се роди, във физическата линия на наследствеността. Обаче това, което човекът получава като своя външна дреха, като минава през раждането, то трябва първо да бъде преработено пластично в неговите тънкости. И това преработване, това преобразяване става с помощта на едно извънредно сложно подреждане на силите, които човекът донася със себе си от духовният свят и който той получава така, че една категория на духовните йерархии получава тези сили, а от друга страна категория духовни йерархии други сили. Ако искаме да употребим един образен израз, можем да кажем: между смъртта и едно ново раждане на човека са предадени силите и даровете на Съществата от Висшите йерархии и тези дарове са силите, от които човек се нуждае, за да приспособи към своята индивидуалност, към своята собствена индивидуалност, това което му е предадено чрез наследствеността.

Ако това е едното, което трябва да имаме предвид при прераждащия се човек, тогава другото е това, че човекът отново работи, макар и да няма съзнание за това, той работи върху съчетаването и изграждането на своята съдба. Някой неща, които като че стават чрез някаква случайност в живота на човека, *че между смъртта и едно ново раждане си е усвоил силите, които след това в земният живот го правят способен да дойде именно до това, което може да е вложено в неговата карма.* Всичко това ни показва, как между смъртта и едно ново раждане си е усвоил, - как човекът трябва да приеме от съществата на Висшите йерархии даровете, които са му необходими в земният живот, да ги приеме от Съществата от които идва във връзка в духовният свят.

Но какво може да установи погледът на ясновидецът, когато човешката душа минава през областта на смъртта и едно ново раждане са възможни две неща. Възможно е, че човешката душа нямайки духовна светлина да ходи в тъмнината и да се движи между Съществата на Висшите йерар-

хии така, че да не намери никъде възможността да приема от вътрешните стремежи съответните дарове на Висшите йерархии.

По пътя между смъртта и едно ново раждане, човешката душа трябва да вижда тези Същества на Висшите йерархии, ако иска да приеме техните дарове, да застане действително съзнателно срещу тези Същества. Говорейки образно трябва да кажем: Човешката душа трябва да се движи в такъв случай без светлина в тъмнината - естествено става въпрос за духовна светлина - тя трябва да се движи без светлина между това, което трябва да изживее, между Съществата на Висшите йерархии. Но тя може да мине между тях също така, че съгласно нейната Карма да приеме тези дарове осветлени по най-правилен начин. А светлината, която трябва да ни освети, за да не се движим в тъмнината между Съществата на Висшите йерархии, тази светлина не може да ни бъде дадена никога, *когато вече сме минали през вратата на смъртта, ако не я носим във себе си чрез това което развиваме като чувство, като усещания и като мисли, които между раждането и смъртта са насочени към висшите светове. Следователно това е нещо, което ние самите трябва да си подготвим в този живот пред физическата смърт.* Благодарение на това, че насочваме нашите мисли, чувства, усещания към свръхсетивните светове - насочваме ги може би само предчувствайки, но ги насочваме - благодарение на това ние си приготвяме светлината, чрез която можем да минаваме между Съществата на Висшите йерархии така, че те действително могат да ни подадат техните дарове, че ние да не посегнем настрана, когато трябва да ги приемем. Така ние виждаме, че това което някои хора говорят е нещо погрешно, като казват, че можем да чакаме и не е нужно да се интересуваме за свръхсетивните светове докато настъпи смъртта. Това е съвсем неправилно, защото начинът по който Съществата на Висшите йерархии пристъпват към нас, дали те пристъпват така, че можем да приемем ние силите, от които се нуждаем за следващият живот, зависи от това, как между смъртта и едно ново раждане ние *сами можем да си осветлим пътя до определено разстояние.* И ние оставаме в тъмнината, ако сме водили нашият живот до смъртта при отричането, - или отхвърлянето на мисълта за свръхсетивните светове.

За обикновеното разбиране на човека нещо може да изглежда правдоподобно, приемливо: обаче измерено с фактите на висшите светове то препада да бъде вярно. Така погледът на ясновидецът често пъти констатира, че при един човек, който тук на Земята не се интересувал от свръхсетивните светове, който не е искал да знае нищо за тях, живял е според принципът, че тук във физическия свят всяко мнение, всяко мислене, всяко чувствуване, усещани, трябва да бъде насочено към този свят, който си е казал, че другото ще дойде при него, когато вече е настъпило

времето - погледът на ясновидецът може да открие, че една такава душа, която следователно минава през вратата на смъртта, ходи именно в тъмнината и понеже ходи в тъмнината трябва да пропусне да приеме даровете, които Съществата на Висшите йерархии и предлагат, които Същества и подават. И когато след това една такава душа влиза чрез раждането в едно земно съществуване, на нея и липсват силите, които могат да формират тялото, които биха могли да изгладят тази външна формация така пластично, че човекът да бъде действително такъв, какъвто той трябва да бъде съгласно неговата Карма. Ако, както току що посочихме, човекът е проявил тъпота към свръхсетивните светове в един минал живот, той трябва да влезе невъоръжен и с недостатъци в този нов живот.

Той не е формирал в своето тяло сили, които би трябвало да оформи в следващият земен живот, определени вътрешни формации не се образуват: човекът остава в известно отношение зад това, което би могъл да бъде, което също би трябвало да бъде в своя следващ земен живот. Той не би могъл да разбере толкова, колкото би могъл иначе да разбере: не може да вземе участие без интерес към това, към което иначе би проявил интерес.

Всичко това може да се получи, като кармическо последствие на самоволно затъпяване спрямо духовните истини в един минал живот. И така, когато човекът отново минава през вратата на смъртта, той може да ми не през вратата на смъртта с едно изработено душевно благо, което е останало далече назад, зад това, което той би трябвало да бъде. Когато после отново влиза в духовният свят и отново минава през този свят между смъртта и едно ново раждане, сега би могло първо да се вярва, че той има намалени вътрешни сили и е станал негоден, че сега още повече би трябвало да ходи из тъмнината и тогава човек би могъл да се отчая, че един такъв човек би могъл някога да се издигне. Сега обаче не е така, а в този живот между смъртта и едно ново раждане настъпва нещо друго, което трябва да разгледаме като нещо второ. В този живот, който следва неволно тъпият живот, понеже е бил такъв, какъвто е протекъл, Луцифер има особената власт над човека със своите сили и той осветлява сега полето между смъртта и едно ново раждане. Такъв човек трябва да приеме сега даровете на Висшите същества осветлени чрез силите на Луцифер. Чрез това всички тези дарове приемат едно особено оцветяване. Но чрез това, че този човек не е минал в тъмнината през духовният свят, но не е и осветлявал там самостоятелно съответното поле, той влиза в следващият земен живот така, че може действително да оформи това, което му е дадено в наследство, може да го оформи пластично, обаче всичко това, което той оформя има луциферическо оцветяване. И когато разгледаме един такъв човек в следващият негов земен живот, *той често*

пъти е такъв, каквито са много хора, които срещаме особено в нашето настоящо време: човек е една само суха егоистична разсъдъчна способност, с едно егоистично разбиране, което навсякъде където се явява има предвид само собствената си изгода. Това е което се получава като качества на душата от всичко по-горе описано. Себелюбивите хора, които са умни, обаче използват техният ум само в полза на тяхната егоистична изгода, които нареждат всичко така, че да бъде обслужван техният егоизъм, които са умни, обаче умни само в тяхната изгода, това са често пъти такива души, които преди това са минали по пътя, който току що бе описан. И понеже тези души не остават тъпи, а поради всякакъв вид сили, които се намират във тях от предишни земни въплъщения, от това зависи после, че могат все пак да дойдат до това, което във физическият живот на Земята може да внесе еднородност на действителното свръхсетивно съществуване.

Благодарение на това имат възможност в едно ново земно съществуване да бъдат запалени познания на висшите духовни светове. Следователно една такава душа не е нужно да бъде изключена от всякакво по-нататъшно проникване в духовния свят, тя бива отново повдигната, но ще настъпи това, което бе току що описано. И тук ние имаме една твърде забележителна и пълна със значение връзка *между три земни съществувания и намиращите се между тях два живота между смъртта и едно ново раждане.* Погледът на ясновидецът открива фактически много често - именно тогава, когато се обръща към онези хора, които в настоящето се считат за умни, за хитроумни, обаче във всичко което приемат имат предвид само собствената си изгода - погледът на ясновидецът открива, за тези души като предхождащи събитията това, което бе описано: Първо един живот, който самovolно се е откъснал от всякакъв интерес към свръхсетивните светове, след това един живот, в който не е бил никак способен, *защото не е имал необходимите вътрешни телесни органи*, да се интересува макар и за нещо във физическия свят, което би могло да му бъде близко, ако не би имал такива предварителни условия: после един следващ земен живот, който служи само за егоистичният ум, на егоистичното мислене, на егоистичното остроумие. При широко разпространение на егоистичния ум, на егоистичното остроумие в нашето време е възможно да бъде проследен именно този път на човешката душа, защото ние се връщаме тук във времена, в които намираме много хора в тяхното минало въплъщение, които поради недостатъчното оформление на техните органи вътрешни органи са проявявали само един тъп интерес: след това стигаме до едно трето въплъщение от миналото, което за такива хора, често пъти се намира в онова, което наричаме 4-тата следатлантска културна епоха, когато повече отколкото се вя-

рва в най-различните области на Земята е царувал един само роден атеизъм, една самородна липса на интерес за свръхсетивните светове. Понеже обстоятелствата са от такова естество, е възможно именно днес да бъде проучен описаният път на развитието на душата ни показва напълно ясно, какво трябва да дойде за една душа, която в нашето време отново се затваря самоволно за свръхсетивните светове.

Животът може да протече още и по един друг начин в три редуващи се прераждания. Тук може да се констатира например следното: Наблюдаваме една душа, която да речем е предимно такава, че задоволява своите душевни потребности с определен фанатизъм, с определено тесногърдство от това, което първо се получава. Наблюдаваме, една религиозно - егоистична душа. Днес намираме такива души. Те винаги са съществували в течение на развитието на човечеството на Земята, души, които са така да се каже вярващи, инстинктивно вярващи поради това, че от определен душевен егоизъм, искат да очакват един вид възнаграждение, - или задоволяване за физическия земен живот в другия свят. Това очакване може да бъде напълно егоистично и може да бъде свързано с едно фанатично тесногърдие по отношение на това, което се предлага на хората от Духовната наука, или от мистериите върху висшите светове. Колко много хора виждаме днес, които се придържат наистина към един духовен свят, обаче отхвърлят фанатично и тесногърдо всичко, в което са израснали и възпитани. Такива хора често пъти са склонни към удобството, към нежеланието да направят някакво умствено усилие, за да запознаят чрез него върху духовните светове.

В тези души може да се корени един по-дълбок егоизъм, въпреки че са души вярващи в другия свят. Всичко, което е свързано по този начин с вярата в другия свят, сочи отново по определен начин върху това, че човекът не намира пътя по един правилен начин между смъртта и едно ново раждане, че не може да приеме по един правилен начин даровете на Съществата от Висшите йерархии, че тези дарове идват при него така, че когато влиза отново в един следващ земен живот, той наистина може да работи върху своето тяло, може също да работи по определен начин върху устройството на неговата Карма, обаче оформя и изгражда всичко по един неправилен начин, обработва така своето тяло, че от него става например един хипохондрик, един свръхчувствителен човек, който минава пред живота намръщен, недоволен и незадоволен от съществуването и така е обхванат от това съществуване, че постоянно се счита наранен от него. Определено хипохондрично, болезнено, меланхолично същество, подготвено и определено чрез тялото, това може да произлезе от причините, които току що бяха описани. Следователно: едно в егоистичния смисъл, придържане с фанатизъм към определени форми на едно

изповядване на другия свят, може да доведе човека до там, да мине по един неправилен начин, през полето между смъртта и едно ново раждане и след това в един следващ земен живот, да направи, че неговото тяло да чувства по един неправилен начин. Когато след това мине отново през вратата на смъртта и отиде в духовният свят, тогава както констатира погледът на ясновидецът, върху една такава душа може да има особено дълбоко влияние всичко ариманическо. И това ариманическо влияние предава на всички сили, които човек събира между смъртта и едно ново раждане, едно такова оцветение - една такава форма, че човек донася със себе си при следващото раждане на Земята, тези сили така, че тогава, без да може да стори нещо да това, става чрез своята заложба по определен начин тесногърд в своето мислене и чувствуване, неспособен е да обгърне безпристрастно със своя поглед света. Множество духове, които намираме между нас, които имат определено тесногърдие, които не са способни да излязат с техните мисли вън от определени граници, които имат наочници, които даже когато полагат усилие, все пак остават по определен начин ограничени хора, дължат тази Карма на описаните отношения.

За да направим още по-ясно това, което трябва да се разбере, нека разгледаме следният пример: Има един много, много явяващ в доброто, вероятно също проникнат от истината на това, което твърди човек, който е писал върху религиозното възпитание на децата в първия излязъл през миналата година календар на свободомислещите. Той развива там следната логика: Децата не трябва да бъдат възпитавани религиозно, защото това е неестествено. Когато именно децата бъдат отстранени да израснат, без да им се дават религиозни понятия и идеи, без да бъдат инжектирани с религиозни чувства, тогава се вижда, че те не могат да стигнат от само себе си до това: от това можело да се види, че е неестествено в човешката душа да се внасят насила такива понятия и идеи, тъй като те са втълпявани само от вън.

Напълно сигурно е, че онези, които днес се наричат свободомислещи, приемат с ентузиазъм една такава мисъл и я намират даже дълбока, обаче достатъчно е само да размислим върху следното: Всеобщо известно е, че едно човешко дете, което преди да се научило да говори, би било пренесено на едни самотен остров и би било оставено да израсне там, без да е чувало един човешки звук, не би никога говорило. От това следва, че човекът не може да научи един език от само себе си, ако този език не му бъде донесен отвън. Добрият свободно религиозен проповедник, би трябвало също да забрани на своите последователи, да учат децата да говорят, тъй като те не развиват говора от само себе си. Ние виждаме следователно, че нещо което изглежда много логично и което при известни

обстоятелства се схваща като твърдо дълбокомислено от една широка публика, не е нищо друго освен едно логическо безсмислие, защото в момента, когато човек размисли малко повече, то се оказва като нещо логически твърде неустойчиво. Тук имаме един човек, който наистина си е сложил наочници. Такъв случай срещаме днес на всяка крачка в живота. Именно днес намираме много хора, често намираме такива хора, които имат такива наочници, които привидно развиват извънредно много техните душевни дейности, обаче в момента, когато трябва да излязат от определен кръг, който са си начертали, всичко отказва да действа: те просто не виждат, какво се намира вън от този кръг. Когато проследим назад такива хора, ние намираме пред тях две предхождащи прераждания оформени така, както вече споменахме. От това отново можем да разберем, какво предстои в бъдещето на една човешка душа, която днес, какъвто е случаят с множеството души, се затваря от удобство и егоизъм в едно положително вероизповедание, защото са родени в него и защото по-късно не искат да направят никакво усилие да излязат от него, а се привързват фанатично към него. Те са - макар и това да е една невъзможна мисъл - също така добри евангелисти, или католици, както биха били добри турци, ако поради стечение на Кармата се бяха родили в исляма. Обаче днес е дошло онова време в развитието на човечеството, когато душите остават по определен начин назад и с недостатъци в следващите прераждания, ако не искат да си отворят очите за това, което днес може да дойде за човешките души по един друг начин от духовните светове.

Да, кармическите връзки са сложни, обаче те се изясняват за нас, когато разглеждаме няколко такива примера, както те са представени сега по различен начин пред нашите души. Животът между смъртта и едно ново раждане и чрез това и следващият земен живот са твърде разнообразно зависими от предшестващите земни съществувания. Ние може да проследим с поглед на ясновидеца души в духовния свят, които са добили една своеобразна задача между смъртта и едно ново раждане. Всичко, което срещаме във физическия свят е произведено всъщност от духовните светове. Само че човекът не вижда във физическия свят, как навсякъде във процесите на физическото поле действуват свръхсетивни сили. Най-късогледно във това отношение е материалистическото разбиране. Така например всичко, което човек получава, било като лечителски фактори от въздуха, или като лечителски фактори на водата, или като други лечителски фактори от околната среда, се обясняват само едностранчиво, обяснява се само от части когато искаме да го обясним в смисъла на сегашните хигиенични теории, т.е. материалистично. Целият начин по който лечебните фактори, факторите на здравето, на разцъфтяващият се

в човешкият свят живот действуват във физическото съществуване, зависи от това, как Съществата на Висшите йерархии изпращат и разгръщат техните лечебни фактори, техните фактори на здравето, така величествено, така красиво и нарастващо във физическият свят. Всеки растеж, всяко разцъфтяване - това може да бъде проследено с поглед на ясно-видеца - всеки оздравителен въздух се подрежда от свръхсетивните сили, които са управлявани и насочвани от Съществата на Висшите йерархии, които изпращат лечителните фактори. След това ясновидецът може да види, как между смъртта и едно ново раждане човешката душа става по определен начин служителка на духовните Същества на Висшите йерархии, които подпомагат за развитието и разцъфтяването на човешкият живот в добрия, в най-добрият смисъл, зависи от това, дали самата тази човешка душа - това може да се констатира, когато бъдат проследени такива човешки души, дали една такава човешка душа е извършила по напълно определен начин някои работи през време на нейното физическо въплъщение. Тук във физическия свят може да се извърши това, което се налага на човек, но въпреки това той го върши като впрегнат във един хомот, понеже му се налага като дълг. Често пъти виждаме съвестни хора, обаче често пъти виждаме такива хора да вършат тяхната работа без всеотдайност, без ентузиазъм, без любов към тази работа. Виждаме също други хора, които извършват дадена работа с любов, с ентузиазъм, с отдайност, с мисълта, че с това изпълняват една служба за човечеството, било в социално, било в друго някое отношение.

С това, което обясних, е свързано още нещо друго и важното е, че именно в нашето време да направим едно такова разглеждане. В сравнение с това, което човешкият живот е бил в много отношения в древни времена, днес много неща са се изменили. Формите на занимание на хората, които така да се каже не предизвикват ентузиазъм, се увеличава все повече и повече и трябва да се увеличават именно изхождайки от прогреса на човечеството. Кой би отрекъл, че днес на физическото поле съществуват вече множество видове занимания, по отношение на които човекът просто би трябвало да стане неистинен, ако в тяхното изпълнение би проявил ентузиазъм, който той трябва да върши просто от чувство за дълг. Без съмнение, човек не трябва да се оставя да бъде задържан от нищо, когато неговата Карма го е поставила на определено място, да изпълнява своя дълг, макар и това да му е противно: обаче всеки човек е в състояние, ако действително иска, или най-малко когато му се отдаде случай да иска, да направи в течение на своя живот нещо, в случай че неговата Карма не говори особено много против това, което може да бъде извършено с отдайност. Човек трябва да размисли върху това и би трябвало да размисли, колко важно е за общата връзка на живота на чо-

вечеството, че онези които обгръщат с поглед това, което вършат, което е по тяхната сила, именно в нашето толкова тежко в социално отношение време, заради хората, които често пъти пъшкат под тежестта и хомота на едни наистина несъбуждащ ентузиазъм живот, който протича в тегота и неохота. Хората, които виждат нещо подобно, трябва да се почувствуват дълбоко задължени да се отдадат на една социална работа, за да помогнат именно на онези души, които остават като отхвърлени и затъпени в определена социална тъмнина. Тези хора, би трябвало да дадат на такива души възможност, да могат да почувствуват и да помислят нещо, което може да ги изпълни с ентузиазъм. Поради тази причина трябва да ни стане все по любима мисълта, да стане също тя любима и на нашите приятели, така че това антропософско движение, да се разпространява все повече и повече, да проведе тук и там социална дейност, тук и там да призове от улицата хора, които иначе живеят в тъпота, че това да повдигне сърцето на човека, да изпълни чувствата му с ентузиазъм. Тези хора трябва да бъдат привлечени от един такъв ентузиазъм. И тази насока нашата работа ще бъде без съмнение все повече и повече активна, защото точно връзката на този земен живот е живота между смъртта и едно ново раждане показва за тази мисъл нещо до най-висока степен пълно със значение. Всичко, които тук на Земята можем да вършим с отдайност с любов към нашата работа, да имаме съзнанието: това което вършим е достойно за едни човек, то е една човешка задача, всичко това ни прави след смъртта да бъдем служители на съществата на Висшите йерархии, които изпращат от свръхсетивните светове оздравяващите, поощряващите живота сили в този сетивен свят. Ние виждаме колко голямо значение има, да съществува ентузиазъм в действието на хората тук във физическия свят, защото ако във физическия свят би умрял ентузиазмът, ако във физическия свят би умряла любовта, тогава в бъдеще хората ще имат едно земно съществуване, което във физическо отношение би могло да получава малко оздравяващи, подпомагащи растежа и развитието сили от свръхсетивните светове. Такива отношения между сетивния и свръхсетивния свят не искат да виждат днес душите, които се отвръщат със страх, е един несъзнателен страх от свръхсетивните светове. Обаче тази връзка между моралния и физически ред на света съществува.

Ние можем да обгърнем с поглед също противоположното. Намираме души, които на определено време между смъртта и едно ново раждане стават служители на онези духовни същества, които обратно помагат за възникването на болестите, предизвикват нещастията в живота на хората, изпращайки за това необходимите сили от свръхсетивните светове в сетивния свят. И представлява една потресаваща, ужасна картина да

виждаме между смъртта и едно ново раждане онези човешки души, които трябва да бъдат слуги на тези зли духове на болестите и на преждевременната смърт, на злите духове причиняващи често пъти една ужасна съдба, която без съмнение е обусловена от Кармата, която обаче трябва да бъде устроена от външните събития. Фактът, че страдаме лежи в Кармата, но създаването на външните условия, на външните обстоятелства, за да можем да страдаме в съдбата, това се произвежда от силите, които са изпращани от свръхсетивни те светове. Когато говорим за това, трябва да се разбират болестите, които проникват света и които се управляват също от свръхсетивни сили по отношение на външните условия, трябва да се разбират преждевременните смърти, които се явяват в човешкия живот. Ние често сме разглеждали естествената смърт поради старост, която в нормалният живот трябва да настъпи със същата необходимост, с която листата на растенията трябва да увехнат, когато зародишът за следващото растение е узрял. Смъртта сполетява един завършен живот, обаче тя може да настъпи за човека, също когато той е в разцвета на своята възраст. И когато смъртта настъпва по този начин в разцвета на годините на човека, тогава условията на тази смърт са създадени от определени духове на по-висшите йерархии, *които служат на обратното движение*, на които трябва да се изпращат в този свят силите, които предизвикват като тези преждевременната смърт, така също болестите и кармическите нещастия. И както казахме, потресаващо е човек да вижда душите, които са минали през смъртта и за определено време са същества служещи за болест и смърт, за лоша Карма в човешкия живот. И все пак именно тогава, когато правим едно такова наблюдение и от една страна ни завладява едно мрачно чувство, виждайки душите минали през вратата на смъртта да стават слуги на злите духове на болестите и на смъртта, когато от една страна изпитваме болка, ние чувствуваме обаче едно задоволство като след това проследим тези души в миналото и търсим причините, поради които са станали такива във физическият свят, във физическият живот. Тогава откриваме, че такива души са били в техният минал земен живот, по определен начин безсъвестни. Безсъвестни души, които също не са държали сметка за истината, такива души стават слуги на духовете, които изпращат на земните хора болестите и преждевременната смърт. Това е от една страна изправянето, но едно мрачно изправяне.

Съществува още едно изправяне, което се проявява по друг начин и което ни показва, как мрачното което виждаме вътъкано в човешкото съществуване е обусловено също в общата мъдрост на света. И дори и тогава, когато стоим пред едно явление, пред което би трябвало да се чувствуваме подтиснати, но може въпреки всичко да ни възвиши и нашето

чувство, когато разглеждаме неговата стойност в общата връзка на съществуването. Когато насочим поглед върху хора, които са напуснали физическия свят в разцвета на техните години чрез една преждевременна смърт, ние констатираме, как такива души, които са се отдали от тяхното тяло преди неговите сили да бъдат изчерпани в земния живот, те ги внасят през вратата на смъртта в един по-висш духовен свят. Такива души пристигат в свръхсетивните светове по друг начин, отколкото душите, които са изживели техния живот в земното съществуване. Особено много важно е да разгледаме такива души в тяхното минаване през вратата на смъртта в един по-висш духовен свят, които са умрели в разцвета на техните години, които са загубили тяхната телесна дреха чрез едно нещастие, виждайки как те живеят по-нататък. Те занасят горе във висшите светове сили, които по нормален начин биха служили на физическия земен живот. Какво става с тези сили? Такива сили имат една от най-красивите употреби в свръхсетивния свят. Когато именно Съществата на Висшите йерархии, които направляват и ръководят хода на развитието, ние намираме тези Същества надарени със силите, които трябва да съществуват за една напреднала еволюция. Обаче това не е никакво несъвършенство на света, а е свързано с други съвършенства - защото всички тези сили, също и тези на висшите йерархии, са по определен начин ограничени, не са безкрайни и ние намираме, че още днес съществуват земни хора, които пристигат като души в духовния свят, когато са минали през вратата на смъртта, така че духовете на висшите йерархии, които помагат на целия напредък, следователно също и на този между смъртта и едно ново раждане, не могат да направят нищо с тях. Напълно вярно е това, което аз често съм подчертавал, че днес не бива да се отчайваме, когато намираме определени души, които не искат да чувствуват разбиране за душевните представи, които човекът трябва да има за свръхсетивните светове, души, които са изцяло материалистични, които се затварят напълно за духовния свят. Когато тези души са минали през вратата на смъртта и отиват в духовния свят, за духовните Същества на Висшите йерархии е някак си трудно да направят нещо с тях, защото тези духовни Същества на Висшите йерархии притежават силите на напредващият ход на развитието на човечеството - тези сили са за напредващият ход. Когато някои души се затварят напълно за напредващият ход на развитието те имат някак си - *много голяма тежест*, която Духовете на висшите йерархии не биха могли да победят. Както казахме, вярно е това, че ние не трябва да се отчайваме относно такива души, защото едвам в *шестия следатлантски период* става опасно за такива души и едвам в епохата на бъдещата Венера те могат да бъдат изхвърлени от напредващото развитие. Обаче, ако в еволюцията не би настъпило нищо

друго освен това, че Съществата на висшите йерархии са надарени с техните сили, тогава такива души би трябвало да отпаднат по-рано от напредващата еволюция и тогава Съществата на висшите йерархии не биха могли да направят нищо за тях.

И така е също, че се явяват трудности по отношение на това, което днес се изисква от напредващата еволюция на човечеството. Положението е такова, че днес за голям брой хора - Христовият Импулс е нищо, те не могат да имат за него едно истинско разбиране, едно дълбоко истинско чувство. Обаче Земята се намира в един стадий на развитието, в който човешката душа се нуждае от Христовия Импулс, за да може да мине по един правилен начин през живота между смъртта и едно ново раждане. За душите, които минават през вратата на смъртта без да имат връзката с Христовият Импулс, е опасно, защото Съществата, които ръководят прогреса на човечеството не разполагат с необходимите сили в излишък, за да помогнат на такива души, които са се откъснали сами от еволюцията и чрез своя собствен живот са се обрекли на гибел. Съществата на висшите йерархии могат да направят нещо за тях само чрез това, че онези души, които са понесли по описаният начин една преждевременна смърт, им доставят допълнителните сили. Чрез тези души в духовните светове идват неизползувани сили, които още биха могли да бъдат използвани тук на Земята, обаче чрез това, че физическото тяло е било напуснато преждевременно, въпросните сили са останали неизползувани от физическото тяло. Нека помислим само, колко много души са отишли горе в свръхсетивните светове чрез това, че например са загубили своя живот в катастрофата на парахода Титаник, при земетресението в Месина, или в днешната война, която е обхванала почти цялото земно кълбо - изгубили са своя живот, преди той да бъде завършен. Нека помислим, - колко много сили, които биха могли да бъдат използвани на Земята за продължаването на живота са отишли горе в духовните светове. Тези сили се прибавят към силите на Съществата от висшите йерархии и ги увеличават, благодарение на което те могат да помогнат на онези души, които се намират в опасност да бъдат изхвърлени от напредващото развитие. Човек не може да направи сам нищо за това, обаче когато се изпълнява неговата Карма, когато умира в разцвета на своите години, той става един помагач по най-красивия, по най-облаженстващия начин - като донеся неизползуваните тук сили във висшите йерархии. Благодарение на това тези Същества не остават да загинат души, които иначе биха загинали. Това е красивото предназначение на онези души, които умират в разцвета на своите сили и години - това е, което в часовете когато скърбим за хора умрели в разцвета на техните години, може да ни

утеши. Това са часове, в които можем да си създадем един поглед върху пълното с мъдрост ръководство на света.

Колкото и чудно се представя пред нашият духовен поглед кръговратът на съществуването! От една страна, виждаме безсъвестните души, които чрез тяхната безсъвестност се подготвят да станат служители на онези духовни Същества, които изпращат на земните хора болестите, преждевременната смърт и нещастните случаи. Ние виждаме чрез това, как се предлага възможността да бъде изживяна Кармата на безсъвестността. От това нашата душа се чувства подтисната, смутена, защото едно такова наблюдение, принадлежи действително към онези, действително често пъти ужасни наблюдения, които ясновидецът може да направи, когато вижда дълбоките връзки на съществуването. Често пъти хората си представят виждането в духовните светове, като нещо създаващо блаженство. В определени области на висшето съществуване има наистина нещо създаващо блаженство, обаче именно тогава, когато човек проникне във висшите области на тайните, тогава с наблюдението са свързани много, много неща, които могат да изпълнят човека с ужас. Особено при разглеждането на кармическите връзки на хората чрез ясновидското наблюдение, когато това наблюдение се извършва съвестно, когато всичко, което има да се каже е действително констатирано във висшите светове, когато в това не се внасят умувания и измислици - в това има нещо, което най-интензивно разтърсва ясновидеца и поставя на голямо изпитание неговите сили. След това обаче идват също онези неща, които отново ни позволяват да познаем - даже, когато става дума за най-ужасяващите, за най-страшните неща - колко мъдро е цялото ръководство на света. Ако от една страна виждаме съдбата на безсъвестните души, свързана с изпълнението на задачи да помогнат на определени духовни същества да изпращат на земните хора болести, преждевременна смърт и нещастия, то от друга страна виждаме, как това, което понасят такива хора чрез една преждевременна смърт донася на Съществата от висшите йерархии сили за благо и спасението на хората, нещо, което не може да бъде направено с други сили. Това съставлява чудесното, утешаващото: От една страна трябва да бъде предложена възможността хората да могат да грешат и в тяхното грешене да се приближат до опасността да бъдат откъснати от хода на развитието - ако не би било това, човек не би могъл да изпълни своята земна мисия - но щом това е възможно, тогава със земното развитие трябва да бъде свързано също и това, определени хора да умират в разцвета на техните години. Когато погледът на ясновидецът се насочи върху тях, той вижда как те са онези, които доставят на Съществата на висшите йерархии допълнителните сили за благо и спасението на хората, които сили иначе не биха съществували. Това е

учудващо и чудесно, което ни завладява, когато от една страна изостряме нашия поглед чрез събуждащото ужас и след това отново можем да го обгърнем към едно мъдро ръководство на света, което се нуждае от ужасното, именно, за да може да осъществи висшата мъдрост. По отношение на тези неща се явява като нещо безсмислено да се задава въпросът, дали не би могло, че Духовните Същества да осигурят едно симпатично съществуване за всички хора и същества без един такъв околел път. Който изисква това, той изисква приблизително същото нещо както онзи, който казва: Представлява нещо несъвършено, че Боговете са създали необходимостта някой кръг да не може да бъде четириъгълен. Без съмнение човек не разбира веднага, че другият въпрос има същата стойност. Както не може да съществува някаква светлина без тъмнина, така също това, което направо ни се показва като нещо величествено, мощно в мировото съществуване, а именно внасянето в духовните светове на останалите не използвани за мисията на Земята сили, не би могло да съществува, ако от друга страна не би се изпълнила Кармата на душите останали безсъвестни в определени прераждания. Тези неща са в състояние да ни накарат да разберем, когато сме някак съблазнени да считаме, че това, или онова е несъвършенство в мировото съществуване, в заобикалящият ни свят, че трябва да се проникнем от чувството: Намирането на нещо несъвършено произхожда от това, че не сме разширили нашето познание до там, да познаем всички връзки на нещата. И човек винаги напредва повече, когато счита себе си за незрял там, където е съблазнен да критикува несъвършенството на съществуването, когато човек изпитва може би страдание, но и в страданието никога не търси да критикува мировата мъдрост, а там където му се струва, че тази мъдрост има недостатъци, той трябва да си каже, че такива недостатъци са илюзии, майя, голяма измама, защото ние не сме способни още да прозрем напълно нещата. Ние виждаме, как когато насочваме нашият поглед в полето, през което трябва да минем между смъртта и едно ново раждане, това ни хвърля светлина върху физическото земно съществуване, не е проникнато и проструено само общо от свръхсетивните светове, а в него влизат също и делата, които човек извършва между смъртта и едно ново раждане. Всички дела се вливат във физическия свят и това, което става във физическия свят, което се случва с човека е произведе но многократно от силите на самият човек на самите хора, сили, които биват развивани между смъртта и едно ново раждане. Във всеки случай нова, с което сега се запознахме като дейност, като работа на душите, принадлежи към най-красивите дейности на човешките души, които минават през вратата на смъртта с определени неизползвани сили.

ПЕТНАДЕСЕТА СКАЗКА

Мюнхен, 12 март 1913 г.

Относно преминаването на човека след смъртта през сферите на космоса.

Когато при моето последно присъствие тук аз говорих върху живота между смъртта и едно ново раждане с великите отношения на Космоса. Аз се опитах да покажа, как фактически пътят, който бива изминаван между смъртта и едно ново раждане, води през Космоса, през сферите на Космоса. Нека сега с няколко думи хвърлим поглед назад върху това, което се опитахме да изтъкнем тогава.

Първото време след смъртта беше изпълнено за човека с един вид връзка с последния земен живот. Това е един вид израстване от последния земен живот, така че в тези първи времена след смъртта продължава, което в земният живот е обхванало човешкото астрално тяло. Това, което е занимавало това човешко астрално тяло, видът на афектите, видът на страстите, видът на чувствата, то продължава. И понеже тук във физическото въплъщение човекът изживява всички тези неща съзнателно само тогава, когато той е вътре във физическото тяло, естествено е, че изживяването на всички тези намиращи се в астралното тяло сили е съществено различно, когато човекът минава през областта, която се намира между смъртта и едно ново раждане. В първите времена след смъртта и нормалните случаи, това изживяване е проникнато главно от известно лишение, има също и много изключения от това - лишение предизвикано чрез това, че човекът трябва да изживява нещата в своето астрално тяло, без да има на разположение физическото тяло. Човекът все още има стремеж към своето физическо тяло, това задължава човекът за едно по-кратко, или едно по-дълго време, задържа човекът към сферата на Земята. Целият живот в Камалока протича всъщност в сферата между Земята и пътят очертан от движението на Луната около Земята. Обаче истинският живот в Камалока, който е пълен със значение за човека, протича много по-близо до Земята, отколкото до пътя на Луната.

Души, които въобще не са развивали много нещо от това, което са усещанията и чувствата, които не са включени в земния живот, остават също много дълго време свързани със сферата на земния живот, свързани чрез тяхното собствено желание. Когато един човек е развил през време на целия си живот в себе си само такива мисли и усещания, които могат да бъдат задоволени чрез условията на Земята, чрез органите на тялото, той не може също другояче, освен да остане определено по-дълго време свързан със сферата на Земята. Човек може да остане свързан със земната сфера чрез съвършено други инстинкти и желания, от колкото може да си представи. Например много честолюбивите хора, за които е

особено важно да бъдат считани за това, или онова, които приписват голяма стойност на това, хората да ги считат за нещо особено, които са зависими от съжденията на другите в земният живот, развиват чрез това също в астралното си тяло един афект, който ги прави да останат по-дълго време свързани със Земята. Съществуват разнообразни причини, които задържат по този начин човека в земната сфера. И най-голямата част от това, което се получава от духовният свят чрез медиумите, произхожда същност от такива души и представлява главно това, което тези души се стремят да изхвърлят от себе си.

Не е нужно да мислим постоянно върху това, че такива души остават свързани със Земята чрез съвсем неблагоприятни мотиви, макар и този да е най-честият случай. Това могат да бъдат също грижи, които душите изпитват за това, което са оставили на Земята. Такива грижи са напуснати приятели, роднини, деца, могат също да действуват по определен начин като един вид тежест и да задържат душите в земната сфера. И добре е да насочим нашият поглед, нашето внимание, именно върху тази точка, поради това именно, че когато вземе под внимание тази точка, можем да помогнем също и чрез това на мъртвите. Когато знаем, че например един заминал за другият свят може да изпитва тази, или онази грижа за живите - и в това отношение могат напълно да се знаят някои неща - добре е за по-нататъшното развитие на мъртвия тези грижи да му се отнемат. Животът на един мъртъв може действително да бъде улеснен чрез това, че му се отнема например грижата за едно дете, което той е оставил без грижи на Земята. Когато, следователно направим нещо за детето, ние отнемаме на мъртвия физически грижата и това е именно една истинска служба от любов. Такъв един мъртъв няма в ръцете си средствата да си помогне фактически в своите грижи, той често пъти не може да стори това, което би могло да облекчи положението на някое оставено без грижи на Земята дете, на някой роднина, или приятел, не може да им помогне от своя свят - и в много случаи тава е едно извънредно подтискащо чувство за наблюдаващият ясновидец - често пъти мъртвият е осъден да носи тази грижа дотогава, докато положението на оставените на Земята се подобри от само себе си, или чрез определени обстоятелства. Когато, следователно направим нещо за това подобрене на положението, последствието е това, че сме оказали на мъртвия една истинска услуга от любов.

Често пъти сме наблюдавали даже, че е умряла някоя личност, която е имала намерението да извърши това, или онова в своя земен живот. Тя е била дълбоко свързана с това намерение. Ние можем да и помогнем, ако се опитаме от наша страна да извършим това, което тя на драго сърце би извършила. Всичко това са неща, които никак не е трудно да бъдат раз-

брани, които обаче трябва действително да имаме в предвид, защото те съвпадат напълно с това, което ясновидецът наблюдава.

Съществуват разбира се още много неща, които задържат дълго време човека в *етерната сфера на Земята*. Обаче след това той израства вън от тази етерна сфера и аз отчасти описах как става това израстване. Ние трябва да изменим нашите понятия, ако искаме да разберем живота между смъртта и едно ново раждане. Нас не ни смущава особено, когато говорим върху мъртвите с думи, които са приспособени към земните отношения, които така да се каже са взети от тези отношения, тъй като имаме еди собствен език за земните отношения. И макар това да отговаря образно на истината, именно това, което можем да изразим в думи за живот след смъртта, то все пак не е нещо неправилно.

Трябва например да имаме, че всяко едно такова охарактеризиране, като че мъртвият се намира затворен на едно такова място, като че мъртвият е бил затворен, както един човек е затворен във физическото тяло, никак не напълно правилно, *защото всъщност изживяването след смъртта е както изживяването в посвещението* - едно излизане на душата от тялото, свързано с едно разширение на цялото душевно същество. И когато проследим именно една душа, която е отишла до сферата на Луната, тогава фактически, ако бихме искали да разграничим телесното тяло е всъщност разширението на възможността на изживяването. Това тяло се разширява върху цялата една сфера, което тогава е външно разграничена от кръга, който Луната описва в нейното движение, около Земята. Човекът израства духовно фактически до великански размери - той израства в сферите и сферите на заминалите за другия свят не са отделени една от друга в смисъла, в който земните хора са отделени един от други, а те се проникват една в друга. Отделянето на душите една от друга почива на това, че *съзнанията са отделени едно от друго* - така че душите могат да бъдат една в друга, без да знаят една за друга. Следователно това, което бе казано от мене при моето последно присъствие тук относно това, че след смъртта някои души се чувствуват самотни, изолирани, други се чувствуват общуващи едни с други и със Съществата на духовния свят - всичко това се отнася за съотношенията на съзнанията едни с други. Положението не е такова, че мъртвият би бил изолиран пространствено на един остров, а той прониква другите за които съвсем не знае нищо, въпреки че се намира с тях в същото пространство.

Сега трябва да обгърнем с поглед това, за което става дума, когато животът на мъртвият в Камалока е завършен. Когато човекът навлиза в своето деваканическо съществуване, след същинската сфера на Луната, общо взето животът в Камалока не е приключил напълно. Това не изключва обаче, че на тази сфера на Луната, биват изживени неща, които

нямат значение само като изживявания в Камалока, а имат значение за целият по-късен живот на човека, когато той отново влиза в земното съществуване след раждането. Когато искаме да обгърнем с поглед това, което се прибавя към изживяванията в Камалока, то може да бъде охарактеризирано по следният начин. Когато човек изживява своя живот тук между смъртта и едно ново раждане, той може да бъде така подвижен и деен в този живот, че всичко което е заложено в него, той го изнася също действително от своята душа, че той така да се каже не остава зад своята заложба. Има много хора в живота, които ни се показват така, когато ги наблюдаваме с душевния поглед, че с право можем да кажем: според неговите способности, според неговите заложи този човек, би могъл да постигне в живота нещо съвършено друго от това, което е постигнал - той е изостанал зад своята заложба.

От значение е нещо още друго. Има хора, които в течение на техния живот предприемат най-различни неща. Тук не се касае следователно само за заложи, а и за намерения, които могат да се отнасят както за дребни неща, така също и за големи. Колко много неща предприема човек, които не стигат да осъществяване! Да, има неща, които са абсолютно такива, които не е нужно да бъдат укорявани за човешкия живот. За да покаже за какви важни неща може да става дума, искам да обърна веднага вниманието ви върху едно нещо, което някои от нашите приятели вече познават, а именно върху това, че в своето съчинение "Пандора" Гьоте е предприел да създаде една поетическа творба, която той не е завършил. Аз се опитах да охарактеризирам това, което се е случило на Гьоте с "Пандора", чрез това както казах: Поради великото, което живееше в Гьоте той можа да си постави намерението да създаде тази поетическа творба, но не можа да развие от себе си това, което би превърнало в действителност неговото намерение.

Той беше възпрепятствуван да изпълним своето намерение именно чрез това, че не беше един малък поет, а беше един велик поет, беше един велик човек. Той остави тази творба незавършена. Тази част, която ние имаме от тази творба, показва че Гьоте е поставил на себе си външно в художествено отношение такива големи изисквания, че не са му достигнали силите, за да изпълни цялото велико намерение с такава лекота, както тази част, която е успял да създаде. Това е едно неизпълнено намерение. Така ние можем да кажем: От една страна съществува възможността човек да изостане зад своите заложи, поради чувството на удобство, чрез други характерни интелектуални небрежности - обаче съществува също възможността човек да остане зад своите намерения, зад по-големи и по-малки неща. Следователно всичко това, което човек носи в себе си като несъвършенство - това е едно благородно, велико несъвър-

шенство за неговата личност - когато един поет не може да завърши едно съчинение като "Пандора". Всичко това, което човек носи в себе си като несъвършенства, той го отпечатва в Акашовата летопис чак до сферата на Луната. И за погледът на ясновидецът действително има един богат избор, да остави да действа върху него всичко, което може да бъде отпечатано като благодарни и неблагодарни несъвършенства. Там намираме отпечатани случаи, които ни показват, как чрез своето физическо здраве, чрез неговото предназначено за една интелектуална дарба тяло, човек би могъл да постигне всичко, което не е постигнал. Това, което той би могъл да стане, обаче не е станал, когато е минал през вратата на смъртта, то е отпечатано в Акашовата летопис.

Сега аз ви моля, да не си представяте, че там в сферата на Луната е отбелязан краят на "Пандора", а е отбелязан фактът, който отговаря на Гьотевото астрално тяло, ако обгърнем с поглед в астралното тяло, това че той е имал едно обширно намерение и е изпълнил само една малка част от него. Всички тези неща са отпечатани също всички онези дребни неща, които принадлежат на тази област. Който да речем си е поставил едно намерение, обаче не е изпълнил това намерение, когато дойде времето, когато мине през вратата на смъртта, той отпечатва неизпълнението на това намерение в сферата между Земята и Луната. Можем да охарактеризираме приблизително точно всичко това, което се показва там за погледът на ясновидецът. Едно обещание например, което човек не е удържал, се отпечатва едвам по-късно в сферата на Меркурий. Обаче това, което е намерение, то се отпечатва в сферата на Луната. Това, което засяга не само нас, а засяга пряко всички хора, то не се отпечатва веднага в сферата на Луната, а едвам по-късно.

Обаче това, което засяга самите нас, прави ни да останем зад еволюцията си, зад нашето развитие, което в нашето лично развитие по-нататък ни дарява с едно несъвършенство, то се отпечатва в сферата на Луната. Особено важно е наред с всичко друго, което казах тук миналата година, да обгърнем с поглед всичко това, че именно нашите несъвършенства, а именно такива несъвършенства, които според предварителните условия не би трябвало да съществуват, са отпечатани в съответната сфера на Луната.

Човек не трябва никак да си представя, че при всички обстоятелства това е нещо ужасно да има нещо подобно отпечатано в сферата Луната. Защото така отпечатаното може да принадлежи по определен начин именно към най-ценното, към най-важното. Ще разгледаме веднага какъв е смисълът на това отпечатване в Акашовата летопис. Искам само да обърна внимание върху това, че разширявайки се по-нататък след смъртта в другите небесни сфери, човекът отпечатва в съответните сфери и други

неща, които са свързани с него, които той или е добил като несъвършенства, или е имал като несъвършенства. От сферата на Луната човекът преминава по-нататък в сферата на Меркурий, в сферата на Венера, в сферата на Слънцето, на Марс, на Юпитер, на Сатурн и далече отвъд тези сфери.

Повечето вписвания са в сферата на Слънцето, защото ние видяхме последният път, че вън от сферата на Слънцето човекът има да върши главно това, което не е в сферата на неговата угода, на неговата прищявка. Той минава през сферите на нашата планетна система и след това и вън от тази планетна система. И в съединяването със силите се състои именно това, което му е необходимо в неговото развитие между смъртта и едно ново раждане. И когато последният път говорих за това, че човекът се среща с висшите йерархии и трябва да приеме техните дарове, това се схваща като нещо външно, т.е. духовно външно, това така да се каже минаване покрай Съществата на висшите йерархии и приемане на техните дарове - едно разширение в мировото пространство. И когато човекът се разшири по съответния начин, той отново се свива, става все по-малък, докато действително е станал толкова малък, че може да се съедини като духовен зародиш с това, което идва от майката и бащата. Тази е чудната тайна, че когато човек минава през вратата на смъртта, човекът става действително една все по-голяма и по-голяма сфера, че той разширява възможностите на него във живот в своето душевно естество, че става едно гигантско същество и след това отново се свива. Това, което живее в нас, то е събрано от една Вселена, от цяла една планетарна система и ние носим в нас буквално това, което сме преживявали в една планетна система, в една Вселена.

След като при моето последно пребиваване тук говорих върху някои неща относно преминаването през сферите на Меркурий, Венера, Слънцето. Днес бих искал да говоря нещо върху преминаването през сферата на Марс, понеже тава беше взето по-малко под внимание. Когато човекът е минал през сферата на Слънцето и след това влиза в сферата на Марс, в нашата днешна епоха той влиза в тази сфера на Марс в напълно други отношения отколкото преди. Когато проследим такива неща с погледа на ясновидеца, ние виждаме как нещата, които в стари времена са били казани в първоначално съществуващото в човечеството ясновидство върху съставните части на планетната система, съвсем не са били лишени от една действителна основа. Когато в древни времена хората са виждали в Марс един член на нашата планетна система, който е свързан с всичко войнствено, агресивно в развитието на човечеството, това отговаря всъщност напълно на действителността. Всички фантастични измислици, които са изнасяни днес от физическата астрономия върху някакъв

живот на Марс са лишени от всякаква действителна основа. Съществата, които можем да наречем - марсови хора, имат природа съвършено различна от тази на хората на Земята, те не могат да се сравняват със земните хора. И главната характеристика на тези Същества е била винаги чак до 17-тото столетие - агресивността, нападателността, така че, ако можем да кажем - културата на Марс е била винаги главно една войнствена култура. Всичко е почивало на съревнованието, на състезателната борба на нахвърлящите се една на друга души. И това което е изпитвал човекът във времето между смъртта и едно ново раждане при минаването през сферата на Марс беше изцяло срещата на съединението с агресивните сили - тези агресивни сили преминаваха в неговата душа. И когато след това отново се раждаше на Земята, той имаше заложбата да развие на Земята тези агресивни сили. Това трябва да бъде преписано на преминаването през сферата на Марс.

В това отношение животът е действително твърде сложен. Когато наблюдаваме земният живот, ние живеем тогава на трите природни царства и между хората. Ние се събираме чрез различните средства, които могат да съществуват с душите, които чрез техния същински живот след смъртта още стоят в определена връзка със Земята, обаче между това срещаме винаги духовни Същества, които са напълно чужди на Земята. И колкото по-добре да развива един ясновидски поглед, колкото по-надалече вижда ясновидецът, посветеният, толкова повече души среща той, толкова повече научава, че тук през сферата на Земята минават други Същества, които не са свързани със земния живот.

Но за нас земните хора това не е нищо друго, нищо различно от това, което е за обитателите на Луната, през живота на които ние също минаваме между смъртта и едно ново раждане. Когато минаваме например през сферата на Марс, ние сме по определен начин за обитателите на Марс призраци, ние минаваме от там като Същества чужди на тяхната сфера. Обаче така също Съществата на Марс са осъдени в определен стадий на тяхното съществуване да минат през нашата земна сфера. Те минават от тук и надареният с определени посвещения ги среща в подходящо състояние при тяхното преминаване през сферата на Земята. Съществува едно постоянно минаване един край други на Съществата на нашата планетна система. Също така ние сме преминаващи Същества в определено време между смъртта и едно ново раждане при другите планетни човечи, ако можем така да се изразим. Положението е само такава, че ние хората на Земята трябва да развием най-същественото от това, което в настоящият миров цикъл е нашата мисия. Така в другите планетни светове са разпределени други Същества. Ние трябва да дойдем в допир с другите планетни светове между смъртта и едно ново раждане. Следо-

вателно, ако говорим общо за живота в Девакан, ние трябва да кажем, че когато описваме това, или онова, тази или онази област на живота в Девакан, с това винаги остава неизказано, но все пак е вярно, че това става в някоя сфера на нашата планетна система. Това принадлежи по същество на тази област. Следователно така преминаваме ние през сферата на Марс в определено време между смъртта и едно ново раждане.

Но както Земята минава през едно развитие, едно низходящо развитие до идването на Тайната на Голгота и едно възходящо развитие от Тайната на Голгота насам, така също и другите планети минават по техен начин през едно развитие. И както от годината 33 - насам, това не е съвсем точно, но все пак приблизително, на Земята започна едно възходящо развитие, следователно там се намира центъра на тежестта на земното развитие, така на Марс началото на нашето 17-то столетие беше този център на тежестта и всички отношения на Марс се развиват до тази гледна точка в една съвършено друга, в една възходяща линия. По отношение на нашето земно развитие ние се запознахме с извънредната фигура на Гоатама Буда. Ние изтъкнахме, че развитието на този Буда е станало така, че той беше в началото един Бодисатва и в 29-тата година на неговия живот се издигна до чина Буда, при който той вече нямаше нужда да се въплъщава отново на Земята. От други сказки вие ще сте разбрали, че в по-късно време Буда е действувал от духовният свят в сферата на Земята. Вие знаете, че той е действувал в астралното тяло на момчето Исус, за което говори в евангелието на Лука. Обаче този Буда е действувал в земният живот и по друг начин, без да се въплъщава във физическа тяло. Това е в 7-то и 8-то столетие на нашата ера в една мистерийна школа в югоизточна Европа Буда действуваше като Учител но тогава повече, или по-малко надарени с ясновидство ученици. В тази школа можеха да бъдат Учители не само такива индивидуалности, които бяха въплътени във физическо тяло, а също и такива които действуваха от духовните висини само в техните етерни тела. Това напълно може да се случи, че по-напреднали хора да могат да бъдат обучени от такива индивидуалности, които не се въплъщават вече, или въобще не са въплътени в едно физическо тяло. Така Буда беше Учител в една такава мистерийна школа и към неговите ученици принадлежеше онзи, който по-късно, т.е. в следващото си въплъщение се роди като Франциск Асизки. И много от качествата, които виждаме да изпъкват така силно в живота на Франциск Асизки трябва да бъдат приписани на това, че Франциск Асизки беше ученик на Буда Тук ние виждаме следователно, как Буда е действувал също още и след Тайната на Голгота от духовният свят в земната сфера, как той беше свързан с живота, който има значение за човека между раждането и смъртта. След това обаче, когато настъпи 17-то-

то столетие Буда се оттегли от земният живот и тогава той извърши на планетата Марс едно подобно макар и не толкова велико събитие като Тайната на Голгота. Следователно в началото на 17-тото столетие Буда стана спасителят на Марс, т.е. той стана онази индивидуалност, която трябваше да внесе една сфера на мир в този агресивен елемент на Марс. И от онова време Импулсът на Буда може да бъде намерен на Марс също така, както от Тайната на Голгота насам на Земята може да бъде намерен Христовият Импулс. Съдбата на Буда на Марс не беше такава, да мине през смъртта, какъвто беше случаят с Христа Исуса при Тайната на Голгота, обаче в известно отношение това беше също един вид распятие, което се състоеше в това, че тази чудесна индивидуалност, която според предварителните условия на нейният земен живот излъчваше навсякъде мир и живот, бе поставена в една среда, която и беше напълно чужда - сред агресивния, войнствен елемент на Марс. Буда трябваше да действа усмиряващо на Марс. И за погледа на ясновидецът се получава едно извънредно силно впечатление, когато бъдат сравнени два момента: онзи момент той можеше да постигне в земното съществуване, когато в своята 18-годишна възраст, след като беше живял 50 години като Буда - издигнат до чин Буда - в една чудесна лунна нощ на 13 октомври 483 година преди нашето летоброене издъхна своето Същество в сребриста лунна светлина, която обливаше Земята. Това което също външно е една проява на излъчващото светлеещо дихание на мир от Буда, ни свидетелства за върховната точка на развитието на Буда в земното съществуване. Това е един чудесен момент и прави извънредно дълбоко впечатление, когато наред с него поставим момента, как в началото на 17-тото столетие Буда идва на планетата Марс с целият си сбор от сили на мира и на любовта, за да влее своя мир и своята любов в онзи агресивен елемент и чрез това да сложи началото на едно възходящо развитие на Марс. Ако една душа е минала през сферата на Марс преди момента, в който е била извършена Тайната на Буда, тя е била надарена предимно с агресивни качества, сега обаче изпитва нещо съществено различно, ако действително има заложбата да получи нещо от силите на Марс. За да възникне някакво недоразумение в тази област, трябва да обърнем вниманието, че както днес на цялата Земя е християнизирана, така също и на целият Марс се е превърнал в една планета на мира. Ще мине още дълго време, докато стане това, че следователно, ако една душа има заложбата да приеме в себе си агресивни елементи, тя има още достатъчно възможност да приеме такива елементи във себе си: обаче събитие то за което току що говорихме, трябва да бъде обгърнато с духовен поглед. Колкото Земята отива повече към едно материалистично развитие, толкова по-малко би допуснал човек, ако действително разбира земното

развитие, че би било естествено да стане в човешкият живот между раждането и смъртта един последовател на Буда в смисъла на който Буда е имал своите последователи в предихристиянско време.

В земният живот на човека постепенно се изгубва всякаква възможност хората да минат през едно такова развитие, каквото е било това на Франциск Асизки - това ще бъде все по-малко и все по-малко възможно, ще отговаря все по-малко на външната култура, обаче между смъртта и едно ново раждане човешката душа има възможността да мине през това. И ако не би звучало толкова гротескно, бихме могли също напълно да кажем, защото това отговаря на един факт: Между смъртта и едно ново раждане през време на минаването през сферата на Марс, всяка човешка душа има възможност да бъде определено време един францисканец, - или един будист и да приеме онези сили, които могат да се влеят в човешката душа от едно такова чувствуване и изживяване. Така следователно минаването през сферата на Марс може да има за човешката душа извънредно голямо значение. Обаче навсякъде където човекът отива, той вписва своите съвършенства и несъвършенства според това, дали те отговарят на свойствата на тази сфера. И вярно е: Това, което имаме като съвършенства и несъвършенства, то бива вярно написано в Акашовата плоча между смъртта и едно ново раждане. То бива вписано навсякъде там. Една от нашите особености бива вписана в сферата на Луната, други своеобразни са вписани в сферата на Венера, други в сферата на Марс, други в сферата на Меркурий, други в сферата на Юпитер и т.н. И когато след това отново се връщаме, за да се възплътим на Земята, свивайки се постепенно и бавно, тогава ние срещаме всичко това, което сме записали преди нашето разширяване, и така бива подготвена технически нашата Карма. Когато при нашият обратен път намираме: Ние сме имали това, или онова несъвършенство, ние можем да вдълбаем тогава първо в нашето собствено същество - едно копие от това, което първо сме отпечатали в нашето в Акашовата летопис. То не бива още заличено там. Сега ние идваме отново на Земята. Чрез това, че имаме в нас всичко, което сме записали в нашият обратен път - и ние сме принудени да впишем, макар и ако не всичко, но все пак много неща - чрез това се развива нашата Карма. Обаче горе още стои написано всичко. И сега тези два вида писменост действуват съвместно по един чудесен начин. Тези писмености са вдълбани в сферите, в сферите на Луната, на Меркурий, на Венера и т.н. Тези сфери извършват определени движения, така че може да се получи следното: човекът е вдълбал в сферата на Луната определено свое несъвършенство. През време на минаване нето през сферата на Марс той вписва там една особеност на своя характер, чрез това, че е усвоил там определен агресивен елемент, който не е имал: това той е

вписал там. Сега той отива по-нататък, идва на Земята в едно прераждане. Като живее тук на Земята, той е приел в своята Карма това, което е вдълбал в различните сфери, обаче това стои написано и върху него. Горе в небесното пространство се намира Марс, който се намира в определена констелация, в определено съчетание с Луната, външните планети дават противоположните положения. Когато Марс се намира в определена констелация с Луната, в същата констелация стои неговия агресивен отпечатък и неговото несъвършенство. Последствието от това е, че те струват когато стоят една зад друга и че това е момента, който може да покаже, къде в своя следващ живот той предприема чрез агресивният елемент на Марс това, което е останало несъвършено. Така положението на планетите показват това, което човекът сам е вписал първо там в тази сфера. И когато отчитаме астрологически положението на планетите спрямо неподвижните звезди, това показва един вид, какво сме вписали самите ние в самите тях. Не се касае толкова за външните планети - това което действа върху нас е същото и показва това, което човекът е вписал сам първо в тази сфера. И когато отчитаме астрологически положението на планетите спрямо неподвижните звезди, това показва един вид какво сме вписали самите ние в тях. Тук имаме основната причина, защо действуват констелациите на планетите, защо оказват те въздействия върху човешката природа. Това е защото човекът минава през тях. И когато Луната стои в определено положение към Марс и към една неподвижна звезда, тази констелация действа съвместно: Т.е. Силата на Марс действа съвместно с Луната и неподвижната звезда върху човека и като последствие става това, което може да стане чрез съвместното действие.

Такова е нашето заложено между смъртта и едно ново раждане наследство, което се явява в един нов земен живот като в звездна констелация и на нейната връзка с човешката Карма. Така когато разглеждаме живота между смъртта и едно ново раждане ние забелязваме, как този човек е свързан всъщност с цялата Вселена, какво голямо значение има тази връзка. И човекът е свързан, по една особена необходимост именно с това, което се намира вън от сферата на Слънцето. Нека разгледаме сферата на Сатурн. Когато в своя настоящ живот човекът е положил усилия да се занимава с понятията на Духовната наука, тогава в неговия следващ живот е особено важно той да мине през сферата на Сатурн, защото в тази сфера се създават условията, благодарение на които човек може да превърне силите, които е усвоил чрез Духовната наука, или Антропософията, в такава сила, които изграждат след това пластично неговото тяло, така че в своя следващ земен живот той да носи това в себе си като

една самопонятна заложба, да има склонност към духовното чрез тази заложба.

Следователно сега може да бъде така, че човекът израства и получава едно образование като материалист, като евангелист, или като католик. Той се запознава с Духовната наука, той е възприемчив за нея, не я отхвърля поради тази, или онази причина. След това той минава през вратата на смъртта, стига до сферата на Сатурн. Когато минава през тази сфера той приема в себе си такива сили, че в своя следващ земен живот е роден духовен човек, още от детство показва навсякъде склонност към духовното.

Така всяка област, при която минаваме между смъртта и едно ново раждане, има задачата да превърне това, което приемаме душевно в един живот, в такива сили, които след това могат да станат сили на тялото и да ни надарят между смъртта и едно ново раждане с определени способности. Вчера аз можах да отида естествено толкова далече, колкото може да се отиде в една публична сказка, когато забелязах, че при свое то раждане Рафаел имаше в себе си християнски импулси като нещо самопонятно. От едно такова изказване не трябва да си представяте, че при раждането си Рафаел е донесъл със себе си някакви християнски импулси, или представи. Човекът донася импулси от единия живот в другия, така че това което е приел в единия живот като понятие, се свързва по съвършено друг начин в човека и след това се явява като сили, така че способността да създаде своите нежни, пълни със значение християнски образи беше се получила у Рафаел от неговите предишни прераждания: това беше нещо, което ни кара да го наречем един вид роден християнин. По-голяма част от нашите приятели знаят, че преди неговото прераждане като художник, кой то познаваме - в своето минало прераждане е бил въплътен в тялото на Йоан Кръстител и тогава именно в неговата душа са проникнали импулсите, които след това се изявиха в съществуването на Рафаел като вродени, като християнски импулси съществуващи още от раждането. Трябва да кажем, че с едно външно умуване, чрез всякакви външни сравнения човек действително не налучква истината, когато казва нещо върху редуващите се прераждания. Пред погледа на ясновидеца тези прераждания се представят така, че човек не би предположил, че единия живот е причина на другия. Следователно, за да може нещо, което приемаме душевно в едно въплъщение, да развие в следващото въплъщение също такива сили, че да можем да действуваме в телесната страна на заложбите, необходимо е да минем между смъртта и едно ново раждане, защото на Земята не можем да превърнем - не можем да превърнем през всички земни сили това, което на Земята изживяваме само душевно - в такива сили които могат да работят върху човека,

които могат да оформят пластично самият човек. В неговата цялост човекът съвсем не е едно земно същество и той би изглеждал за днешните идеи отворителен, ако за неговото пластично изграждане и оформяне биха могли да бъдат използвани само всички сили, които съществуват в самата земна форма. Когато влиза в съществуването чрез раждането, човекът трябва да носи в себе си силите на Космоса, тези сили трябва да действуват по-нататък, за да може той въобще да приеме човешка форма. В сферата на Земята не съществува никаква възможност да бъдат получени такива сили, които могат да изградят пластично човешката форма. Това е което трябва да бъде взето под внимание. Така в това, което е човекът той носи изцяло образа на Космоса, а не носи в себе си просто образа на Земята. И би значело едно пълно прегрешение по отношение на съществото на човека, ако бихме искали да изведем това същества от силите на Земята. Следователно, когато изучаваме само това, което може да бъде наблюдавано външно в земните царства чрез естествената наука и не обръщаме внимание на факта, че в това което човекът получава на Земята, царува същевременно това, което при своето раждане той донася от свръхземните сфери, през които минава между смъртта и едно ново раждане, ние вършим голям грях спрямо човешкото същество. И в редицата небесни сфери, през които минава, става всичко това, което е описано. Там човекът става служител на едни други същества на висшите йерархии.

Но от особено значение е всичко това, което е вписано в таблицата на Акашовата летопис между Земята и Луната. Защото там са вписани всички несъвършенство, там се вписва всичко, което води човека напред или го задържа назад. Чрез това, че е вписано в таблицата на Акашовата летопис между Земята и Луната, то добива по-нататък значение за цялото земно развитие. Следователно нашият живот на Земята е заобиколен от сферата на Луната: в таблицата на Акашовата летопис ние сме вписали несъвършенствата, между другото също и несъвършенствата, между другото също и несъвършенствата на великите духове. Един извънредно интересен пример за наблюдение на ясновидеца е Леонардо да Винчи. Той е едни дух притежаващ такива големи, такива обхватна сила, каквито са били действително малко духове от този ранг на Земята, това което той е извършил в действителност във външния свят, е останало в много отношения несъвършено в сравнение с това, което той е искал. Никой друг от подобните нему духове не е останал толкова много незавършени неща както Леонардо да Винчи. И последствието от това беше, че Леонардо да Винчи вдълба извънредно много нещо в сферата на Луната. Там са вдълбани от него толкова много неща, че при някой от тях трябва

да кажем: Ние не можем да знаем, как това което е вдълбано там, би могло въобще да стегне до съвършенство на Земята.

Тук бих искал да обърна вниманието ви върху нещо, което ми се стори действително като имашо извънредно голямо значение, когато се занимавах с Леонардо да Винчи. Аз трябваше да изнеса в Берлин именно една сказка върху Леонардо да Винчи. За мене беше извънредно важно да наблюдавам едно нещо при него. Човек изпитва определена болка когато вижда днес, как все повече и повече изчезват боите върху картините на Леонардо да Винчи в църквата Санта Мария де ла Грация в Милано, които днес могат да дадат само една сянка на това, което е била тази картина. Когато се има в предвид, че Леонардо да Винчи е рисувал тази картина в продължение на 16 години и как той е рисувал, човек получава именно едно впечатление. Известно е, че той дълго е работил, след като се е отдалечавал, стоял е дълго пред картината, прекарвал е няколко щриха и отново е заминавал. Известно е също, че понякога не е виждал никаква възможност да изрази това, което е искал да изрази и е страдал от големи депресии, защото не е можел да изрази това което е искал да изрази на картината. Когато в манастира дошъл един нов игумен, - един педантично строг игумен, който е имал малко разбиране за изкуството, това е било в такова време, когато Леонардо да Винчи бил работил дълго време върху картината. Игуменът бил нетърпелив и казал: Защо художникът не може да завърши тази картина?, упрекнал го в това даже се оплакал пред херцога Людовико. Херцогът казал това на Леонардо да Винчи и Леонардо отговорил: Аз въобще не зная, дали ще мога да завърша картината, защото за всички други фигури имам образци в природата, обаче за Юда и за Христос нямам такива модели и най-много за Юда, ако не намеря някой друг модел, тогава мога да взема за такъв игумена. Но това, което искам да изтъкна сега, не е гореказаното, а следното. Когато днес гледаме образа на Юда върху превърналата се вече в сянка картина, ние виждаме върху тази фигура една сянка, която не може да се обясни с нищо, нито чрез светлината, която пада върху нея. Но окултното изследване показва следното: показва се, че така както Леонардо е искал да има картината, тя никога не е била такава върху стената. Той е искал да направи всичко друго според отношението на светлината и сянката, обаче Юда трябваше да бъде охарактеризиран така, че да се вярва: тъмнината царува върху неговото лице, идвайки от вътре, а не чрез външно разпределение на светлина и сянка. А при Христос трябваше да бъде така, че върху неговото лице да живее светлината, която е идвала от вътре. Тогава Леонардо да Винчи изпаднал в дисхармония, защото картината никога не излизала такава, каквато той е искал. Тук имаме действително нещо, което се получава, когато днес разглеждаме много неща

произхождащи от Леонардо да Винчи вписани в сферата на Луната, там имаме нещо, което въобще не можеше да бъде изпълнено в сферата на Земята. Когато проследим сега цялото време, което е дошло след Леонардо да Винчи, констатираме, че Леонардо да Винчи е продължил да действа в цяла редица духове, които са живели на Земята след него. Даже външно в съчиненията на Леонардо можем да намерим неща, които са излезли на показ между естествениците, а също и между художниците от по-късно време - цялата следваща епоха стои под влиянието на Леонардо да Винчи. И сега се установява, че в дълбините на сферата на Луната несъвършенствата са тези които са действували вдъхновяващо на душите живели след Леонардо да Винчи художници и учени.

За една следваща епоха несъвършенствата на предхождащата епоха са още по-важни отколкото съвършенствата. *Съвършенствата съществуват за да бъдат съзерцавани*, обаче това което на Земята е било оформено съвършено до определена степен, то е стигнало така да се каже до един завършек, обаче това което е било несъвършено, то е зародиш за следващото божествено развитие. И тук ние стигаме до едно от най-забележителните противоречия: *най-доброто за следващото време е плодотворното несъвършенство* - то е плодотворно, оправданото несъвършенство на предхождащото време.

Съвършенството на едно предхождащо време е наслаждение, онова несъвършенство, което произхожда от великите духове, което са оставили зад себе си, зад това, което са имали вътрешната способност да извършат, то е за творчеството на следващото време. Ето за нас се явява като нещо извършено напълно с мъдрост, че това остава близо до Земята, записано фактически в таблицата на Акашовата летопис между Земята и Луната. И тук ние стигаме след това до крачката, при която може да бъде разбрано по определен начин изречението, че *съвършенството означава за различните епохи края на еволюцията*, края на едно еволюционно течение. Обаче несъвършенството означава при известни обстоятелства началото на едно еволюционно течение. И за това което е несъвършенство в този смисъл, хората трябва да бъдат особено благодарни на Боговете.

Какво искаме ние чрез такива разглеждания, каквито бяха направени днес? Чрез това искаме именно да направим все повече и повече разбираеми връзките на човека с целия Космос, как хората носят в себе си Макрокосмоса и могат да имат отношение също с това, което ги заобикаля духовно. И тогава когато прозрем нещо подобно, ние можем да го превърнем в чувство, което прониква човека, което обаче не го прави да се възгордее, а му вдъхва чувството на пълна отговорност, което го подбужда да не мисли, че може да разпилява своите сили във Вселената, а

трябва да ги използва. Естествено трябва да обърнем вниманието върху това, че някой не спечелва нищо с това, като казва: Щом имам способности, аз по-добре да ги оставя несъвършени. Чрез това не би се спечелило нищо, защото в такъв случай би се получило в действителност това, че човекът ще стигне в такива положения, които приличат на споменатите завчера. Ако човек остави несъвършенствата в себе си преднамерено, той наистина ще ги впише в Акашовата летопис, но ще ги впише по такъв начин, че те ще бъдат осветлени - следователно те също не могат да действуват. Само онези несъвършенства, които са внесени, така че тяхното несъвършенство е било една необходимост, а не една намерение възникнало от удобството само такива несъвършенства могат да действуват по начина, който бе описан.

ШЕСТНАДЕСЕТА СКАЗКА

Бреслоу, 5 април 1912 г.

Допълнителни факти върху живота между смъртта и едно ново раждане.

Когато се намираме тук заедно в нашият кръжок, възможно е да говорим върху някои неща по-точно отколкото това може да стане в публичните сказки, или в книги. И така днес бих искал да обясня някои неща, които могат да служат като допълнения на познанията, които са ни известни от нашите писания и цикли.

Можете да си представите, обични приятели, че живота между смъртта и едно ново раждане е също така богат и разнообразен както живота между раждането и смъртта. Така че винаги, когато описваме, какво става между смъртта и едно ново раждане, това са самопонятно само части, само отделни части на този живот. Днес аз ще засегна по-малко неща, които трябва да осветляват по-точно познанието. Когато онзи, който може да вижда в духовните светове, насочи действително поглед в онзи свят, в който човекът пребивава между смъртта и едно ново раждане, тогава именно от нашето време се получава необходимостта от това, което ние искаме тук чрез нашата духовно-научна работа. Чрез това което може да бъде дадено на сърцето и на душата на човека чрез духовнонаучната работа.

Ще изходим от един особен случай. Случили се е например в едно семейство да умре мъжът, който е обичал извънредно много свята жена в живота, който е бил винаги отдаден на своето семейство. И когато той бе потърсен от погледа на ясновидеца, той страдаше особено много от това, че насочвайки от своя страна поглед към Земята, не можеше да намери душите на своите деца, душата на своята любима жена. И по начина по който ясновидецът може да влезе във връзка с човешките души, да

говори с човешките души между смъртта и едно ново раждане, душата на този умрял мъж събщи, как той насочва своите мисли и своите чувства към времето, когато е живеел със своите близки на Земята, но той каза приблизително следното: Да, когато бях на Земята моята съпруга беше като слънчева светлина, а сега съм лишен от тази светлина. Аз мога да насочвам само мисълта си към това, което съм имал на Земята, обаче не мога да намеря моята жена. На какво се дължи това? Защото не при всички които са минали през вратата на смъртта, това е така. Ако бихме отишли много столетия назад в миналото, бихме открили, че душите на хората са можели да гледат също от тази духовна област долу на Земята, можели са да участвуват в това, което останалите на Земята близки са вършели. Защо това е било така за всички души в древни времена, във времената преди Тайната на Голгота? Защо това не е днес така за много души? Да, както знаем във древни времена хората живееха на Земята, така че притежаваха определено първоначално ясновиждане. Хората виждаха духовните първични светове, първичните духовни Същества. И тази способност, благодарение на която хората живееха във физическото съществуване съвместно с духовният свят, правеше, че душите, които отново минаваха през вратата на смъртта, да могат да възприемат отново всичко душевно, всички души които оставаха тук на Земята. Сега човешките души тук нямат способността да живеят непосредствено в духовния свят, защото развитието на човечеството се състои в това, човекът да слиза от духовния свят във физическия живот. Това донесе разсъдъчната способност и т.н., но отне способността, чрез която можеше да се живее в духовните светове. Известно време, във времената непосредствено след Тайната на Голгота, когато душите бяха обхванати от Христовия Импулс, поне една част от човечеството можеше да добие по определен начин способността. Обаче сега живеем отново в едно време, когато душите които минават през вратата на смъртта, но които не са се интересували от духовния свят, загубват връзката с живеещите на Земята. Ние се нуждаем от откровението, което наричаме духовно откровение и от което имаме оправданото убеждение, че то трябва да се отпечати в човешките души. Днес не е вече достатъчно само старото религиозно изповедание, а когато душите искат да виждат от духовния свят, - тук те се нуждаят от това, което може да им бъде дадено от духовно научното разбиране на Тайната на Голгота. Така ние се стараем да получим духовната светлина в душите.

Човекът който може да бъде намерен по описания начин, не се беше интересувал за никакви мисли и чувства относно духовния свят. Той мина през вратата на смъртта, без да направи да минат тук през душата му никакви мисли и чувства относно духовния свят. Така се получи, че този

човек може да каже: Чрез моята памет аз зная, че долу на Земята се намира моята жена, аз зная, че тя е там, но не мога да я видя, не мога да я намеря. Как би могъл да я намери той? От онзи свят днес могат да бъдат виждани само такива души в които живеят духовни способности. От другия свят могат да бъдат виждани такива души, в които живеят мисли на едно духовно разбиране. Когато човек гледа от духовния свят долу към Земята, една душа която е останала тук на Земята може да бъде виждана за мъртвия само тогава, когато в тази душа живеят духовни мисли. Тези мисли биват виждани. Иначе душата остава невидима. Умрелият страда от мъчения, знаейки, че душата е там на Земята, но не може да бъде намерена. В момента в който се успява на една такава душа да бъдат предадени мисли върху духовния свят, тогава земната душа започва да свети за живеещите в другия свят, тогава тя започва да съществува за него.

Не казвайте, че би било една несправедливост, когато такива души, които може би, без тяхна вина нямат ни какви духовни мисли, остават невидими за душите минали през вратата на смъртта. Ако светът би бил устроен така, тогава хората не биха стигнали никога да там, да се стремят към усъвършенствуване. Хората трябва да се научат чрез това, което им липсва. Една такава душа, която в живота между смъртта и едно ново раждане изпитва страдание и самота, една такава душа изпитва чрез това подтика да приеме духовни мисли. Така ние виждаме, че от тази гледна точка Духовната наука е един език, чрез който живите и мъртвите се разбират помежду си, чрез който те съществуват едни за други и са възприемаеми едни за други. И още в друго отношение се показва, каква мисия има Духовната наука, относно преодоляването пропастта между живите и мъртвите. Когато човешките души минават през вратата на смъртта, те навлизат тогава в един живот, който поддържа връзката с земния живот чрез спомена за това, което е минало. Аз не описвам това което се намира в издадените вече книги, а нещо допълнително към него. Продължително време след смъртта човекът има работа с това, че още продължава да чувствава обратно земния живот, че трябва да отвикне от копнежа да има едно физическо тяло. През време отвикването човек се научава да живее като едно душевно-духовно същество. Нека си представим много живо, как това се представя на ясновидеца изследовател. Първо душата има една връзка само с това, каквото е била тя самата, тя гледа своя собствен вътрешен живот, който е протекъл в мисли представи и т.н. Тя си спомня за отношенията които е имала с другите хора. Обаче когато душата иска да гледа долу на Земята, тогава се предлага един особен изглед. Тя има подтика да гледа надолу на Земята. Този подтик да си спомни за Земята остава през целия живот между смър-

тта и едно ново раждане. Колкото дълго време човекът е призван да минава от един живот в друг, толкова продължително време остава това съзнание: и си определен за Земята, трябва постоянно да се връщаш там на Земята, ако искаш да се развиеш по един правилен начин. Там за мъртвия се показва, че ако той би загубил мисълта за Земята, тогава като мъртъв той би загубил напълно мисълта за своя Аз. Тогава не ще знае вече, че той самият е и от това се родило в него едно извънредно силно чувство на страдание. Човекът не трябва да изгубва именно връзката със Земята, Земята не трябва да изчезне от неговата представа. Общо взето тя не може да изчезне напълно. Само в нашето време на материалистичен прилив, когато трябва да дойде това духовно откровение за да остане запазена връзката между живите и мъртвите, гледането обратно към Земята е трудно за душите, които към Земята не са имали отношение с никакви други души, в които съществуват духовни мисли и чувства. За мъртвите е важно, че онези които са били с тях във връзка на Земята, всяка вечер при заспиването да носят със себе си мисли за духовния свят. Колкото повече мисли за духовния свят носим в себе си през време на съня, толкова по-голямо добро вършим за онези, които тук на Земята са ни били лично познати, или са стояли в някаква връзка с нас и са умрели преди нас. Трудно е да се говори върху тези отношения, защото нашите мисли, нашите думи са взети от физическото поле. Онова, което носим със себе си като духовни мисли в съня, това е светът, от който мъртвите трябва да живеят в определено отношение, и един мъртъв, - който няма никого тук на Земята, който при съня да носи в себе си духовни мисли, гладува така да се каже, той е като някой човек на Земята поставен на скалист остров. Така чувства мъртвият, когато той няма никакви души, в които живеят духовни мисли и чувства, той чувства, като че се намира в една пустиня, където ни би имало нищо от което човек се нуждае в живота. Ето защо не можем никак да изкажем, колко сериозно трябва да се вземат мислите на духовно-научния светоглед, когато в нашето време виждаме да взема все повече и повече светогледа, който не иска да знае нищо за духовните светове. По-рано когато човек отиваше да спи вечер с една благоговей на религиозна вечерна молитва, не беше така както днес, когато след едно ядене, или други наслаждения хората потъват в сън, без да са мислили нещо свръхсетивно. По този начин те отнемат на мъртвите тяхната духовна храна. Тези познания трябва да ни доведат до това, което се върши там, където го вършат наши приятели и което е донесло вече много добри плодове: то е онова което мога да нарека четене на мъртвите. Това четене на мъртвите има извънредно голямо значение.

Да предположим, че тук на Земята са живели един до друг двама души - единият е чувствувал чрез вътрешни импулси стремеж към Духовната наука, другият обаче е отблъсван все повече и повече от тази наука. В такъв случай не може да се направи за живия нищо, за да му се помогне да се насочи към един духовен светоглед. Може би даже тъкмо чрез това, че полагаме усилия за това, ние го правим да бъде човек мразещ духовния светоглед. Да предположим, че един такъв човек умира преди нас. Тогава ние имаме възможността да му помогнем толкова по-добре след смъртта. Онова което живее в нашите души е нещо твърде сложно и онова върху което се простира нашето съзнание е само една част на духовното съдържание. Човекът не знае нищо за много от нещата, които се намират в неговата душа и понякога там съществува нещо, за което той вярва, че е точно противоположното. Така може да бъде и да се случи действително, че някой който мрази Духовната наука, той възприема тона със своето съзнание, обаче в дълбочината на неговата душа той може да има един толкова по-дълбок копнеж за Духовната наука. Когато сме минали през вратата на смъртта, ние живеем живота който сме водили в дълбочината на нашата душа. Когато отидем при мъртвите, които сме познавали тук в живота, те се познават съвършено различни от това, което са били на Земята. Това често се случва. Един човек, който съзнателно е мразил Духовната наука, обаче в глъбините на душата е изпитвал копнеж по нея, без да знае това, в него често пъти след смъртта изпъква особено силно този копнеж. Ние можем да му помогнем, ако вземем една книга съдържаща истините на Духовната наука, представяме си вътрешно образа на мъртвия и четем тихо, не силно на мъртвия. Мъртвите разбират това. Естествено толкова по проникновено го разбират онези, които още в земния си живот са стояли близо до духовното. Ние не трябва да пропускаме да четем на мъртвите, или да разговаряме мислено с тях. При това бих искал да обърна вниманието ви върху нещо практично, че няколко години след смъртта, около 3 до 5, мъртвият има разбиране за езика, който е говорил на Земята. Това постепенно престава да бъде, но след това той още има разбиране за духовни мисли. Това може да му се чете също на един език, който мъртвият не е разбрал, ако самият четящ го разбира. По този начин се правят големи услуги на мъртвите. Именно в такива области се забелязва особено голямо значение на духовно научният светоглед, тъй като този светоглед премахва пропастта между живите и мъртвите. И ние можем да си представим, че ако успеем все повече и повече да разпространим Духовната наука на Земята, тогава в душите все повече ще възникне съзнанието за това, че те са заедно с мъртвите.

Следователно известно време след смъртта човекът още е свързан непосредствено със земята. След това обаче той трябва да се вратне в духовния свят, трябва да стане гражданин на духовния свят. За това той трябва да бъде подготвен, трябва да има възприемчивост и разбиране за духовния свят. Тогава идва например време, когато за душевното изследване, когато биват наблюдавани мъртвите, се явява една голяма разлика между такива души, които тук на Земята са имали и развивали морални настроения и чувства и такива които са живели тук на Земята без морални чувства. Когато човек не е развил тук никакви морални чувства, той ще бъде тогава като един отшелник, като един изолиран самотник. Той не ще може да намери пътя до другите хора намиращи се в духовния свят, а също и до Съществата на висшите йерархии. Съзнанието на човека никога не угасва, обаче това което живее тогава в човека е чувството на самотност. Възможността да се живее заедно с другите същества определено време след смъртта - това наричаме време на планетата Меркурий - се добива от човека чрез моралния живот. Така че можем да кажем: Как човекът е живял тук на Земята, това създава причината, дали във времето на Меркурий той ще живее в една ужасна самотност, или ще намери достъп до други човешки души, или същества на висшия свят и ще се свърже с тях. След това по-късно идва времето, за което човекът трябва да бъде подготвен по друг начин и в което той отново би се осъдил на самотност, ако тук на Земята не би развил религиозни чувства. Това време се нарича време на планетата Венера. Онзи, който не е развил в себе си религиозни чувства, се чувства сляп и глух по отношение на това, което е около него.

След това идва времето, за което човекът, за да не остане невъзприемчив за определени Същество на висшия свят трябва да има като подготовка едно пълно разбиране за всички религии. Това е времето на Слънцето. За него човекът бива подготвен тук на Земята чрез едно разбиране за всичко човешко, за различните религиозни изповедания. В древни времена за времето на Слънцето беше достатъчно, ако един човек имаше например религията на Брахма, друг религията на Лао дзе и т.н. Сега обаче когато са се развили времената, хората стоят чрез различните изповедания един срещу друг и такива хора не могат да изминат по един правилен начин времето на Слънцето. За целта е необходимо духовно чувствование. Това време на Слънцето, през което човекът минава между смъртта и едно ново раждане е такова, че човек чувства, че е влязъл в един свят, в който според неговата подготовка, едно определено място се явява празно, или не. Ако искаме да разберем, благодарение на какво ние не го виждаме празно, трябва да разберем Тайната на Голгота. В Христовия Импулс се крие възможността да разбираме всяко човешко

чувствуване.

Християнството е вече една обща религия. Християнството не е една племенна, расова, или национална религия, както индийската религия, - или други национални религии. Ако средно-европейските народи биха запазили техните племенни религии, ние днес още бихме имали едно служене на Вотан, едно служене на Тор и т.н. Обаче средно-европейските народи приеха християнското изповедание. Но човек не е християнин в истинския смисъл на думата чрез това, че защитава тази, или онази религия, или християнска догма, а чрез това, че знае: Христос е понесъл смъртта за всички хора! Хората само постепенно ще се научат да се отнасят като християни. Когато днес един европеец отива в Индия, тогава това което той изповядва е едно изповедание в думи. Обаче правилното чувство, което човек трябва да има е това: Където и да срещне по лицето на Земята една човешка душа, той може да намери Христовия Импулс. Индиецът не ще вярва, че неговият Бог живее във всички хора. Християнинът знае, че Христос живее във всички хора. Духовната наука ще покаже, че правилно разбраното Християнство съдържа ядката на Истината на всички религии и че всяка религия, когато тя осъзнава ядката на нейната истина, води при Тайната на Голгота.

Когато разглеждаме един друг посветен, или един друг основател на религия, тогава е ясно, че той иска да съобщи нещо от Висшите светове, защото е минал през посвещение. Не разбира действително Християнството онзи, който не вижда ясно, че Христос не е минал на Земята през никакво посвещение, а чрез факта, че беше посветен и съединяваше всичко в себе си.

Когато човек насочва поглед като ясновидец върху живота на Буда и го проследява, тогава именно в духовния свят му става много по-ясно какво е бил Буда. С живота на Христа не е така. Животът на Христос е такъв, че още тук на Земята човек трябва да добие едно отношение към него, за да го разбере в духовния свят. Когато човек не добива едно такова отношение тук на Земята, тогава ако е посветен той може да вижда всички възможно, но не може да види Христа, не може да добие едно правилно отношение към него. Ето защо толкова малко хора разбират какво е Тайната на Голгота. Тази Тайна прави от Христос едно Същество, което има еднакво значение за първобитния човек и за най-напредналия посветен, най-висшия посветен. И най-първобитната човешка душа може да има едно отношение към Христос и посветения също трябва да намери това отношение. Когато човек отива във висшите светове, той се научава да познава много неща, но с едно нещо не се запознава той - това е смъртта. Смъртта съществува само във физическия свят. В духовния свят съществува само преобразование, смърт не съществува. Така че

можем да кажем: Всички духовни Същества, които никога не идват на Земята, които остават само в духовния свят не минават през смъртта. Христос е станал съгражданин на хората във физическия свят и онова, което е станало на Голгота, то прави, че когато човек разбере единствената смърт на Боговете, той не отива празен при минаване през сферите на Слънцето след смъртта. Другите посветени са хора, които са се развили особено много чрез различните земни съществувания. Христос не е бил преди това Христос на Земята, а се намирал в световите, където не съществува никаква смърт. Той е единственият между подобни нему, който познава смъртта. Ето защо, за да познаем Христа, ние трябва да разберем неговата смърт и понеже смъртта е главното, затова Тайната на Голгота може да бъде разбрана само тук на Земята където съществува смъртта. Ако човек не добие тук на Земята едно отношение към Христос, тогава той не може да го познае във висшия свят. Тогава при минаването през сферата на Слънцето след смъртта ние намираме неговото място празно. Обаче, ако тук приемем Христовия Импулс, тогава неговия Престол на Слънцето не се явява празен, ние съзнателно намираме Христа. За нашето днешно развитие на човечеството е важно ние да намерим в горепосочения момент Христа в духовния свят, като го познаем отново. Защо? Да, когато след смъртта минаваме през сферата на Слънцето, ние постепенно влизаме в едни свят, където имаме нужда от духовната светлина. По-рано преди минаването през сферата на Слънцето ние носим още в себе си последствията на Земята, последствията на това, което сме били лично: морални и религиозни чувства.

Сега ние се нуждаем от нещо повече. Сега ние имаме нужда от способността да виждаме онова, което се намира в духовния свят и което не може да бъде подготвено от нас тук. Когато човек влиза в живота чрез раждането, неговият мозък е неразвит. Човек трябва да го обработи първо според това което е добил от минали прераждания, в минали земни съществувания. Защото когато се нуждае от определен вид способности, тогава не е достатъчно, че той си ги е добил, а трябва също да знае, как трябва да бъде устроен необходимият за това физически орган.

Съществува един важен, обаче много опасен ръководител. Тук на Земята човек не достига до него със своето обикновено съзнание. Обаче от влизането в сферата на Слънцето след смъртта той става необходим: Луцифер. Ние бихме ходили в тъмнина, ако при нас не би дошъл Луцифер. Обаче след смъртта ние може да вървим до Луцифер безопасно за нас само тогава, когато имаме ръководството на Христос. След минаването през сферата на Слънцето и двамата ръководят човека по-нататък в следващия живот: През сферата на Марс, на Юпитер, на Сатурн. В тези сфери човекът се събира със сили, от които той се нуждае за новото зе-

мно въплъщение. Безсмислие е, когато материалистичната наука вярва, че материалното човешко тяло се наследява. Днес тя няма никаква възможност да разбере своята грешка, обаче хората ще познаят духовните истини и тогава те ще разберат грешката. Човекът не може да наследи нищо друго освен само заложби те на главния мозък, на гръбначния мозък - всичко това, което е затворено външно в черепа на мозъка и в прешлените на гръбначния стълб. Всичко друго се определя от силите на Макрокосмоса. Човекът би бил една напълно нечовешка маса, ако му би било дадено само това, което е наследено от него. Това, което той наследява, трябва да бъде преработено от това, което човек донася със себе си от духовният свят. Защото ние наричаме времената след смъртта време на Венера, време на Меркурий, на Слънцето, на Марс, на Юпитер, на Сатурн?

Когато човекът е минал през вратата на смъртта, той става все по-голям и все по-голям. Фактически животът след смъртта е такъв, че човек знае: аз съм разширен в едно голямо пространство. Тогава той израства толкова много, че изпълва пространството, което е ограничено от пътя описан от Луната около Земята. След това той расте по-нататък до кръга окултно описан като кръг на Меркурий, след това до Венера, Слънцето и Марс и т.н. Той израства във великото небесно пространство. Всеки човек израства след смъртта във небесното царство. Обаче това пространствено съвместно съществуване на всички човешки души няма никакво значение. Когато вие прониквате цялата сфера на Венера, това правят също и другите. Тогава човек може да знае, че не е едно самотно същество, но въпреки това да се чувства самотен. Накрая той израства във мировото пространство до една сфера, която е описана като Сатурн, а и още по-далече. Израствайки по този начин той усвоява силите, от които се нуждае, за да изгради своя следващ земен живот. След това той отново поема обратният път, става все по-малък и по-малък, докато се съедини отново със Земята. Така между смъртта и едно ново раждане човекът се разширява в целият Макрокосмос и колкото и странно да изглежда - това е така. Когато влизаме в един нов земен живот, тогава ние донасяме със себе си силите на цялата слънчева система и ги съединява с това, което наследяваме от физическото вещество. Със силите от Космоса ние изграждаме нашето физическо тяло и нашият мозък. Следователно тук между раждането и смъртта ние живеем в тесни граници на нашето физическо тяло, след смъртта ние живеем в целият слънчев Макрокосмос, разширени сме в целият този слънчев Макрокосмос. Единият човек чувства дълбоко морално, другия по-малко. Онзи, който сега чувства дълбоко морално, минава през духовният свят и може да чувства всичко като едно дружелюбно същество. Силата на това идва от звездният

живот. Друг някой не се е подготвил така, не е могъл да добие никакви отношения, не е донесъл със себе си никакви одухотворяващи сили, поради което не може да има също никакви морални заложби. Ето защо той минава самотен през посочените небесни сфери. Всичко което се намира в човека, неговите отношения към света, всичко това застава пред нас по един пълен със значение начин чрез едно такова духовно познание. Кант е казал думите: "Две неща изпълват моята душа с постоянно ново и нарастващо възхищение и удивление: Звездното небе над мене и моралния закон вътре в мене". С това той е казал нещо което има извънредно голямо значение. Духовната наука показва, че и двете са едно и също нещо. Това, което изживяваме между смъртта и едно ново раждане, ние го донасяме със себе си на Земята като морален закон.

СЕДЕМНАДЕСЕТА СКАЗКА

Дюселдорф, 27 април 1913 г.

Относно общуването с мъртвите.

Отношението на живота към смъртта е често пъти криво разбрано. Често пъти в теософските писания се намира забележката, че човешкото душевно и духовно същество може да изчезне напълно. Казва се например, че чрез определено качествено зло, което човешката душа струпа върху себе си, тази човешка душа може да изчезне в течение на еволюцията. Особено често се подчертава, че хората занимаващи се с черната магия, които са вършили много злини, ще престанат някога да съществуват. Онези, които са вземали по-дълго време участие на нашите стремежи знаят, че аз винаги се обръщам против подобни твърдения. Защото трябва да започнем преди всичко напълно това, че всичко което тук наричаме смърт, няма никакво значение за свръхсетивния свят, то няма никакво значение още и за света, който като свръхсетивен свят, - граничи непосредствено с нашия сетивен свят. Бих искал също и тук да обърна внимание върху този факт от определена гледна точка.

Науката, която тук във физическия свят се занимава със физическите неща стига до всякакви закони, до всякакви връзки на съществуването в този физически свят. Онова, което може да бъде намерено с тези закони при физическите същества и явления, които ни заобикалят, не е все пак нищо друго, освен закономерност на външната сетивна действителност. Когато например изследваме едно цвете с обикновените помощни научни средства, ние се запознаваме с физическите и химически закони, които действуват върху растението. Обаче винаги остава нещо, което избягва на науката, а именно самият живот. Без съмнение в последно време, отделни особено надарени с фантазия учени се заловиха да разработят всякакви хипотези, според които растителният живот би могъл да

бъде разбран от чисто неживите вещества. Обаче всичко това ще бъде скоро познато като една грешка, защото за физическата наука остава само като един идеал да разбере тя живота. Хората се запознават все повече и повече с химическите закони, обаче те не познават живота. Така за физическите познавателни способности изследването на живота е един идеал, обаче с тези познавателни способности животът никога не ще може да бъде изследван, защото той е нещо което се влива във физическия свят от над физическия свят и не може да разкрие своята собствена закономерност във физическия свят. Същото нещо важи за живота по отношение на свръхсетивния свят, само че там е относно волята. Никакъв волев акт, никакъв импулс не може да доведе някога в свръхсетивните светове до това което тук на Земята познаваме като смърт. Във всички свръхсетивни светове може да се роди най-много копнежът за смъртта, - обаче в свръхсетивния свят не може да настъпи никога смъртта. Особеното затрогващо за човешката душа е, когато тя непосредствено разбере: Да, тогава всъщност всички същества на висшите йерархии не познават смъртта, щом смъртта е нещо което може да бъде изпитана на Земята. И така както е право се казва в библейският документ, че Ангелите разкриват лицето си пред тайните на физическото раждане, така също правилно е, да се каже, че Ангелите разкриват своето лице пред тайната на смъртта. И същественото, което познаваме като най-важен импулсатор на земното развитие - Христовото Същество, то трябваше да бъде единственото Същество в божествените светове, което да се запознае със смъртта. Всички други божествено-духовни Същества на познават смъртта, те я познават само като едно изменение на една форма във друга. Ето защо Христос трябваше да слезе на Земята, за да познае смъртта, да мине през вратата на смъртта. Така че от всички надфизични същества намиращи се на висота над човека Христос е единственото Същество, което се е запознало със смъртта чрез собствено изживяване. Както казахме, когато разглеждахме този проблем на изживяването на смъртта във връзка с Христос той действа особено потресаващо върху нас. Фактически положението е такова, че и самият човек живее в този свят минавайки през вратата на смъртта. Той може да мине тук през смъртта, обаче не може никога да угасне, защото е приет тогава от световите в които не съществува никакво унищожение. Това, което можем да считаме нещо подобно на смъртта в надфизическия свят, е нещо съвършено различно от смъртта. То е това, ако искаме да употребим човешки думи, трябва да назовем с думата самотност. И никога смъртта не може да бъде нещо, което е унищожение, но е нещо по-лошо от това, което е самотност на Земята. Тя е едно насочване на погледа назад върху собственото същество. И човек забелязва, що значи себе си.

Да вземем пример едно човешко същество, което тук на Земята малко е развило от това, което можем да наречем симпатия към другите хора, което всъщност живее само за себе си. Такова едно същество среща трудности, когато е минало през вратата на смъртта, преди всичко да познае други човешки същества, но да не забележи нищо от тези същества. Такова едно същество и изпълнено само от своето собствено душевно съдържание, то вижда само това, което изживява в самото себе си. Може да се яви случаят, че един човек който се е държал далече от всяка човешка любов на Земята поради прекален егоизъм, да мине през вратата на смъртта и след това след смъртта да живее в спомена за своя последен земен живот, но той не може да има никакви нови изживявания, защото не познава никакво друго същество, не се събира с никакво друго същество, насочвайки се изцяло към себе си. Защото като нашето същество като човек ние подготвяме действително това, което имаме след смъртта като един напълно особен свят за нас. Тук на Земята човек не познава самия себе си, тъй като науката не му дава това познание - защото тя може да учи хората само върху това, което човекът не е вече, защото познава само мъртвият труп. Мозъкът мисли, обаче той не може да мисли за самият себе си. Ние виждаме само една част от нас, не виждаме нищо повече от това когато се оглеждаме в огледалото. Но това е само външната страна. Човекът не живее тук в себе си, той живее във външния свят, който действа върху неговите сетива. Чрез самите нас, чрез това което можем да изживяваме тук, ние се подготвяме да се разширим сами в Космоса, даже да се превърнем в Макрокосмос, да се превърнем в това, което виждаме тук. Тук ние виждаме Луната. След това в живота след смъртта ние се разширяваме така, че ставаме Луната, както тук сме нашият мозък. Ние се разширяваме до Сатурн, така че сме Сатурн, както тук сме нашият далак /човешкият мозък отговаря на Луната, човешкият далак отговаря на планетата Сатурн, белите дробове на Меркурий, сърцето на Слънцето, бъбреците на Венера, черният дроб на Юпитер/. Човекът се превръща в Макрокосмос. Когато душата е напуснала тялото, тя се разширява над цялата планетно система, така че всички хора след смъртта изпълват едновременно същото пространство. Те се намират, - така да се каже един в други. За това ние се подготвяме още чрез нашият живот на Земята. Ние се разширяваме след смъртта над целият свят, - който тук на Земята виждаме в неговия блясък, в неговото отражение. Но какво е нашият свят? Такъв, какъвто е нашият свят: планини и реки, дървета и животни, минерали, какъвто е сега следователно този свят около нас и ние живеем в него, така след смъртта ние сме вложили в този наш свят и този свят е нашият организъм. Това са нашите отделни органи. И нашият свят сме самите ние. Ние гледаме себе си от заобикаля-

щият ни свят. Това започва още непосредствено след смъртта в етерното тяло. Тогава имаме пред себе си картината на нашият собствен изминал живот. Ако човек не би завързал отношения с други същества тук на Земята, преди всичко с други човечи и както сега трябва да застане все повече и повече чрез Духовната наука със Съществата на висшите йерархии, тогава би настъпило това, че между смъртта и едно ново раждане той не би имал да прави нищо друго освен да гледа самия себе си. И аз го казвам, защото привидната тривиалност тук е нещо потресаващо: това не е никак един желателен изглед да гледа човек себе си и течение на столетия. Защото тогава ние сме един свят за самите себе си. Обаче това, което за нас разширява това наше себе до един обширен свят, това са отношенията, които ние сме завързали тук на Земята. Затова съществува земният живот: Да развием отношения и връзки, които после продължават след смъртта. Защото всичко това, което прави от нас едно общително и дружелюбно същество, ние трябва да го развием тук. След смъртта човек изживява като мъчение страха от самотност. И този страх може винаги да ни връхлети отново в определен смисъл, защото между смъртта и едно ново раждане ние минаваме през различни стадии, в които, ако и за предшествуващото състояние да сме усвоили определена общителност, в следващото състояние можем отново да изпаднем в самотност. Следващото време след смъртта е действително такова, че всъщност можем да имаме добри отношения само с онези, които са останали тук на Земята, или които са умрели не дълго след нас. Най-близките отношения действуват по-нататък след смъртта. И по отношение на това може да бъде направено много нещо от страна на онези, които са останали живи на Земята. Защото оставащият на Земята, понеже съществуват отношения между него и мъртвият, може да дава на мъртвия известия от Земята и да му предава своите познания върху духовния свят. Това е възможно преди всичко чрез четене на мъртвите. Можем да направим най-голямата услуга на един мъртъв, ако седнем и си представим образа на мъртвия и му четем тихо от една книга съдържаща истини на Духовната наука. Можем също да му поднесем неговите собствени мисли, които се приели в нас, като винаги си представяме живо образа на мъртвия. Ние не трябва да се скъпим с това нещо - чрез това хвърляме мост между пропагта дяляща живите от мъртвите. Не само в най-крайните случаи, а във всеки случай можем да направим добро на мъртвия. А сега обични приятели, колкото повече навлизаме във свръхсетивния свят, толкова повече престават отделните неща. В астралния свят ние още намираме отделни отношения. Обаче колкото по-високо се издига ме, ние намираме отделни отношения, че онова което съществува между отделните същества престава да съществува. Там всичко е същества: от

ношенията между тези Същества са душевните отношения и ние също трябва да имаме тези отношения, ако не искаме да бъдем самотни. Обаче тази е мисията на Земята: човекът може да завърже тук отношения, - иначе той остава самотен в духовния свят. За времето следващо смъртта това са родствените, приятелските отношения, които сме завързали тук в съвместния живот с други хора, които продължават след смъртта и съставляват нашия свят. Когато изследваме с погледа на ясновидеца света, в който пребивават мъртвите ние можем да намерим един такъв мъртъв заедно с онези, които например тук на Земята е преследвал. При много хора на настоящето ние виждаме тогава, как те живеят непосредствено с умрелите, с тези които са умрели 10 години преди това, или след това с които са били кръвни роднини.

Това е един поглед, който много често се предлага на погледа на ясновидеца. Мъртвите се присъединяват към умрелите преди столетия прадеди. Това е така обаче само за определено време. След това човек би се чувствувал отново извънредно самотен, ако не биха царували други отношения, които наистина са по-далечни, които обаче въпреки това подготвят човека да бъде едно общително, дружелюбно същество в духовния свят. В нашето Антропософско движение ние имаме в това отношение един принцип, който произтича от една космическа задача: да изградим отношенията между хората колкото е възможно по-разнообразно. Ето защо ние развиваме Антропософията не само така, че отделният човек да изнася сказки. В нашето общество ние се стараем да съберем хората така, че да бъдат създадени също лични отношения и тези отношения да важат също и за свръхсетивния свят. Така че благодарение на това, че тук хората принадлежат другарски на определено течение, той създава връзки за другия свят. Обаче идва време, когато са необходими много по-обща отношения. Идва време когато човекът, душите се чувствуват самотни, ако те са минали през вратата на смъртта без да носят в себе си едно морално настроение на душата, без морални понятия, ако тук във физическото съществуване са отrekli моралното настроение на душата. Хора с морално настроение на душата съществуват физически тук на нашата Земя просто чрез това, че те са нормални хора, те имат по-голяма стойност, отколкото неморалните хора. За цялото земно човечество един морален човек има по-голяма стойност, отколкото един неморален човек, както например една здрава стомашна клетка е по-ценна за целият човек, отколкото една болна. Ние не можем да изложим точно поотделно, в какво се състои стойността на един морален човек за цялото човечество, в какво се състои вредата от един неморален човек вие скоро ще ме разберете. Човекът без морално настроение на душата е един болен член на човечеството. Това означава обаче, че чрез своето немо-

рално настроение на душата, той винаги се отчуждава от хората, от другите свои себеподобни. Да бъде човек морален, това означава да има той отношение същевременно отношение към всички хора. Ето защо за всички морални хора общата човешка любов е нещо самопонятно. Определено време след смъртта неморалните хора стигат до там, да се чувствуват самотни вследствие на тяхното неморално съществуване. Така че съществува една фаза, така че от мъките на самотността ни спасява само моралността на душата, моралното настроение на душата. И така, когато проследим след смъртта хората разширени след смъртта в Макрокосмоса, ние намираме, че в действителност неморалните хора са осъдени да бъдат самотни, а моралните намират връзки с други хора, които имат заедно с тях по определен начин морални представи. Както тук на Земята хората се събират според тяхната принадлежност към даден народ, или група, така между хората които живеят между смъртта и едно ново раждане, когато ги проследим с погледа на ясновидеца, виждаме, че и там те също така се събират, но са разделени един от друг чрез техните морални понятия и представи. Хората с еднакви морални чувства се събират на групи и живеят тогава дружелюбно между смъртта и едно ново раждане.

След това идва едно фаза на развитието, в която всеки се чувствуват самотен, даже ако има морални понятия и чувства, но ако му липсват религиозни представи. Религиозните представи са подготовката за един дружелюбен живот в свръхсетивния свят в определена фаза на живота между смъртта и едно ново раждане. И тук отново намираме, че хората които се откъсват от религиозните връзки и чувства, са осъдени на самотност. Тук ние намираме хората с еднакви религиозни изповедания събрани на групи. След това обаче идва време, когато отново не е достатъчно човек да е живял в едно религиозно общество, идва време когато въпреки това човекът може да се чувствуват отново самотен. Това е едно такова време, когато между смъртта и едно ново раждане става въобще нещо важно. Това е времето, когато или се чувствувате самотни, въпреки религиозното общуване с други еднакво религиозни настроени хора, или добивате разбиране за всяка човешка душа в нейните прояви. За това общуване ние можем да се подготвим само чрез това, че на Земята си усвояваме разбиране за всички религиозни изповедания. По-рано преди Тайната на Голгота, това не беше необходимо, защото тогава изживяванията на религиозния и духовния свят бяха други. Но това сега е станало необходимо. Подготовката за това е правилното разбиране на Християнството.

Защото това, което съставлява същността на Християнството, то не може да бъде намерено в другите религиозни изповедания. Без съмнение

отделните християнски изповедания са може би по-тесногръди. Обаче правилно разбраното Християнство съдържа вече в себе си импулса за разбиране на всяко религиозно изповедание. Как е приел Християнството западният човек? Вземете индийската религия. Нея може да изповядва само индийската раса. Ако тук в Европа ние бихме развили една расова религия, то днес бихме се кланяли на Вотан, това би било западна расова религия. Западът е приел едно религиозно изповедание, което не произхожда от неговата собствена народова субстанция, а което е дошло от изток. Прието беше нещо, което можеше да действа само чрез неговото духовно съдържание. Защото никоя расова, или национална религия не можеше да го прием в себе си - да го признава.

Това е особеността на Християнството: В него се намира зародиш то да стане една универсална религия. Ние не трябва да проявяваме нетърпимост по отношение на другите религии, не е нужно да правим това и все пак можем да кажем: Мисията на Християнството не се състои в това, да донесе на хората догми. Естествено будистът се надсмива над едно вероизповедание, което не съдържа учението на прераждането. Той счита това вероизповедание като нещо неправилно, като нещо неистинско. Обаче правилно разбраното Християнство предполага, че всеки човек е Християнин в своето вътрешно естество. Ако отидете при един индиец и му кажете: Ти си индиец, а аз съм християнин - това означава, че не сте разбрали Християнството. Само когато можем да кажем на индиеца: В неговото най-вътрешно естество този индиец е също така добър християнин както и аз самият. Той само не е имал никакъв друг повод, никаква друга възможност, освен да се запознаем с едно подготвително вероизповедание и не е излязъл още от него, аз трябва да му обясня къде неговата религия съвпада с моята, тогава ние сме разбрали Християнството. Най-добре би било, ако християните биха учили индиеца да познае истинската индийска религия и след това се опитали да поведат индийската религия по-нататък, за да може индиеца да намери връзката с всеобщата еволюция. Ние разбираме Християнството само тогава, когато считаме всеки човек за Християнин в най-дълбоката вътрешност на неговото сърце, само тогава Християнството е една религия на Слънцето без Христовия Импулс. За нас не съществува там нищо друго, освен едно неразбираемо нанасяне в Акашовата Летопис. Откакто Христос се е съединил със Земята, хората трябва да добият разбиране за него на Земята. след смъртта ние трябва да донесем със себе си в духовния свят разбирането за Христос, иначе не можем да го намерим там. Когато се развиваме към Слънцето, тогава, ако тук на Земята сме добили разбиране за Христос и оставил това за Слънцето. Това е важното, че разбирането за Христос трябва да бъде подбудено тук на Земята, тогава ние можем да

го запазим също и във висшите светове. Някои неща ни стават ясни само тогава, когато можем да обгърнем с погледа определени връзки.

Съществуват Теософски течения, които не могат да разберат, че Христовият Импулс е като един център на тежестта в средата на земното развитие, от който център той отива все по-нависоко. Ето защо когато идват хора, които казват, че Христос може да се яви няколко пъти на Земята в тяло от плът и кръв, това е все едно, че те казват: кобилицата на една везна може да бъде окачена в две точки, колкото безсмислено би било това във физическия свят, толкова безсмислено и твърдението на някои окултисти, че Христос се преражда много пъти на Земята. Ние показваме, че имаме разбиране за Христовия Импулс само чрез това, че сме в състояние да разберем: Христос е единственият Бог /единственото духовно Същество от висшите йерархии/, който е минал през смъртта и за това трябваше да слезе на Земята.

Онзи, който е добил тук на Земята едно разбиране за Христос, след смъртта за него вече не съществува на Слънцето един празен престол. Тогава той може да познае също една друга среща, която се явява в това време: тогава при човека идва също Луцифер, а именно сега не вече като изкусител, а като едно оправдано същество, което трябва да бъде с него, ако той трябва да намери своето по-нататъшно пътуване и развитие в света. Едни и същи качества са вредни само тогава, когато те се упражняват на неподходящо място. Луцифер завързва тук във физическия свят едно отношение, което е вредно за човека. Обаче след смъртта, започвайки от сферата на Слънцето нататък, Луцифер трябва да придружава човека. Човекът е трябвало да срещне Луцифера. Той трябва да извърши своя по-нататъшен път в духовния свят между Луцифер и Христос. Христос закриля неговата душа, запазва я с всичко онова, което душата е добила в нейните минали прераждания. Задачата на Луциферовата сила е тази, да подкрепи човека той да се научи да оползотвори също силите на другите Същества на йерархиите за своето ново въплъщение. Безразлично кога е бил достигнат този момент, за който говорих, но за човека настъпва някога необходимостта да определи първо, в коя точка на Земята трябва да стане неговото следващо въплъщение и в коя страна. Това трябва да стане в средата на времето между смъртта и едно ново раждане. Това е даже първото нещо, което трябва да стане, да бъде определено далече напред мястото и страната, в която трябва да се прероди човешката душа.

За тази цел човекът се подготвя чрез това, че още тук на Земята той завързва отношението с висшите светове. Но той трябва да бъде подкрепен от Луцифер. Сега той приема от определен вид същества на висшите

йерархии силите, които го насочват към определено място и към определен момент.

Ако бихме искали да разберем един изпъкващ пример: Когато трябваше да се появи Лутер, неговото появяване трябваше да бъде подготвено в 8-то, 9-тото столетие. Тогава силите трябваше да бъдат насочени в един народ, в който той трябваше да действа. За целта трябва да съдейства Луцифер, за да може да бъде определено времето и мястото на нашето прераждане. Благодарение на това, че човекът носи Христа в своята душа, той запазва онова което си е изработил. Но с това той не е още узрял да знае, къде неговата Карма може да се прояви най-добре, за това трябва да му помогне Луцифер.

След това отново изминава определено време. И следващото нещо е това, че трябва да се реши върху въпроса - и това е една потресаваща дейност: Какво устройство трябва да има двойката родители в нейни те собствени характерни качества, за да може да произведе фактически човека, който трябва да бъде доведен на определено място и в определено време на Земята? всичко това трябва да бъде определено далече по-рано. От това обаче следва нещо друго - че сега от страна на висшите йерархии и това отново с подкрепата на Луцифер, трябва да бъдат направени далече, далече напред приготвленията за това в течение на цели поколения. За Лутер трябваше да бъде определено още от 10-тото, 11-тото столетие, които трябваше да бъдат прадедите и потомците на които той трябваше да се роди, за да може да се получи необходимата родителска двойка. Физическата наука вярва, че човекът приема качествата на неговите родители ли, прадеди. В действителност, човекът действа от свръхсетивния свят върху качествата на своите прадеди. По определен начин ние сме виновни за това, какъв е бил нашият пра-прадядо. Естествено човекът не може да произведе всички качества, обаче между другото трябва да бъдат на лице също качествата, от които ще се нуждаем след това. Това, което човекът наследява от своите отци, той го направил първо да се влее в тях.

Следователно: първо бива определено времето и мястото на раждането. След това биват избрани прадедите. Всъщност това, което се нарича детска любов, не е нищо друго освен проявата на това, което човекът е развил от столетия от свръхсетивния свят. И това, което се явява като зачатие е, че тогава човек приема силите, които действуват съвместно върху неговото собствено тяло, а именно върху главата и върху общата форма на тялото. Ето защо трябва да си представим, че от тогава върху нас се работи най-много в по-дълбокото устройство на главата, по-малко върху ръцете и краката и също по-малко върху туловището, обаче се работи върху главата към туловището. Това ние изгравиравме. След това ние

продължаваме тази работа след раждането. Обаче първо изграждаме всичко в астралното тяло. Ние подготвяме астрално формата на главата. Това отива даже толкова далече, че можем да кажем: Най-първо в астралният първообраз, който след това се съединява с формата на тялото, бива изработено това, което това бива формата на черепа. За всеки човек формата на черепа е нещо индивидуално. Накрая се изгравира това което е формата на мозъка. И това, което след това ни е дадено на Земята като наследство е всъщност това което е в състояние, да се съедини със своето вещество с това, което ние донасяме със себе си от свръхсетивния свят. Представете си, че това което идва от свръхсетивния свят е една чаша - водата, която изпълва тази чаша е даде на чрез наследственото вещество. Чрез чистото наследство е дадено само това, което е така да се каже собственост на нашата телесна система не зависи повече от нервната, или кръвната система. Дали имаме - големи, силни, или слаби, тънки кости, това зависи по-малко от силите, които получаваме от подготвящите Същества, отколкото от наследството. Индивидуалността, която трябва да се роди на това място по това време за проявление на нейната Карма, се ражда от хората със силни кости, или от хората с руса коса е т.н. - възможността за това дава наследствената линия. Ако физическите теории за наследствеността биха били правилни, тогава биха се родили хора с атрофирана нервна система и само със заложи за ръце и крака.

Само погледът на ясновидецът води до нещата, които са действителност с пълно значение. Така аз мога да ви разкажа следният случай: Срещаме един човек, който беше хидрокефал. Той се различаваше напълно от цялото останало семейство. Защо имаше той една такава глава на хидрокефал? Защото светът на висшите Същества, заедно с Луцифер - гласеше така: Да, човекът трябва да бъде роден там - това е най-добрата родителска двойка. Обаче той не може да действа по правилен начин върху прадедите, така че да може да изработи това, което да му даде истинското вещество, за да може неговата глава да се втвърди правилно. Едвам през време на живота той трябва да приспособи мозъкът към съответната структура. Този човек не можеше да подготви своите прадеди така, че неговата глава да бъде съответно втвърдена.

Всичко това са много важни неща и от това ние виждаме един вид техниката чрез която се вработваме в света. Когато някога науката ще разбере правилно това хората ще доловят действието на висшият свят.

Когато след смъртта вървим по-нататък с Луцифер и Христос, ние идваме в правилно отношение с напредващото развитие. Следователно в живота след смъртта първо трябва да бъдат преодолените опасностите на самотността чрез връзките с други хора, чрез морални връзки, чрез рели-

гиозни връзки. След това ние работим върху новия човек, който трябва да се изпълти след това. Сега имаме задача, когато вместо заобикалящия свят имаме пред нас самите себе си. Когато човек изживява по този начин стадията, в които можеше да бъде едно общително, дружелюбно същество, но изпада в самотност, тогава в него се ражда нещо като копнеж след смъртта. Какво представлява този копнеж след смъртта? Това е копнежът за безсъзнание. Обаче човек не изгубва съзнание, а става само самотен. Във висшите светове ние нямаме вече работа с веществени въпроси, а с въпроси на съзнанието. Ето защо самотността означава да има човек копнеж за едно преходно угасване на съзнанието. Това съществува за душите, които нямат никакви отношения към другите души. Но в другия свят смърт няма.

Така както човекът живее тук на Земята, ритмично, между будността и съня, така в другият свят - той живее оттегляйки се в самият себе си и в общение с други души - сменящ се между общителност и самотност по един ритмичен начин, такъв е животът във висшият свят. И как ние живеем във висшият свят, това зависи от факта, как сме се подготвили на Земята, както описах по-напред това.

На въпроса, дали може да се чете на деца умрели преди раждането, или при раждането - Рудолф Щайнер отговори: Човек е дете само тук на Земята. Понякога ясновидецът констатира, че един човек, който е умрял като малко дете, е една индивидуалност в сравнение с която някой земен човек, който умира на 80 години е по-малко дете. Ето защо не трябва да се мери със земния мащаб.

Аз вече описах веднъж, как трябва да бъде разбран окултно образът, - картината на Рафаел, която носи обикновено името "Атинската школа". През последно време аз се запознах с един човек умрял като дете. В общуването с него моето внимание може да бъде обърнато именно върху това, което е останало от тази картина и мисиите на Рафаел. И душата на този човек описва, как в действителност при предната група в ляво върху картината е било нарисувано нещо. Това което е надрисувано там е мястото където е написано нещо. Там се намира сега една математическа теория. А първоначално върху това място е стояло нещо от Евангелието. Вие виждате следователно, че едно такова "дете" може да бъде едно много развито човешко същество, което ни разкрива неща, които иначе могат много трудно да бъдат открити.

И така аз бих могъл да кажа, че четенето може да бъде упражнено също и по отношение на рано умрели деца.

ОСЕМНАДЕСЕТА СКАЗКА

Щрасбург, 13 май 1913 г.

Животът след смъртта.

Цялото значение и задача на духовния светоглед застава пред нас, когато обгърнем с поглед живота на човека между смъртта и едно ново раждане. Има хора, които особено в нашето материалистично време, има много такива хора, които казват: Защо всъщност, човек трябва да се интересува за живота между смъртта и едно ново раждане, или - ако не искат да говорят за повтарящите се земни съществувания - за живота, който идва след смъртта, защото можем да чакаме докато настъпи смъртта и тогава вече ще видим, какво следва след смъртта. Това казват онези хора на нашето време, които не са изгубили още напълно чувството за духовния свят, но все пак нямат нужната сила на душата, за да могат да си образуват понятия и чувства за свръхсетивния свят. Такива хора казват: Тук на Земята ние изпълняваме нашият дълг, затова ще можем да изживеем по съответният начин това, което ни очаква след смъртта. Обаче едно действително отношение към живота между смъртта и едно ново раждане ни показва много добре, колко погрешно е едно такова схващане и колко важно е за хората във физическото сетивно съществуване да имат още в този живот една връзка с формите на живот, през които човекът минава между смъртта и едно ново раждане.

Много трудно е да се говори върху този живот с думи, които са взети от нашият обикновен език, защото тези думи са образувани за света в който се намираме между раждането и смъртта и се отнасят за неща намиращи се в този свят. Ето защо обикновено можем да загатнем повече, или по-малко косвено за онова, което става между смъртта и едно ново раждане и се отнасят за неща намиращи се в този свят. Ето защо обикновено можем да загатнем повече, или по-малко косвено за онова което става между смъртта и едно ново раждане, което по своята същност е толкова различно от всичко, което можем да изживеем тук между раждането и смъртта. Трябва да си представим, че всичко което човекът възприема тук във сетивния свят, кое то е така да се каже неговият свят, не може да бъде негов свят след смъртта, защото тогава му липсват органите на физическото сетивно съществуване. Също умът, който е свързан с човешкият мозък, престава да съществува след смъртта. Можем да се осмелим само боязливо да опишем един живот, който е изцяло толкова различен от живота тук на Земята и в определен смисъл думите на обикновеният живот трябва да се употребяват за целта само като сравнение. Обаче Духовната наука ни учи да отнасяме думите също върху духовното и приема с думите също нещо, което може да се разлее върху разбирането на свръхсетивния свят.

Тук във физическият свят ние наричаме като човек онова физическо същество, което е затворено в кожата, а останалото считаме за окръжаващ свят. Това, което човек изживява, зависи от функциите на органите, на сетивата, също от сърцето, белите дробове и т.н. Обаче всичко това изчезва в пътя, който изминаваме между смъртта и едно ново раждане. Нашата душевно-духовна част през време на земният живот е настанена в нашето физическо тяло и това тяло живее от дейността на горепосочените органи. След смъртта онова, което напуска физическото и етерното тяло се увеличава все повече и повече и идва времето, когато това което иначе е свързано с границата на нашата кожа, се разширява толкова много, че то изпълва цялата сфера разграничена от пътя, който Луната описва около Земята. След това духовно-душевното естество на човека израства постепенно до сферата на Меркурий, на Венера, после до сферата на Марс, на Юпитер, на Сатурн и дори извън тази сфера в мировото пространство. После то отново се свива и се свързва като зародиш в течение на наследствените сили, които му подготвят физическото тяло, чрез бащата и майката. Това описание съвпада с онова, което е написано в книгата "Теософия": При сферата на Марс започва царството на духовете.

От казаното следва, че всички хора, които минават през вратата на смъртта, израстват в същото космическо пространство, така че след смъртта ние сме, така да се каже - едни в други. Въпреки това мъртвите хора не са всички заедно, защото съвместният живот след смъртта зависи от нещо свършено различно отколкото тук на Земята. В духовният свят ние сме наистина пространствено всички заедно, обаче в действителност можем да живеем съвместно само тогава, когато имаме духовни отношения към други хора. Да вземем като краен случай един човек, който на Земята е отричал напълно духовният свят, както в своите мисли, така също и в своите чувства. Съществуват много теоретични материалисти, които отричат духовния свят, които обаче в техните чувства са свързани с духовния свят. Такива хора, които отричат напълно духовния свят, едва ли съществуват в действителност и ужасното, което трябва да опишем сега, никога не настъпва напълно по този начин. Да предположим, - че умират двама такива хора, които тук на Земята са се познавали много добре. След смъртта те ще се намират в същото пространство, обаче не ще знаят нищо един за друг, защото след смъртта чувството за духовното отговаря на това, което са например тук очите. Без очи - никаква светлина - без чувство за духовното - никакво възприятие на духовния свят. Даже за такива хора е отредена една още по-страшна съдба, отколкото невъзприемането на духовния свят, защото там душите, които минават през вратата на смъртта имат самите те духовна природа - и една такава

душа не би могла да възприема нищо от човешките души - би се затворила, като една зееща пропаст. Някой би могъл да запита: Но какво възприема изобщо един такъв човек след смъртта? Той не може да възприема и себе си също такъв, какъвто е, защото ме липсва ясно себесъзнание. Това, което още му остава можем да видим от следното.

Тук на Земята ние стоим върху една точка на земната повърхност и имаме нашите органи вътре в нас, а небесните тела съществуват вън от нас. След смъртта е точно обратното. Човекът израства тогава до космически размери. Когато е израснал до сферата на Луната, тогава духовното, което принадлежи на Луната става един орган в него и след смъртта то ще бъде за него същото нещо, което тук на Земята е мозъкът за нас като физически човеци. Така след смъртта за нас всяка планета става един орган, когато израстваме в нейната сфера. Слънцето става в нас сърце. Както тук на Земята носим в нас физическото сърце, така носим в нас тогава духовната част на Слънцето. Разликата се състои само в това, че тук като човеци ние сме пълни човеци само тогава, когато след развитието на зародиша сме образували вече всички наши органи - те са така да се каже всички едновременно в нас. След смъртта ние получаваме тези органи постепенно един след друг. Тогава в това отношение ние сме външно погледнато, напълно подобни на едно растително същество, което също образува своите органи един след друг. Например един орган, който може да бъде сравнен с нашите бели дробове и нашият гръклян, ние го получаваме на Марс и т.н.

След смъртта ние израстваме така и в онова, част от което е тук нашето напуснато физическо тяло и тогава духовната част на космическите органи е вътре в нас. Следователно, що е тогава за нас един външен свят? Онова, което е нашият вътрешен свят, онова, което изживяваме с помощта на нашите органи, които правят от нас един физически земен човек и това, което сме направили с помощта на тези органи. Да вземем още веднъж един краен случай с един човек, който не е свързал абсолютно никакви отношения с духовния свят. За него след смъртта негов външен свят е онова, което на Земята е изживял по силата на своите физически органи. За един такъв коренен атеист светът остава след смъртта напълно без човешки души и той трябва да насочва своя поглед назад върху своя земен живот, върху това, което е било неговият свят, което е обхващал със своите деяния и преживявания. Това е тогава неговият външен свят: нищо друго освен това, което му остава като спомен от живота между раждането и смъртта, а това никак не е идни достатъчен свят на преживяванията от които човекът се нуждае в живота между смъртта и едно ново раждане. В живота между смъртта и едно ново раждане, когато човекът е вън от неговата кожа, животът между ражда нето и смъртта

изглежда съвършено различно. Тук на Земята ние стоим например срещу едни човек против когото изпитваме антипатия, с когото сме се карали, на който сме причинили оскърбление и страдание. По отношение на едни такъв човек ние живеем в сферата и не бихме сторили това, ако в известен смисъл не бихме изпитвали от това едно удоволствие. Може би се разкайваме за това и след това го забравяме отново. След смъртта ние отново намираме този човек, обаче тогава изживяваме нещо противоположно на удоволствието, което сме изпитали на Земята. Тогава ние чувствуваме: Ако не бихме сторили това ние бихме били по-съвършени човеци, следователно в това отношение нашата душа е станала по-несъвършена. Това несъвършенство е останало на душата и трябва да остане до тогава, докато нейното земно деяние бъде изправено. Ние виждаме помалко деянието, отколкото петното в нашата душа: това петно трябва да бъде заличено. Ние чувствуваме това като една сила в нас, която ни води да търсим да заличим отново нашето лошо деяние. При една настроена против духовното душа би се прибавило още и това, че тя чувствава: Аз съм отделен от душите с които съм се отнесъл лошо, трябва да чакам, докато отново я срещна, за да изтрия петното. Погледът в миналото върху целият живот се получава като чувство на необходимата Карма. Пред нас стои предупредително образът в Акашовата Летопис на другата душа - тогава ние живеем изключително в такива образи на Акашовата Летопис.

Обаче такива крайни случаи не съществуват всъщност сега. Ясновидецът, който влиза във връзка с душите на умрелите, може да има следната опитност. Той намира една позната нему душа, която е живяла на Земята като мъж и е минала през вратата на смъртта, оставяйки на Земята своите деца и своята жена. Тази душа му казва: Аз съм оставил на Земята жена и деца, с които съм живял заедно. Сега аз имам само образите на това, което сме преживели заедно. Моите са долу на Земята, където обаче аз не мога да ги видя. Аз се чувствувам отделен от тях, може би дори някой е умрял от тях и него също аз не мога да намеря. Това е нещастие то на душата, която е живяла в една среда, която не е проявявала никаква мисъл за духовен живот. Ето защо тези души остават в тъмнина по отношение на духовния свят и те не могат да бъдат вижда ни от духовния свят.

Когато напротив, ясновидецът намира души, които са оставили във физическият свят други души интересувачи се тук на Земята за духовният живот, като например за Духовната наука, тогава той намира, че такива души възприемат /виждат/ други такива души и могат да имат общение с тях в живота след смъртта. Така наречените мъртви се нуждаят от живите, защото иначе те не биха могли да виждат на Земята нищо друго

освен себе си т.е. своя собствен изминат живот на Земята. На това почи-ва благодеянието, което можем да окажем на душите на умрелите, кога-то можем да им четем духом - не гласно, а в мисли, като същевременно си представяме, че мъртвите си стоят пред нас. По този начин можем да четем едновременно на различни мъртви, било със, или без книга и с то-ва да им окажем голямо благодеяние. Обаче мислите трябва да се отна-сят към него духовно - други неща нямат никакво значение за мъртвите. Чрез тези мисли ние създава ме за мъртвите един външен свят, нещо ко-ето те възприемат, виждат. Да мислим химически закони и т.н., това ня-ма никакво значение за тях, тъй като закони имат значение само за физи-ческият свят.

Също така човек не може да учи вече след смъртта в духовния свят Ду-ховната наука, както би могъл да мисли някой, понеже Духовната наука съдържа духовни мисли. Души, които още тук на Земята са чули нещо за Духовната наука, на тях можем да им направим голяма услуга, като им четем от циклите сказки. Такива души са наистина в състояние да възприемат един духовен свят, но затова пък те не могат да имат поня-тия и идеи, не могат да образуват такива понятия и идеи, които могат да добият само тук на Земята.

Да вземем един пример. Има Същества, които се наричат Бодисатви. Това са възвишени, напреднали Същества, които постоянно се прераж-дат отново на Земята, докато се издигнат до чин Буда. Докато един Бо-дисатва се намира в своето физическо тяло, той живее като човек между хората, като духовен благодетел на хората. Обаче още тук на Земя-та той има една особена задача, да учи не само хората живеещи във фи-зическо тяло, а той учи също и мъртвите, даже и Съществата на висшите йерархии. Това иде от там, че съдържанието на земната Теософия може да бъде добито само на Земята, в едно физическо тяло. Бодисатвите мо-гат да доведат само по изключение по-нататък в тяхното развитие други същества след смъртта, които тук на Земята са приели тук на Земята ве-че искрата на духовния живот. Чрез самият духовен свят не се ражда Теософията: тя се ражда само на Земята и след това може да бъде зане-сена чрез хората в духовния свят. Това може да бъде разбрано, ако си помислим, че на Земята животните виждат всичко както и хората, но не могат да го разберат. Така свръхсетивните Същества могат да виждат свръхсетивния свят, но не могат да го разберат - понятия и идеи за свръхсетивния свят могат да се родят само на Земята и от Земята те лъ-чезарят като една светлина в духовния свят. От това може да се разбере добре значението на Земята. Тя не е само една преходна степен, или до-лина на плача, а съществува, за да бъде развито тук едно духовно знани-е, което след това може да бъде занесено в духовния свят.

ДЕВЕТНАДЕСЕТА СКАЗКА

Берген, 10 октомври 1913 г.

Живото взаимодействие между живите и мъртвите.

Аз най-сърдечно благодаря за милия поздрав, който току що беше изказан от вашият представител. И съм убеден, че онези приятели, които са дошли заедно с мен тук в този град, за да водят с нашите Бертенски приятели антропософски живот, са сърдечно съгласни с мен. Без съмнение беше много красиво, да се пътува през така приятно и величествено настройващите планини и аз вярвам, че нашите приятели ще се чувствуват добре в древният ханзейски град през дните, в които ще могат да бъдат тук. Но само чудесното човешко творение на железопътната линия по която пътувахме може да произведе в нас едно такова вътрешно впечатление в тази област, каквато малко може да се получи в други области в Европа, показвайки ни непосредствено в едни обвита форма енергичната човешка творческа сила в първичната природа, когато човек вижда как камъни, които трябва да бъдат счупени по необходимост, за да бъде създадено нещо подобно, каквото човешкият дух може да създаде днес, състоят до други камъни, които природа е натрупала, тогава се раждат впечатления, които могат да превръщат впечатлението от една такава местност в нещо величествено, което мое да бъде предприето днес.

В този древен град нашите приятели ще имат през дните, в които ще бъдем тук, случаят да преживеем нещо красиво и да го запазят в техния спомен чрез величествен зелен фон на пребиваването. Това ще бъдат дни на спомена. Не те ще бъдат такива особено поради факта, защото можехме да се убедим чрез това, които нашите физически очи виждат, - че можем да намерим и също в тази област антропософски сърца, които туптят заедно с нашите в стремежа ни да добием духовните съкровища на човечеството. Без съмнение посетителите на този град ще се чувствуват по-тясно, по-мило и по-скъпосвързани с тези, които ни приеха така любезно тук.

Тъй като ние се събрахме тук за първи път, онова което бих искал да говоря, ще носи един вид афористичен характер. Бих искал да говоря върху някои неща, от областта на духовният свят, които могат да бъдат предадени по-лесно и по-добре устно, отколкото това може да бъде изразено писмено в една книга. Те могат да бъдат казани по-лесно устно не само поради това, че вследствие на съществуващите в света предразсъдъци, днес в много отношения е още по-трудно да бъде поверено в една книга, всички което може да бъде поверено на всеотдайните антропософски сърца, но това е трудно още поради факта, че действително духовните истини могат да бъдат казани по-добре устно, отколкото могат да бъдат поверени на писмеността и печата. Това трябва да важи особе-

но за по-интимните духовни истини да бъдат написани, напечатани - истини, които се отнасят за самите висши духовни светове. Това е щекотливо, съмнително именно поради причината, че писането и печатът принадлежат към онези неща, които съществуват, за които се говори и духовните Същества не могат да четат. Книгите не могат да бъдат прочетени в духовният свят. Те могат да бъдат четени още едно кратко време след смъртта ни от спомена, обаче Съществата на висшите йерархии не могат да четат наши книги. И ако запитате, дали те не искат да усвоят това изкуство на четенето, аз мога да призная според моя опит, че за сега те нямат никакво удоволствие да сторят това, защото не се нуждаят и не считат за полезно да четат онова, което се произвежда на Земята. Четенето на Духовните Същества започва едва тогава, когато хора на Земята четат в книги, т.е. това което се намира в книгите ще стане жива мисъл на хората, тогава духовете четат в мислите на хората. Обаче онова, което е написано, или напечатано, то е като тъмнина за Съществата на духовния свят, така че по отношение на самите духовни Същества имаме чувството, че когато поверим нещо на писмеността и печата, ние правим съобщения зад гърба на духовните Същества. Това е едно действително чувство, което един културен гражданин на настоящето не ще сподели напълно, обаче всеки истински окултист ще има това чувство на съпротивлението на писмеността и печата.

Когато проникнем с ясновидски поглед в духовните светове, тогава особено в настоящето време се явява като нещо особено много важно, че започвайки от настоящето време се явява като нещо особено важно - все повече и повече знание за духовния свят ще се разпространи, защото от това разпространение на Духовната наука ще зависи много нещо относно все по-необходимо ставащото изменение на човешкия душевен живот. Когато насочим нашият духовен поглед върху древните времена, - ако отидем само с няколко столетия в миналото, ние ще намерим с духовен поглед нещо, което може да бъде твърде изненадващо за незнаещите. Ние ще открием именно, че отношението между живите и мъртвите става все по-трудно и все по-трудно, че още преди относително не дълго време живото взаимодействие между живите и мъртвите беше нещо много по-активно. Когато християнинът на Средновековието, или също християнинът на недалечните столетия насочваше със своя молитва, възпоминателните си мисли към родствени, или познати не му мъртви, чувствата на едни такъв молещ се човек бяха през онова време много по-силни отколкото днес, за да стигнат нагоре до мъртвите. В миналото душата на един умрял човек се чувствуваше много по-лесно проникната от топлото дихание на любов идващо от онези, които в молитвата си насочваха техният поглед нагоре, техните мисли към мъртвите, отколкото

това става днес, когато ние се отдаваме само на външното временно образование. И отново мъртвите да много по-откъснати от живите, отколкото е било преди относително не много дълго време. Днес на мъртвите им е много по-трудно да виждат онова, което става живо в душите на останалите на Земята. Това се дължи на еволюцията на човечеството. Но самата еволюция на човечеството изисква също, да бъде намерена отново тази връзка, това живо отношение и общуване между живите и мъртвите. В миналите времена живата връзка и тази връзка да не беше при едно пълно ясно съзнание, защото вече от дълго време хората бяха загубили тяхното естествено ясновидство. В още по-далечни минали времена живите все още можеха да поглеждат ясновидски към мъртвите, можеха да следят живота на мъртвите. Както в миналото за душата беше нещо естествено да поддържа едно живо взаимодействие с мъртвите, така и днес благодарение на усвояването на мисли и идеи върху висшите духовни светове, душата може отново да намери силата да възстанови общението с мъртвите, живото взаимодействие с тях. И между практическите задачи на антропософският живот ще бъде също и тази, да бъдат отново все повече и повече изградени мостовите между живите и мъртвите чрез Духовната наука. За да се разберем добре, бих искал първо да обърна вниманието ви върху някои положения във взаимодействието между живите и мъртвите. Бих искал да изхожда от едно напълно просто явление и да свържа нещата с това явление. Души, които понякога размислят малко върху себе си, могат да наблюдават следното нещо - вярвам, че има много души, които са наблюдавали това при себе си. Да предположим, че някой е мразил в живота се едно друго лице, или може би е трябвало да се каже, че това друго лице му е било антипатично. Когато след това въпросното лице, което е било мразено, или спрямо което е била изпитвана антипатия - умира - тогава онзи, който е мразил, - или е изпитвал антипатия в живота си, научавайки за смъртта, чувства че не може да мрази вече по същия начин това лице, или да запази своята антипатия към него. И ако омразата продължава и след смъртта, тогава по-нежните души изпитват едно чувство на срам по отношение на една такава омраза, на една такава антипатия, която трае отвъд гроба. Това чувство, което много души могат да имат, може да бъде проследено само по ясновидски път. През време на изследването може да си зададем въпроса: Защо в душата настъпва това чувство на срам по отношение на омразата, или на антипатията, защо то настъпва? Дори и по време на живота тази, който мрази, никак не е издал своята омраза пред мразеното лице. Когато ясновидецът проследява в духовните светове човека, който е минал през вратата на смъртта и насочва погледа си върху тези души - той констатира, че общо взето душата на умрелия има едно мно-

го ясно възприятие, едно много ясно чувство за омраза живееща в останалия на Земята човек. Аз искам да си послужи с един образ, бих казал, - че това е така, като че мъртвият вижда омразата. Ясновидецът може да констатира много точно това, че мъртвият вижда една такава омраза. Но ние можем да проследим, какво означава за мъртвият една такава омраза. Една такава омраза означава за мъртвият една пречка за добрите измерения в неговото духовно развитие, една пречка, която може да бъде сравнена с пречките които можем да срещнем за постигането на една външна цел на Земята. Този е фактът в духовният свят, че мъртвият чувства омразата като една пречка за неговите добри и най-добри намерения. И сега ние разбираме защо в душата, която размисля малко върху себе си, умира даже оправдана в живота омраза, защо тя изпитва срам, - когато мразеният човек умира. Ако човек не е никакъв ясновидец, той не знае истината какво е положението, но то се всажда в душата му чрез едно естествено чувство, чувството, че той е наблюдаван. Той чувства: мъртвият вижда моята омраза, даже тази омраза е за него една пречка за неговите най-добри намерения. В човешката душа съществуват много дълбоки чувства, които се обясняват когато се издигнем в духовните светове и обгърнем с поглед духовните факти, които стоят на основата на тези чувства. Както на Земята човек не иска да бъде наблюдаван по отношение на някои неща, не иска да бъде наблюдаван външно, съответно как той не извършва тези неща когато знае, че го наблюдават, така той не мрази отвъд смъртта, когато има чувството: мъртвият ме наблюдава. Обаче любовта, или даже само симпатията, която проявяваме по отношение на мъртвия, тя е за мъртвият едно улеснение за мъртвият в неговият път. Това, което казвам сега, че омразата създава пречки за мъртвия в духовния свят и любовта отстранява пречките, не е едно престъпление на Кармата - както също и тук на Земята стават много неща, които не трябва да причисляваме непосредствено към Кармата. Когато ударим крака си в някой камък, ние не трябва да приписваме това винаги на Кармата, поне не трябва да го приписваме на моралната Карма. Също така не противоречи на Кармата, когато мъртвият се чувствава олекотен чрез любовта, която се влива от Земята и когато той среща пречки за своите добри намерения.

Нещо друго, което бихме могли да кажем, ще говори по-енергично на душите относно общението между живите и мъртвите, е това, че душите на умрелите се нуждаят по определен начин от храна, във всеки случай не от такава храна, от която хората се нуждаят на Земята, а от духовно-душевна храна. Както отговаря на един факт, че ние хората на Земята трябва да имаме нашите засети ниви, от които събираме плодове и използваме тези плодове като храна, за да можем да живеем физически

на Земята, така и душите на умрелите се нуждаят от засети ниви, от които да могат да събират определени плодове, от които се нуждаят между смъртта и едно ново раждане. Той вижда как душите на спящите хора на Земята са засетите ниви за мъртвите, за заминалите за онзи свят. Без съмнение не е само изненадващо, а за този, който за първи път вижда това в духовният свят е до висока степен потресаващо да види, как човешките души, които живеят между смъртта и едно ново раждане, бързат да отидат при душите на спящите земни хора и търсят при тях мисли и идеи, които се намират в душите на спящите хора. Когато заспиваме вечер ние можем да кажем: Тогава, идеите мисли, които са минали през нашето съзнание през време на нашето бедно състояние, започват да живеят, превръщат се така да се каже в живи Същества. И душите на умрелите идват и вземат участие в тези идеи и мисли. Гледайки тези мисли и идеи те се чувствуват нахранени. О, наистина нещо потресаващо е, когато човек насочва своя ясновидски поглед към душите на умрелите хора, които всяка нощ идват при останалите живи на Земята, при спящите живи - тук трябва да се имат впредвид както приятелите, така и особено роднините по кръв и искат, така да се каже да се освежат, да се нахранят с мислите и идеите които приятелите и роднините са взели със себе си при заспиването - и не намират нищо което може да им послужи за храна. Защото има голяма разлика между идеи и идеи по отношение на нашето спящо състояние. Когато през целият ден сме се занимавали само с материални идеи за живота, когато насочваме нашият поглед само върху това, което става във физическият свят и може да бъде извършено там и ако никога преди заспиването нямаме никаква мисъл за духовните светове, а напротив в много отношения отиваме при заспиването в духовния свят не е духовни мисли, а е нещо съвсем друго, ние не предлагаме никаква храна на умрелите. Аз познавам областта в Европа, където младежите биват възпитавани във висшите училища в смисъла да заспиват така, че предварително да изпиват значително количество бира, за да заспят по-дълбоко. По този начин техните идеи не могат да живеят в духовният свят - те не занасят там заспивайки живи идеи. И когато след това идват души, те намират - така да се каже една празна градина. Тогава с тези души на умрелите се случва така, както на нас ни се случва на нашето физическо поле, когато поради неплодородие на нашите ниви настъпва глад.

Именно в наше време може да се наблюдава много глад на душите намиращи се между смъртта и едно ново раждане, защото материалистичното чувствуване и усещане, материалистичното мислене са намерили вече голямо разпространение. И днес има много хора, които чувствуват като нещо детинско да се занимават с мисли за духовния свят. Чрез това

те отнемат на душите на умрелите храната, която тези души трябва да получат от тях, отнемат ни тази духовна храна.

За да бъде разбран добре този факт, трябва да споменем, че след смъртта душата може да се храни с идеите на онези души на живите с които е имала някаква връзка на Земята. Душата на умрелия не може да се храни с мислите идеите на онези хора, с които тя не е имала никаква връзка на Земята. Когато в нашето време ние разпространяваме Духовното наука, за да имаме отново в душите нещо живо духовно ние действително работим не само за живите, не само за това, живите да имат едно теоретично задоволяване, а се стремят да изпълним нашите сърца и души с мисли за духовния свят, защото знаем, че мъртвите, с които сме били свързани на Земята, трябва да се хранят след смъртта с тези идеи и чувства за поддържането на техния духовен живот. Днес ние се чувствуваме не само като работници за така наречените живи хора, а същевременно като работници така, че духовно научната работа, разпространението на антропософския живот служи също и на духовните светове. Когато говорим на живите за техния дневен живот, ние създаваме чрез духовното задоволяване на душите за нощният живот такива идеи, които са плодотворна храна на душите чиято Карма е била те да умрат преди нас. Ето защо нашият стремеж е да разпространяваме Духовната наука, или Антропософията в обществата в кръжците, защото от значение е онези хора, които се занимават с Духовна наука, да бъдат заедно в общества. Защото аз казах, че като е заминал за духовния свят човек може да черпи храна само от душите на онези живи хора, с които той е бил близко свързан на Земята.

Ние се стремим да съберем душите, за да увеличим все повече и повече посятата земя за мъртвите. Много хора, които днес умират, не намират никаква посята нива, защото техните семейства се състоят само от материалисти, но те намират такива посети ниви при душите на антропософите, защото са се запознали с Духовната наука. Тази е вътрешната причина, поради която ние работим в сдружение и полагаме определена грижа, че онзи, преди умирането да може да се запознае с хора, които още на Земята се занимават с духовни въпрос, защото от това той може да почерпи храна, когато тези хора се намират в спящо състояние. В древни времена на развитието на човечеството, когато определен религиозен, духовен живот още проникваше душите, религиозните общества и особено роднините по кръв бяха тези при които душите след смъртта едно прибежище. Обаче силата на кръвното родство намали и то трябва да бъде все повече заменено с култивирането на духовния живот, както ние се стремим да направим това. Така ние виждаме, че Антропософията може да ни обещае да бъде създадена една нова връзка, един нов мост

между живите и мъртвите, защото чрез Антропософията ние ще бъдем нещо за мъртвите. И както днес вече намираме с погледът на ясновидеца понякога хора в живота между смъртта и едно ново раждане, които изпитват нещастieto, че онези хора, които те са познавали, също и техните най-близки на Земята, имат само материалистични мисли, тогава ние разбираме необходимостта от проникването на земната култура с духовни мисли. Когато познаем например по този начин един човек в духовния свят и сме го познавали, когато той живееше на Земята и е останал тук на Земята някои членове на неговото семейство, които ние също сме познавали, неговата жена, неговите деца - външно взето - добри хора, които в действителност са се обичали едни други. След това намираме с ясновидски поглед бащата, който е умрял, за когото, може би жената е била като слънце на живота след завръщането от работа през деня, констатираме следното: Понеже неговата жена не може да има никакви духовни мисли в главата и в сърцето си, този човек не може да проникне с своя поглед в душата на жена си и пита, ако е в състояние да стори това: Но къде е моята жена? Той прониква със своя поглед само в миналото време, когато е живял на Земята заедно с нея. Но там където най-много я търси, той не знае как да я намери. Това може също да се случи. Днес има вече много хора, които вярват някак си, че мъртвият е навлязъл в един вид нищо, които могат да мислят за мъртвият само с материалистично мислене, а не с едно плодотворно мислене. При това гледаме от областта на живота между смъртта и едно ново раждане към някого, за когото мъртвият казва: Той е още долу на Земята, обичал ме е, но не се свързва с вярата в съществуването на душата след смъртта, тогава точно в момента, когато мъртвият насочва най-много своето внимание към Земята търсейки оставените там живи любими същества, неговият поглед търси напразно. И мъртвият не може да намери живеещите още на Земята, не може да влезе в никаква връзка с тях, въпреки че знае, че може да ги намери, ако в душата на живеещите там долу има някакви духовни мисли в съзнанието. Това е едно често, болезнено изживяване на мъртвите. И така може да се случи - погледът на ясновидецът може да наблюдава това, как някой след като умре среща пречки в осъществяването на най-добрите си намерения поради мислите на омраза, които го преследват от Земята и не намира никакво утешение в любимите мисли на онези, които са го обичали на Земята, понеже не може да ги възприеме поради техния материализъм.

Тези закони на духовния свят, които ясновидецът може да наблюдава със своя поглед, са фактически без условно валидни. Те са така безусловно валидни, както ни учи един случай, който често пъти успяват да наблюдавам. Поучително беше да се наблюдава, как действуват мислите

на антипатия, даже и там, където те не са били хранени с пълно съзнание. Могат да бъдат наблюдавани училищни учители които не са могли да привлекат към себе си любовта на техните млади ученици - макар и това да са, така да се каже невинни мисли на антипатия и омраза. Когато един такъв учител умира, ние виждаме, как той среща н тези мисли, които остават да съществуват пречки за своите добри намерения в духовния свят. Детето, младежът, често пъти не си дават сметка, когато учителят е умрял, че не трябва вече да го мрази, а запазва това чувство по един естествен начин в душата си, спомняйки си как учителят го е измъчвал. Чрез такива открития в духовния свят ние научаваме много нещо върху взаимното отношение между живите и мъртвите.

И всъщност аз не се опитах да ви /убедя/ обясня нищо друго, за да мога да ви спомена, какво може да се развие действително като един добър резултата на духовно-научният стремеж. Мисълта ми е за така нареченото четене на мъртвите. Както беше именно констатирано в нашето Антропософско движение, ние можем действително да направим извънредно големи услуги на миналите през смъртта човешки души, когато им четем за духовните неща. Това може да бъде направено, като мислено си представим, че умрелият стои пред нас, опитваме се да си го представим такъв, какъвто си го спомняме - стоящ, или седящ пред нас. Това можем да сторим едновременно с няколко души на умрелите. След това четем, - но не гласно, а следим с внимание мислите, като винаги запазваме в съзнанието си мисълта, че мъртвият е пред нас. Това е четене на мъртвите. Не е нужно да вземаме някоя книга, но не трябва да мислим по абстрактен начин, а трябва да премисляме фактически всяка своя /дума/ мисъл - така можем да четем през мъртвите. Може да доведем работата даже до там - макар и това да е по-трудно, че ако сме имали едно лично отношение с мъртвия и сме имали заедно с него общи мисли върху един светоглед, или върху някоя област на живота, можем да четем даже и на някого, който не ни е бил близък на Земята. Това става даже, чрез топлата мисъл, която насочваме към него, той постепенно насочва вниманието си към нея. Така може да бъде полезно дори когато четем на мъртвия, които не са ни били близки на Земята. Това четене може да стане по всяка време. Аз бях запитан вече, в кой час трябва да бъде направено това най-добре. Това е напълно независимо от часа. Трябва само действително да премисляме мислите. Повърхностното четене не помага нищо. Трябва да премисляме нещата дума по дума, как трябва да се изразим вътрешно, като че казваме думите вътрешно. И не е правилно, ако някой вярва, че това четене може да бъде полезно само за онези, които в живота си са се запознали с Духовната наука - не е нужно това да е станало.

Преди известно време, може би няма и година от тогава, един от нашите приятели беше безпокоен заедно с неговата жена всяка нощ. Те чувстваха едно обезпокояване. И тъй като скоро беше починал бащата на един наш приятел, този последният веднага се досети, че бащата иска нещо, че му се вестява като душа. И когато нашият приятел се посъветва с мене - установи се, че бащата, който през живота си не е искал да знае нищо за Духовната наука, след смъртта чувствуваше една жива нужда да научи нещо за тази наука. И когато след това синът, заедно с неговата жена прочетоха на мъртвият цикъла от сказки върху Евангелието на Йоана, който аз държах веднъж в Касел, душата беше задоволена до висока степен, почувствува, че е превъзмогнала някои дисхармонии, които е изпитвала преди това наскоро след смъртта. Този случай заслужава да бъде отбелязан за това, защото съответната душа беше тази на едни проповедник, който винаги е застъпвал своето религиозно становище пред хората, обаче след смъртта можа да бъде задоволена само чрез участване в четенето на едно обяснение, което Духовната наука дава върху Евангелието на Йоана. Така ние виждаме, че не е непременно необходимо, онзи на когото искаме да помогнем, на когото искаме да услужим след смъртта да е бил антропософ през време на своя живот, макар на един антропософ да можем да услужим особено много, като след заминаването му в духовния свят му четем нещо от Духовната наука.

Но когато разглеждаме един такъв факт, ние се научаваме да мислим по съвършено друг начин върху душата на човека, отколкото вършим обикновено това. Човешките души са много по-сложни отколкото се мисли обикновено. Това което става съзнателно, е в действителност една малка част от човешкият душевен живот. Много неща стават в подсъзнателните дълбочини на душата, за което човек може да има най-много само едно предчувствие, но едва ли знае нещо в своето ясно дневно съзнание. И често в подсъзнателния живот може да става напълно противоположно на това, което човек вярва, или мисли в своето голямо съзнание. Един много частен случай е този, че един член на едно семейство се запознава с Духовната наука. Един брат, един мъж, или една жена с който съответните са свързани, се настройват все по-антипатично и все по-антипатично към Духовната наука, често пъти изпадат в истински гняв и даже бенеят, когато съпругът, или братът на съпругът са приели Духовната наука и се занимават с нея. Тогава в едно такова семейство се развива много антипатия против Духовната наука, така че някои хора срещат голяма трудност да развият своите духовни познания поради тази причина, че техните добри приятели, или техните роднини са силно враждебно настроени към нея. Когато изследваме ясновидски такива души, ние често пъти констатираме, че в подсъзнателните дълбочини на една такава душа

се развива най-дълбокият копнеж за Духовната наука. Понякога една такава душа има по-силен копнеж към Духовната наука, отколкото онзи, който със своето горно съзнание е ревностен последовател на духовно-научните събрания. Обаче смъртта премахва тази покривка от подсъзнанието, смъртта изправя такива неща по един чудесен начин. В живота често се случва, някой да се заглушава по отношение на онова, което живее в подсъзнанието и действително има хора, които всъщност имат дълбок, даже много дълбок копнеж към Духовната наука, но се заглушават в своето горно съзнание. Като вилнеят против Духовната наука, те заглушават своя копнеж и се мамят по отношение на този копнеж. Обаче след смъртта този копнеж се проявява толкова по-силно. И именно често пъти при такива, които в живота си са беснели против Духовната наука, след смъртта се проявява най-силният копнеж към нея. Ето защо не пренебрегвайте да четете на такива мъртви, които в живота си са водили борба против Духовната наука. С това ще им направите най-голямата услуга.

Един въпрос, който често пъти възниква във връзка с всичко това е този: Да, но как можем да знаем, дали мъртвият действително иска и може да слуша? Без ясновидски поглед е трудно да се знае това, макар че когато човек се занимава със спомена за мъртвите, той постепенно бива изненадан от едно чувство: от чувството, че мъртвият го слуша. Ние ще имаме това чувство, само тогава, когато не обръщаме внимание и не онези своеобразна топлина, която се разпространява често пъти при четенето на мъртвите. Ние действително можем да усвоим едно такова чувство. Но ако не можем да сторим това, обични приятели, трябва да кажем, че в поведението към Духовната /наука/ свят и този път трябва да бъде приложено едно правило, което често пъти трябва да бъде взето под внимание. Правилото е това: Когато четем на мъртвите, ние им принасяме полза при всички обстоятелства, когато те ни слушат. Ако те ни слушат, ние изпълняваме първо нашият дълг, довеждаме може би нещата до там - те да ни слушат, иначе добиваме поне нещо, изпълваме с мисли и идеи, които несъмнено ще служат за храна на мъртвите по посочения горе начин. Следователно при всички случаи не се изгубва нищо. Обаче практиката показва, че фактически мъртвите чуват това, което им се чете и това е нещо извънредно разпространена между тях, че се прави извънредно голяма услуга на онези, на които четем това, което днес може да се развива като духовна мъдрост.

Така можем да се надяваме, че стената която днес отделя живите от мъртвите, става все по-малка, като Духовната наука се разпространява в света. И наистина ще бъде един прекрасен, един величествен успех на Духовната наука, когато в бъдеще хората ще знаят - но ще знаят практиче-

ски, а не само теоретически: Когато човек минава през така наречената смърт, *става само една промяна на изживяването и че живите са заедно с мъртвите*, но ние можем да направим те да участвуват в това, в което ние самите участвуваме - в живота, който водим на физическия свят. Когато човек не е в състояние да съди за това, или онова, той няма необходимото знание за физическия свят. Хората си съставят една погрешна представа за живота между смъртта и едно ново раждане, когато задават въпроса: Но защо е нужно да се чете на мъртвите? Не знаят ли те от собствено виждане това, което човек може да им чете тук на Земята, не го ли знаят те много по-добре? Този въпрос задава обаче само онзи, който не е в състояние да съди за това, което човек може да изпита в духовния свят. Човек може да бъде във физическия свят, без да има знанието за физическия свят. Нали и животните живеят заедно с нас във физическия свят, но въпреки това не знаят за този свят това, което ние хората знаем. Фактът, че един мъртъв живее в Духовния свят, не означава още, че той знае нещо за този свят, въпреки че може да го вижда. Онова, което се добива в Духовната наука - то се добива като знание сама за Земята, а не може да се добие в духовния свят. Ето защо когато искаме да знаем за Съществата в духовния свят, ние трябва да познаваме това именно чрез онези Същества, които са го познали на самата Земя. Това е една важна тайна на духовните светове, че човек може да бъде в тези светове, може да ги вижда, обаче онова което е необходимо като знание върху духовните светове, трябва да бъде добито на Земята.

Да, обични приятели, аз трябва да ви кажа нещо по отношение на духовните светове, което в известно отношение ще звучи и ще бъде разглеждано по-нататък в нашето утрешно разглеждане, за което хората обикновено не си съставят една правилна представа. Когато човекът живее в духовният свят между смъртта и едно ново раждане, той насочва своя копнеж към физическия свят така, както тук физическият човек насочва по определен начин своя копнеж към духовния свят. И това, които човекът намираш се в духовния свят между смъртта и едно ново раждане трябва да очаква от хората на Земята, то е тези хора да му покажат и да направят да му блести от Земята онова, което може да се добие само на Земята. Наистина Земята не е би ла напразно създадена в духовното мирово пространство - съществуване. Тя бе извикана на живот, за да може да се роди онова, което е възможно само на Земята. И ако по-рано казах, че духовните Същества на духовните светове не могат да четат нашите книги, сега трябва да кажа: Онова, което живее в нас като Духовна наука, то е за духовните Същества, а също и за нашите собствени души след смъртта това, което за физическите хора тук на Земята са книгите, което за физическите хора е онова, чрез което те научават

нещо за света. Почувствавайте тези важни думи, че ние трябва да дадем четиво на мъртвите! Нашите книги са в известно отношение по-гърпеливи, нашите книги не стигат до там, че да погълнат например буквите и хартията по време когато ги четем. Ние хората често пъти отнемаме на мъртвите четивото чрез това, че се изпълваме само с това, което действително е невидимо в духовните светове, че изпълваме нашето съзнание само с материални мисли. Аз трябва да кажа това, защото често пъти възниква въпросът, дали мъртвите не биха могли сами да знаят това, което ние можем да им дадем. Те не могат да знаят това, защото Духовната наука може да бъде основана само на Земята и от там трябва да бъде занесена горе в духовните светове.

И когато ние самите влизаме в духовните светове и се запознаем малко с живота в тези духовни светове, ние срещаме там съвършено други отношения в сравнение с тези, които имаме тук във физическия живот на Земята. Ето защо е така извънредно трудно да бъдат изразени с човешки думи и мисли отношенията в духовния свят. Аз бих могъл да ви разкажа за едно Същество, за да изгъкна нещо отделно, да ви разкажа за душата на един умрял човек, заедно с когото успях да изследвам някои неща в духовния свят, защото тя беше особено добре запозната с тези неща. Въпросът се отнася за Леонардо да Винчи, а именно за онова, как е изглеждала прочутата картина от Милано. Когато човек изследва някой духовен факт заедно с една такава душа, тази душа може да му обърне внимание върху това, което той иначе може би не би могъл да намери сам в Акашовата летопис с ясновидски поглед. Но човешката душа, която се намира в духовния свят може да му посочи това. А тя не може да му посочи това само тогава, когато човек има разбиране за онова, върху което тя иска да му обърне вниманието. Тогава се оказва нещо своеобразно. Да предположим, че изследваме заедно с една такава душа начина по който Леонардо да Винчи е рисувал своята прочута картина "Тайната вечеря" в Милано.

От това, което тази картина представлява днес, едва ли може да се види нещо повече от няколко цветни петна. Но ние можем да наблюдаваме рисуващият Леонардо в Акашовата летопис, можем да наблюдаваме каква е била тази картина, въпреки че това не е лесно. Ако сторим това, че направим изследването заедно с една душа, която не е въплътена, но има връзка с Леонардо да Винчи и с неговата /летопис/ живопис, ние виждаме, че тази душа ни показва това, или онова. Тя може например да ни обясни, какви са били всъщност лицата на Христос и Юда в тази картина. Но ние забелязваме, че душата не би могла да ни покаже това, ако в момента, в който тя показва, в душата на изследователя не би просветнало съответното разбиране. От това разбиране се нуждае душата. И

самата душа на умрелият се научава тогава да разбира това, което тя иначе само гледа, научава се да го разбира в момента, в който душата на живия се оставя да бъде поучена. Ето защо една такава душа казва, след като заедно сме узнали нещо, което можем да узнаем само по този начин /изразът е символичен/: Ти ме доведе тук до картината - това казва душата обръщайки се към живия, благодарение на факта, че живият е имал нуждата да изследва картината - и сега аз чувствавам стремежа да гледам картината заедно с тебе. Така казва душата на умрелия и след това преживява някои неща. Обаче идва момента, когато душата, или изчезва внезапно, или казва, че сега трябва да си отиде. В този случай, за който разказвам, душата на умрелия например казва: Докато до сега душата на Леонардо да Винчи гледаше благосклонно насам, сега тя не иска да се правят по-нататък изследвания.

С това искам да опиша нещо много важно от духовния свят. А именно, както във физическият живот човек винаги знае това, което гледа, както той винаги знае: Това, или онова Същество сега ме гледат. Докато във физическият свят човек има съзнанието, че минава през света възприемайки нещата, в духовният свят той има изживяването: Сега ме гледа това Същество, след това ме гледа онова Същество. Той се чувства непрестанно изложен на погледите, които обаче същевременно го довеждат до там да вземе решение да направи нещо. Като знае: Сега, аз съм гледан благосклонно, или не, за да направя нещо, или не, той го изправя, или не. Когато човек посяга към едно цвете, което му харесва, защото го е видял, така в духовния свят той извършва нещо, защото го е видял, така в духовния свят той извършва нещо, защото някое Същество гледа това нещо с удоволствие, гледа го благосклонно, или не го извършва, защото не може да издържи погледа, който е насочен към това действие. Това е нещо което човек трябва напълно да устои. Там той има чувството, че самият той е гледан, виждан, както тук има чувството, че вижда нещо. Това, което тук е нещо активно, там то е по определен начин пасивно, а нещо което тук е пасивно, там то е активно. От това виждаме, че човек трябва да усвои съвършено други понятия, когато иска да схване правилно описанията на духовния свят. Ето защо ще разберете, колко трудно е да бъде изразено в обикновени човешки думи онова, което човек би искал на драго сърце да даде като описание на духовните светове. Така вие ще разберете, колко необходимо е, че за много неща да бъде първо създадено подготвително разбиране необходимо за целта.

Бих искал още да обърна вниманието ви само върху едно нещо. Би могло да възникне въпросът: Но защо духовно-научната литература описва така изобщо това, което става в духовния свят, непосредствено след смъртта, което става в Камалока, в царството на духовете и защо се

описва така малко за отделните неща, които ясновидският поглед съзира? Защото някой би могъл лесно да вярва, че би било по-лесно да наблюдава душата на един отделен умрял човек след смъртта, отколкото онова, което се описва в общи черти. Но не е така. И за да покаже, как стоят нещата, бих искал да използвам една сравнение. За правилното разбиране тото ясновидство е по-лесно да обгърне с поглед големите отношения - като минаването на човешката душа през смъртта, как ти се издига през Камалока в Девакана, отколкото да обгърнем с поглед някое отделно изживяване на една отделна душа. Също както е по-лесно във физическият свят да бъде познато онова, което се намира под влиянието на великите небесни движения и по-трудно е да бъде познато онова, което по определен начин се отнася нередовно към великите небесни движения. Сега всеки един от вас ще може лесно да подсказва за следващия ден, че утре Слънцето ще изгрее и вечерта отново ще залезе. Това може да знае всеки един. Обаче какво ще бъде времето утре, това вече ще се знае по-малко точно. Така е също и с ясновидството. Отношенията, които даваме обикновено в описанията върху духовните светове, могат да бъдат сравнени със знанието върху общото движение на небесните тела, тях човек знае първо в ясновидското съзнание. И винаги може да се разчита на това, че в общи линии събитията стават така. Обаче отделните събития в живота между смъртта и едно ново раждане, са такива, каквито са отношенията за състоянието на времето на Земята, които самопопнятно са също закономерни, но могат да бъдат по-трудно познати също и на Земята, защото човек не може да знае от всяко място, какво е времето на друго място. Така стоят именно нещата. Тук на Земята е трудно да се знае какво е времето в Берлин, не е трудно обаче да се знае, как стоят Слънцето и Луната. Необходимо е едно особено развитие на ясновидска дарба, за да може да бъде проследено отделният живот след смъртта, отколкото общият ход на човешката душа.

И първо човек добива по правилен начин знанието за общите положения и накрая чрез специално обучение добива онова, което изглежда най-лесно. Човек може дълго време да вижда по отношение на Камалока и Девакана и въпреки това да му бъде извънредно трудно да вижда, колко е часът върху собственият часовник, който вижда във джоба. Нещата във физическият свят са най-трудни за ясновидското обучение. Точно обратен е случаят в запознаването със висшите светове. В тази област човек се подава на грешки поради това, защото все още съществува едно естествено ясновидство, а това ясновидство е наистина неточно несигурно, изложено е на най-различни грешки, но може дълго време да съществува, без човек да има ясновидски поглед за общите положения, които се описват в Духовната наука, които са по-лесни за школувания

ясновидец. Тези са нещата, които исках да ви опиша днес относно духовните светове.

ДВАДЕСЕТА СКАЗКА

Берген, 11 октомври 1913 г.

Превръщане на човешките сили във сили на ясновидско изследване.

Могат да възникнат някои въпроси върху едно, или друго, когато постепенно проникваме в познанията на Духовната наука. Някой определено може да зададе такива въпроси. Нека днес запълним една част от нашето разглеждане с това, като самите ние си зададем такива въпроси. Отговорът на тези въпроси често пъти е в състояние да ни заведе по-дълбоко в цялата връзка на мировите факти, доколкото духовният свят действа в тези факти, а именно във връзката на фактите, относно самата човешка природа. Един въпрос може да бъде зададен така: Когато човек стигне постепенно до там, да разбере важноста и голямото значение на така нареченото прераждане, може да възникне въпросът: Да, така става, че в обикновения живот на нашето настояще, човекът не може да добие никакво съзнание за своите минали земни съществувания? Ясновидското съзнание може действително да проникне до там, да разшири паметта толкова много, че на истина миналите земни съществувания да бъдат изплували в паметта като едни спомен. Обаче в обикновеният живот на днешното човечество е така, че не съществува съзнание за минали земни съществувания. А сега да бъде зададен въпросът от гледна точка на ясновидското изследване, този въпрос приема следната форма. Човек е наясно, че силата, от която той се нуждае за ясновидското изследване идва от обикновеното човешко гледище, до ясновидското гледище: ето защо силите, с които човек може по-късно да вникне в миналите земни съществувания, трябва да съществуват самопонятно във всеки един човек. Въпросът сега е този: Какво става с тези сили, какво прави човекът с тези сили, които се намират в него, които се раждат с човека и които той все пак не довежда до там, да стигне до един спомен за миналите земни съществувания? Когато изследваме въпросът чрез ясновидството, когато насочим поглед върху силите, за които става дума, ние трябва да насочим вече разглеждането в една много ранна детска възраст. Защото само тогава ще видим силите, които могат да бъдат използвани при ясновиждането, за да прогледнем в миналите земни съществувания, ще видим тези сили в работа. А именно: В днешното човечество тези сили се използват за изграждането на ларинкса /гръкляна/ и на всичко онова, което е свързано с него. Те се използват, за да се научим да говорим. Следователно във всеки човек са налице силите, които биха го направили да вижда минали земни съществувания. Обаче днес те са използвани

за развитието на органите на говора до такава степен, че при нормални условия човекът не може да има спомен за миналото. Почти по лицето на цялата Земя хората са притежавали този спомен за миналите земни съществувания. Но това е почивало на факта, че не всички сили са били използвани за изграждането на органите на говора, не всички сили са би ли използвани за виждането на миналите земни съществувания, защото при изграждането на органите на говора една част от тях са били запазвани. Развитието на човечеството е такава, че говорът, езикът е получил постепенно една такава форма, която днес в настоящия цикъл на човечеството изисква повече сили на етерното тяло, отколкото в миналите времена. Ето защо днешният човек никак не може да стигне до там, да използва онова, което остава като сили, от които най-голямата част са използвани за изграждане то на органите на говора. Ако той би направил това, както ясновидецът трябва да го направи, той би могъл да вникне със своя поглед във миналите земни съществувания. Това е един такъв случай, при който чрез ясновидското изследване може да се докаже, от къде идват в нормалния живот силите, които иначе биха направили хората да виждат в духовните светове.

Така е също със силите, които при човека на настоящето време се използват за произвеждането на така нареченото сиво вещество на мозъка, което е главно орган на мисленето. Естествено това мислене, не е нещо което мозъкът върши, но ние се нуждаем от мозъкът като един инструмент, за да мислим. И онези сили на мисленето, които биха направили човека способен, ако той ги би имал напълно на разположение, за да стигне например лесно до това, което се намира в моята книга "Тайната наука", тези сили, които лесно го правят способен да стегне до цялото това обяснение на "Тайната наука", се използват днес при нормалния човек, за да изградят по съответния начин сивото вещество на мозъкът. Това изграждане на сивото вещество на мозъкът не съществуваше още до такава степен при човекът на древна Гърция в 6-тото, или в 5-тото столетие преди нашата ера, какъвто е случаят днес при средно развития човек. В това отношение човешката природа се изменя бързо, по-бързо отколкото се мисли. Ето защо за гърците на праисторическото време, в 10-тото, 11-тото, 12-тото столетие преди нашата ера, в определена възраст на живота беше нещо самопонятно в тях да се яви ясновидството, разкривайки им нещата, които днес отново можем да представим като Тайната наука. И ние трябва да използваме силите, които остават запазени при обработването на сивото вещество на мозъкът, трябва да използваме тези сили упражнявайки се по начина, който е описан, за да може да обгърнем с поглед по чист, ясен начин това, което е например описано в моята книга "Тайната наука". На какво почива това, което се

описва така, както това става в тази книга? Условието за описанията от духовния свят не е всъщност така трудно да бъдат изпълнени също и от днешният човек. Бихме могли почти да кажем, човек може да се чуди, че днес вече много хора стигат от само себе си до съзирането на тези отношения - и би било чудно, че тези отношения срещат една такава силна враждебност. Защото не е трудно човек да стигне до онази степен на ясновидство, която е необходима, за да вижда човек тези неща. Нужно е само човек да направи следното, въпреки че по отношение на тези неща могат да се приложат думите на "Фауст": "Наистина лесно е, но все пак - лесното е трудно".

Развитието на мозъкът става наистина най-живо в първите години на човешкият живот, чрез ясновидство то ние виждаме, как тогава етерното тяло и астралното тяло развиват най-голяма дейност за набраздяване то, за разчленяването и подреждането на мозъка. Обаче тази работа върху нашият мозък трае относително дълго време. И не ще кажем много ако твърдим, че чрез опита в живота човека става все по-умен и по-умен, макар и в по-късните години това да върви по-бавно. Но хората не наблюдават следното и не могат също да го наблюдават: Ако в определена година, човек решава да не упражнява вече едно любимо духовно занимание, което е упражнявал до тогава - по това би трябвало да се отнася за външните отношения, за щото чрез тях се развива сивото вещество - естествено това не може да бъде Духовна наука, ако разбира се човек не я изучава както някоя друга наука - но когато човек се залови, да не изпълнява вече някое друго любимо занимание и да направи действително това, да престане строго да го върши в течение на 7 години и се старее да събуди в тиха медитация силите, които е икономисал по този начин, - сили, които биха били използвани по друг начин, ако той би продължил тази си обикновена дейност: сили, които сега са икономисани, отделени - тогава той може да постигне относително лесно висока степен на познанието на онези неща, които са описани в моята книга - "Тайната наука". Фактът, че толкова малко хора достигат до това, доказва само че така малко се върши в тази насока. Това фактически не се върши, защото онзи, който има едно любимо занимание, рядко ще се откаже да не го върши никак в течение на 7 години.

Така вие виждате, че една част от това, което днес се съобщава, би могло да се постигне относително лесно. Ако наблюдавате нашата днешна култура с всичко, което тя е постигнала така учудващо, вие никак не ще се почудите, че много сили на етерното тяло се използват за обработването на мозъка, защото тази външна структура е почти изцяло резултат на мозъчната работа, тук силите отиват напълно в обработването на мозъка. Но някой не може да каже: Да, но аз никак не съм участвувал в

тази културна работа, не съм направил нищо в тази област. Някой действително може да си въобрази погрешно това, но работата съвсем не стои така. Днес едва ли може да се намери някое уединено място на Земята, където външната култура да не е проникнала надалече, че човек да не чувства със своето мислене в тази външна култура. А това е вече достатъчно, той да отклони тези сили от това, което бихме нарекли ясновидско съзнание. Без съмнение някой може да каже: Но диваците не се занимават с това, което обработва по този начин мозъка и въпреки това не можем да кажем за диваците, че развиват някакви особени ясновидски сили в тази насока.

Случаят е такъв, защото съществува едно напълно определен духовен закон. А именно това, което човек трябва да постигне по този начин ясновидски трябва да мине през определена подготовка. Дивакът, би могъл да развие съвършено различни ясновидски сили. Обаче, ясновидските сили, които са описани в моя та книга "Тайната наука", дивакът, - не би могъл да развие, защото няма никаква подготовка за това. Защото тези сили трябва да бъдат отново едно превръщане на други сили. Вие можете да кажете: но много хора са икономисали това, което аз съм имал като любимо занимание, защо те не са станали ясновидци? Това се дължи на факта, че развитието на ясновидските способности не идва от нищо, а от превръщането на това, което съществува. Човек трябва да е развил вече сили в определена посока, той трябва да е развил вече онези интелигентност, която днес е наша културна интелигентност. Човек трябва да е развил вече сили в определена посока, той трябва да се откаже за определено време от тези сили, тогава те се преобразуват, превръщат се в други сили. И чрез това се ражда онова, което прави някого способен да проследи чрез ясновиждане фактите изложени в "Тайната наука". Това са именно онези сили, използвани при такива описания, които в нормалното развитие на човека правят предимно мозъкът способен да прониква висши те интелигентни сили. В противен случай човек не ще постигне онова, което е описано като общи, велики гледни точки в "Тайната наука", а ще постигне повече виждането на отделни отношения чрез превръщане то на други сили и способности. Например способността да се виждат минали земни съществувания се постига чрез това, ако човек задържи определени сили, които иначе се използват за образуването на органите на говора, ако той задържи тези сили по начина, както описвах аз това.

Най-много пречат на човека, на хората въобще, да проникнат те в духовните светове, определени сили, на които обикновено не се обръща внимание. Аз описвах сега два вида сили, които правят човека способен да вижда в духовните светове. Обърнах внимание върху силите, които днес

се използват за развитието на сивото мозъчно вещество, обаче онези сили, които правят човека способен да вижда миналите земни съществувания, това са силите, които имат работа с развитието на говора. Съществуват обаче още сили, които правят човека способен да вижда повече подробности в живота между смъртта и едно ново раждане, да вижда в подробности онова, което отделният човек върши там. В книгата "Тайната наука" се намират повече общите неща. Да вижда човек, действително в духовният свят за целта е необходимо отново други сили, на които хората едва ли обръщат внимание в живота. Съществува нещо, за което човек трябва да употреби много сили - това, че в своя живот той не пълзи на четири крака, а още в детските години стига до там, да се изправи на два крака. Силите, които правят човека да стои и върви на два крака в изправено положение, това са сили, които изпълват с особено благоговение онзи, който е проникнал в духовния свят. Да гледа човек как едно дете се научава да върви, това съдържа за този, който предприема ясновидски изследвания, една чудесна тайна. Силите, които човек използва, за да се изправи като дете, остават един остатък - но хората обръщат малко внимание на този остатък - от тези сили остава един остатък, който прави човека способен да вижда в света, в който душата живее между смъртта и едно ново раждане. Ако човек доведе именно нещата до там - за целта съществуват още и други пътища, но това е един път -, ако човек доведе нещата до там, да си спомни как се е научил да върви, какви усилия е правил, за да се научи да върви - тогава той открива в себе си силите, които е икономисал в своето етерно тяло. Защото това етерно тяло трябва да е полагало усилия за научаването на човешкия вървеж. Когато човек потърси в себе си тези сили, които е икономисал в своето детство - те съществуват още във всеки един човек - тогава по този път може да бъде извлечено от човека много нещо, което го прави способен да вижда в живота, който е протекъл между неговата смърт и неговото раждане.

Вие можете да запитате: Но как може да направи човек това? Ако имаме щастието да продължим нашето Антропософско раждане, ние ще ме поставили вече едно начало за търсенето на тези сили. И ако работата върви добре, тези сили се раздвижват обикновено след 7 години, но ние сме поставили вече едно начало и това начало ще се продължи в човешката природа. Обикновено силите, които човек е икономисал, остават невзети под внимание. Сега човекът може да си помогне за забелязването на тези сили в себе си, като упражнява един определен естествен вид танц. Това може без съмнение да бъде предизвикано също чрез медитация, но вече по-малко от една година от основните принципи на движението на етерното тяло в определени кръгове при нас се практикува,

така наречената Евритмия. Това не е нещо като обикновен вид гимнастика, или танцуване - което всъщност не води до нищо -, а това са движения, които са дадени напълно в смисъла на движението на етерното тяло. Чрез тези движения човек постепенно забелязва силите, които още се намират в него, тези сили ще бъдат открити чрез това свободно танцово движение. И така ще бъде постепенно създадени заложби, които ще събуждат онова, което съществува в човека като сили, за да може той действително да вижда в онези духовни светове, в които живее между смъртта и едно ново раждане. Така Духовната наука може да работи напълно практически в човека, в човешката култура. И можем да бъдем убедени, че постепенно Духовната наука не ще спре до там, да учи абстрактно отделни истини, а също върху целият човек ще бъде работено така, че в него да бъдат събудени сили, които са спящи в него, така щото човекът действително да се научи да се издигне до едно духовно чувстване на живота. Това са странни неща, които трябва да кажем тук, но положението е именно такова: Когато човек открие силите, които е запазил при учене на вървежа, тогава той добива способността да вижда духовно в световите, в които живее между смъртта и едно ново раждане. Това може да се постигне също чрез медитация, но тогава тази медитация трябва да се провежда така, че тя да се превръща също и в чувство. Но чрез медитацията чувствата могат да бъдат събудени най-трудно. Следователно трябва да бъдат намерени силите, които правят човека способен да вижда в света между смъртта и едно ново раждане. А именно чрез това биват намерени онези сили, чрез които човек може да вижда това, което е предхождало дълго време момента на ражда нето. В тази област се намират много неща, които тепърва ни правят живота разбираем. Например, сполетява ни някое нещастие. Първо, ние имаме едно чувство, че това е едно нещастие. Ние трудно го понасяме. Ако бихме знаели обаче, защо преди раждането в течение на десетилетия и столетия сме устройвали всичко това, че това нещастие да ни сполети, толкова много неща ще ни бъдат по поносими. Защото бихме знаели, че това е едно нещастие - изпитание, за да станем по-съвършени. Но и иначе човек изживява някои неща, когато погледне в онази част на духовния свят, в който той се подготвя за настоящия земен живот.

Аз не искам да описвам тук общите отношения, тях вие ще намерите описани в моите книги, но бих искал да ви покажа няколко примера, как животът преди раждането влияе върху живота след раждането. Колкото и странно да звучи това, когато сме минали през средата на нашия живот между смъртта и едно ново раждане - нали между смъртта и едно ново раждане изтичат обикновено няколко столетия и тук има една среда - тогава вътрешният живот на душата се насочва от духовният живот

предимно върху Земята долу. И когато човек живее сред тази среда, той постоянно получава от Земята впечатления от това, което хората мислят и чувствуват там - и за всяка една душа е така, че тя получава напълно определени впечатления. Така например една душа може да се вживее във втората половина на духовния свят към нейното ново раждане и тя все повече и повече да гледа да речем там долу онези хора, които да речем, подготвят там долу по-късната епоха, духовно действащите хора. Някои от тези духовно действащи хора стават особено ценни за душата. Да, случва се душата да гледа особено един, или двама човеци, които развиват тяхната дейност на Земята. Един човек, който например се е родил във втората половина на 18-тото, 19-тото столетие и във втората половина на 18-тото столетие се е намирал още в духовния свят, обаче той е гледал долу на Земята към знаменити хора, които са влияели тогава върху културата. Той намира като особено ценни някои хора и ги обиква особено много. Това е едното, което душата изживява там: че тя гледа долу хората, които се развиват там. Но като гледа долу на Земята, тя влияе също върху тези земни хора, обаче не така, че това да възпрепятствува тяхната свобода, тя им влияе така, че определени неща, които живеят в тяхната душа, изплуват в душата им по-лесно чрез това, че някоя душа от духовния свят гледа към тях. Така земните хора биват подбудени за творчество, за дейност чрез душите, които гледат надолу към Земята и които ще се родят по-късно. Такъв може да бъде случаят в подалечни и също в по-интимни работи.

Например случвало се е, някой да е живял в духовния свят като душа в 18-тото столетие и в първата половина на 19-тото столетие приема като свой идеал един изпълняващ човек на земният свят. След това той иска да стане като този земен човек, да го следва след като се роди на Земята. Той гледа например и вижда книгите на едни такъв земен човек, като когото иска да бъде след като се роди. Той гледа от духовният свят с определен вътрешен копнеж, гледа от небето долу на Земята с определен вътрешен подтик, както някой гледа като жив човек с копнеж към другия свят, към небето, обаче с малко по-различно чувство. Но съществува тази голяма разлика, че когато някой гледа към небето като земен човек без познанието на Духовната наука това остава като нещо неопределено. Обаче човекът на небето, онзи който живее в духовният свят има тази особеност, гледа към човешката душа, която той особено много почита и чиито съчинения той може би иска да прочете. Накратко казано, във втората половина на нашето духовно съществува ние между смъртта и едно ново раждане ние се научаваме да познаваме в подробности човешките души, научаваме се да гледаме в душите. И самите ние, които сега живеем на Земята, можем да имаме съзнание то, че там горе в духовният

свят живеят души, които очакват да се родят в следващите десетилетия, които гледат в нашите души с копнеж и които виждат в нашите души онова, от което те се нуждаят за тяхната подготовка за земният свят. Те виждат в това време на техния духовен живот нашите души с такава точност, както земният човек вижда небето.

Това е един такъв образ, който ни показва, как, когато се запознаем даже само малко с духовните светове, ние стигаме действително до чувството: Ние сме наблюдавани, защото ние многократно сме наблюдавани. Погледите на духовните същества са насочени върху нашите души, особено погледите на онези духовни същества, които трябва да се родят на Земята. От това виждаме, че и в това отношение Духовната наука съвсем не дава нещо лошо на хората, защото тя насочва хората да се стремят да бъдат достойни за онова, което наблюдават в техните души неродените още на Земята души.

Когато ясновидското изследване разглежда тези неща, то изживява наистина важни, потресаващи неща. И към действително потресаващите до висока степен принадлежи това, когато гледаме в духовните светове душите, които са на път да се родят на Земята и виждаме как те гледат долу към Земята, за да видят онези, които биха могли да бъдат техните родители. За по-старите времена това беше даже още по-важно, но за нашето време е станало нещо по-малко важно. Обаче винаги се натъкваме на потресаващи факти и събития, когато гледаме такива души. Защото тогава можем да получим най-различните впечатления. Ще ви опиша едно впечатление, което действително съм наблюдавал.

Една душа, която действително се подготвя да се въплъти на Земята, знае например, че за нейния следващ земен живот тя се нуждае от определен вид възпитание, от определен вид познание, които трябва да получим още от млада възраст. Но тя вижда сега: Да, тук и там, аз мога да добия възможността да добия такива познания. Но често пъти е възможно тя да се откаже от една такава родителска двойка, която в друго отношение би могла да и даде едно щастливо съществуване, да и осигури един щастлив живот. Тя би трябвало да си каже: Аз не мога да постигна най-важното. Но ние трябва да си представяме всички отношения на духовния живот така различни от тези на Земята. Така например ние виждаме една душа, която си казва: Аз ще бъда малтретирана в моята младост от едни груби родители. Когато една душа идва в това положение, това създава за нея ужасни вътрешни борби. И ние виждаме в духовния свят много души, които пристъпват към подготовката на тяхното раждане, как те си подготвят тези ужасни борби. При това трябва да приемем, че в духовния свят душата има пред себе си тези борби като нещо представляващо един вид вътрешен свят. В духовния свят това, което сега

описвам, не е само една вътрешна душевна борба, не е само една сърдечна борба, а тази борба се прожектират навън и душата ги има, така да се каже пред себе си. Душата вижда в пълна образна нагледност имажинацията, която и представят, как тази душа трябва да при стъпи вътрешно раздвоена към нейното следващо въплъщение. Когато обгърнем с поглед тези отношения, не можем естествено лесно да стигнем до мисълта, защо толкова много хора не желаят Духовната наука. Защото хората биха желали веднага след смъртта да навлязат във вечното блаженство за вечни времена. Но не е така. И добре е, че нещата не се представят така, а те са такива, каквито са, защото само при тези условия светът ще достигне онази степен на съвършенство, която той трябва да достигне.

За да можем да прогледнем в собствения, или в чуждия живот в духовния свят - способността за това ни дават, странно онези сили, които ние икономисваме от етерното тяло, когато ние се учим да вървим като малки деца. Обаче тези сили, когато те бъдат действително развити имат определено предимство пред онези ясновидски сили, които биват развивани с оглед виждането на минали земни съществувания.

Моля, тази разлика да се вземе много добре в предвид, защото тя е пояснителна в истинския смисъл на думата за много неща.

Чрез нищо друго не се развива едно опасно ясновидство, освен през развиването на онези сили, които при днешния човек съществуват за образуването на органите на говора, които правят човека способен, когато той ги задържа, да вижда миналите земни съществувания. Защото инстинкти и страсти и човек не идва с нищо друго така много в близост, - както с Луцифер, така и с Ариман, освен когато развие именно тези сили, с които при определена висота на развитието той може да вижда своите минали земни съществувания, а също и тези на другите хора. Те водят до сили на измамата, но те водят именно до това, когато не са правилно развити, тогава под влияние на тези сили ясновидецът може да пропадне, отколкото да се развие и издигне. Така, че тези сили, които дават на човека способността да вижда минали земни въплъщения са най-опасните. Човек трябва да развие тези сили само тогава, когато същевременно се погрижи за развитието на своята морална чистота. Ето защо човек трябва да развие в себе си най-чистата моралност, когато иска да развие тези сили. Знаещите учители не ще се съгласят да дават лесно указания за систематичното развитие на тези сили, които позволяват виждането на миналите земни съществувания. И можем да кажем: Колкото и разпространено да бъде определено висше ясновидство между днешното човечество, което дава възможност да се вижда в другите светове, колкото и много описания да има на духовните области, толкова малко съществува едно действително, конкретно виждане в миналите

прераждания, което да е развито по такъв начин, че да се използват само силите на говора. Ето защо обикновено за целта се вземат други средства, когато някой сведущ иска да насочи хората към виждането на миналите земни съществувания. И тук ние стигаме до една интересна точка, която ни показва, как действително човек трябва да обръща внимание на нещата, които иначе малко взема под внимание. Рядко може да се случи, някой да бъде доведен в неговото духовно ръководство до там, да вижда в миналите земни съществувания само чрез развитието на силите на говора. Въпреки това съществуват много хора, които в настоящето време могат това, то се постига обикновено с други средства. И едно от тези средства е такова, което може да изглежда чудновато, което обаче почива напълно на една дълбока истина. Някой се вживява във вътрешния живот. Би му струвало много усилия, или може би го изложило на силни изкушения, ако би стигнал до това само чрез органите на говора да вижда кармически в миналите земни въплъщения. Ето защо духовните Същества прибегват до едно друго средство. То изглежда като една случайност, например този човек преживява, че го среща един друг човек и му назовава едно име, или определено време, или определен народ. И това действува отвън върху душата така, че чрез тази представа той развива подкрепящите сили за ясновиждането. Тогава той забелязва, че това име, или указание, без онзи, който му го е казал да знае, го довежда до там, да може да вижда в минали земни съществувания. Следователно тук се прибегва до едно външно средство. Съответният човек чува едно име, или определено време, или името на един народ и е подбуден по този начин да вижда в минали земни съществувания. Такива идващи от вън подбуди са понякога извънредно важни за ясновидското разглеждане на света. Човек преживява нещо привидно напълно случайно, но от това се излъчва една подбуда за ясновидските сили, които иначе той би бил развил само зачатъчно. Това са такива афористични указания, които бих искал да дам относно проникването в духовния свят от нашия земен живот. Защото това проникване е в действителност много сложно.

Следователно виждането в минали земни съществувания е свързано с относително опасни сили, защото тези сили издигат човек на изкушения. Напротив, едва ли някой ще бъде изкушен при развитието на способности позволяващи му да добие поглед, едно виждане в живота, който е предхождал духовното раждане. Такъв човек едва ли ще бъде съблазнен да злоупотреби с тези способности. И по правило, това ще бъдат души с определена чистота, с определена естествена моралност, които виждат с определена сигурност духовния живот прекаран в другия свят, който е предхождал настоящето земна съществувание. Това е свързано с обсто-

ятелството, че силите, които се използват като ясновидски сили, за да вижда човек именно в този период, са детските сили, това са онези сили, които човек е икономисал във времето, когато се е учил да върви. Това са невинни сили, които човекът има в своята природа. И аз ви моля, да обърнете внимание на това, защото то е много важно - най-невинните сили са същевременно онези, чрез които, когато човек ги развие, той вижда в живота, протекъл в духовния свят преди раждането. На този факт се дължи също онова, което прави детския поглед да бъде толкова очарователен, защото детето е обгърнато в неговата аура от силите, най-голяма част от които се използват за научаването на вървежа, на ходенето, то е обгърнато от онези сили, които хвърлят светлина още в онова, което е предхождало раждането. И в това отношение за ясновидското разглеждане детето, върху лицето на което се изразява невинност и неопитност в света, може действително да изразява в неговата аура нещо, което всъщност е по-интересно от онова, което се изразява в аурата на много възрастни хора. Водените в духовния свят борби, които са предхождали раждането и определят съдбата, те правят онова, което обгръща детето в неговата аура, за да бъде нещо извънредно велико и пълно с мъдрост. И мъдростта, която обгръща детето в неговата аура, е често пъти много по-голяма от тази, която човек може да изрази по-късно чрез своите думи. Физиономията на детето може да бъде още неопределена, - обаче онзи, който гледа детето като ясновидец, може да научи извънредно много нещо, кога то може да гледа с ясновидски поглед това, което обгръща детето. И когато после това, което съществува като сили в детската възраст, бъде развито по-късно ясновиждащо, човек вижда тогава в конкретните отношения, които дълго време предхождат раждането на човек. Може би не е така егоистично задоволяващо, човек да вижда в този свят. Обаче за онзи, който иска да разбере цялата връзка на нещата в света, това виждане е особено много интересно. И да се правят изследвания в Акашовата летопис относно някои хора от историята на света, тази работа не се състои само в това, да бъде изследвано онова, което тези хора преживяват на физическото поле като думи в духовния свят между смъртта и едно ново раждане.

Обаче силите, които, ако човек ги е запазил чисти, хвърлят светлина в миналите прераждания, тези сили са икономисаните по-малко в детската възраст, а именно повече в онази възраст на човека, в която се развива страстността и понякога именно най-лошите страсти в човека. Те са свързани с това, което се развива в човека като чувства на сетивната любов и с всичко, което има връзка с тези чувства. Тук съществува една пълна родственост между това, което води до сетивната любов и това, което води до развитието на говора. Тази връзка се изразява също в

промяната на гласа на мъжа, в така нареченото мутиране на гласа. И в тази епоха на живота се икономисват особено много от тези сили. Ако те бъдат запазени чисти, позволяват на човека да вижда в миналите земни съществувания. Но, ако не бъдат запазени чисти, ако бъдат вложени в сетивни инстинкти на човека, тогава могат да доведат до най-големите окултни пороци. Именно този вид ясновидски сили, които произхождат от икономииите в тази възраст са изложени най-лесно на изкушение. Така, обични приятели, вие ще можете да разберете цялата връзка на нещата. Ясновидецът, който говори на драго сърце върху времето между смъртта и едно ново раждане, този ясновидец е развил в себе си икономисаните сили от своята ранна детска възраст. При ясновидци, които - и това повече пъти е безчинство - говорят върху минали прераждания на хора, което се случва много често, при такива ясновидци трябва да проявяваме голямо недоверие поради това, че в тази област могат да бъдат внесени особено много сили, които могат да бъдат изложени най-много на изкушения. Защото силите, които могат да бъдат икономисани за тази цел, тези сили се икономисват във времето когато се развива сетивната любов и когато човек не стои още външно във социалния живот. Тези сили водят често пъти да големи безчинства, те водят особено до определено окултно безчинство, защото допринасят най-много за това, човек да натрупа измама върху измама в областта на духовния свят. Защото данните, които доставят такива ясновидци, които са изложени на изкушения, са често пъти погрешни. Защото при икономисаните по този начин сили от този възраст на живота в прилагането на тези сили от човека се издигат същевременно като една мъгла нисшите инстинкти и нагони, тогава идват Ариман и ариманическите същества и образуват от това, което се издига по този начин от човека, призраци, така че един такъв ясновидец може да вижда тези призраци и да ги счита за минали прераждания.

Онова ясновидство, което е необходимо, за да опишем отношенията, каквито са те представени в книгата "Тайната наука" - това ясновидство може да бъде развито особено лесно, когато са икономисани такива сили, които могат да бъдат запазени особено в по-късна възраст на живота. И понеже в тази възраст на живота, след 21 до 28 година, човек развива по правило такива сили, които се отнасят повече с определена трезвост, тогава изследванията в тази област, ще бъдат най-малко изложени на грешки и измами.

Така ние виждаме следователно, че проникването с погледа на великите отношения на света се добива с развитието на онези сили, които действуват в човешката природа за обработването на мозъка на човека. Видянето в минали земни съществувания се постига чрез развитието на

онези сили, които /действуват в човешката природа за обработването на мозъка на човека/ са икономисани в младата възраст, когато сили те образуващи говора не са използвани вече за образуването на говора и царуват в царството на сетивните инстинкти и на техните органи. Същинската духовна област, областта, която става особено интересна тук, където се подготвя новият живот, може да бъде изследвана чрез силите, които икономисваме именно в най-първата детска възраст, във възрастта в която се учим да вървим.

Това са без съмнение забележителни, чудни факти, но ние вече трябва да свикнем, когато искаме да проникнем в духовните светове, да приемем много представи, които отначало считаме като нещо парадоксално. Но духовният свят не съществува действително за това, за да бъде едно продължение на сетивния свят, физическия свят, а той е един свят, който в много отношения е точно противоположен на духовния свят. И човекът ни се явява като едно пълно със значение стоящо в света същество именно тогава когато от една страна насочваме нашия поглед върху това, как между смъртта и едно ново раждане човекът води един живот свършено различен от земния. Едвам тогава човекът ни се явява в неговото истинско значение и определение, когато обгърнем с поглед всичко това.

Така аз исках, да ви дам в тези две /сведения/ сказки едно описание едно обрисване на различните неща за духовния свят. Аз исках да сторя това повече в афористична форма, защото ние сме за първи път заедно в този град. Хората от настоящето време биха искали от Духовната наука да проникне колкото е възможно повече в сърцата и в душите и особено много, бихме искали ние това. Защото две неща са важни. Първо, когато наблюдаваме живота около нас и насочваме поглед към фактите на този живот, виждаме как хората стават все по-материалистични чрез своите най-велики постижения на културата, ние виждаме все повече и повече колко необходима е тази Духовна наука за човечеството, или хората се нуждаят от нея, защото външния живот прави хората материалисти. По-неже именно най-великите постижения на външния живот трябва да направят материалистични, той се нуждае от противовеса на Духовната наука. Духовната наука е една необходимост за земния живот на човечеството и ще стане все по-необходима в близко то бъдеще и постепенно ще убие човешката култура чрез великите постижения, ще долови най-много в себе си копнежа Духовната наука да проникне в сърцата и душите на хората. Нашата култура ще направи все по-големи и по-големи прогреси - но както е вярно, че много пойни птици, които по-рано са населява ли някои области, изчезват от тези области, когато в тях се издигнат комините на фабриките, също така вярно е, че както пойните

птици са прогонени от дима на фабричните комини - духовното щастие, духовната свежест, духовната хармония и духовния живот загиват под влияние на материалистичната култура, ако Духовната наука не би донесла духовност на човешките души. Ето защо онзи, който прозира отношенията, трябва да има един дълбок копнеж за разпространението на Духовната наука, защото това е една необходимост за човечеството. От друга страна ние сме изправени пред другия факт, че поради материалистичната култура хората никога не са отхвърляли, даже мразели Духовната наука така силно. За нас обаче, които искаме да се стремим да направим нашите души узрели за Духовната наука, върху всеки един от тези два стълба ще стои едно изискване: Да направим всичко, което можем да доведем нас и онези хора, които искат това, - до Духовната наука.

От тази гледна точка исках също да ви говоря, тъй като за първи път говоря в този град. И от тази гледна точка бих искал да отправя към вас като сбогуване думите: Нека някои от тези неща, които можах да кажа, да преминат във вашите сърца и чувство, а не само във вашият ум! Така чрез това вие да се чувствувате още по-дълбоко и още по-основно свързани с нас и с всички онези, които биха искали на драго сърце да занесат това движение в света, биха искали да го занесат повече отколкото това е сторено до сега. Тъй като до сега не можахме да бъдем заедно в пространството и бихме искали за първи път сега през тези дни, желаем всичкото това съществуване да е направило още по-вътрешни, още по-здрави нашите душевни връзки.

Пожелавайки това, бих искал, обични приятели, да се сбогувам с вас със съзнанието, че когато е останало не що подобно, тогава също и в пространствено събиране да е дало един подтик за едно независимо от пространството и от времето съвместно съществуване. Позволете ми на сбогуване да ви кажа: Нека чрез нашето пространствено събиране тук в този град да е бил даден подтикът за една трайна, неумиращо съвместно съществуване на духа.

К Р А Й